

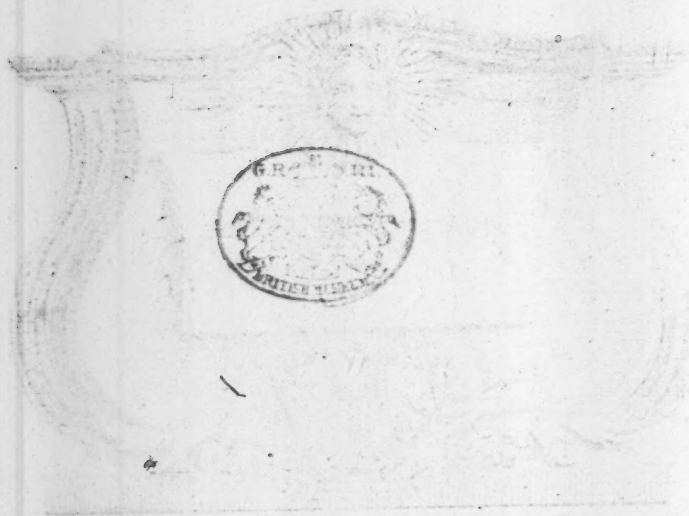

51915

P U B L I I
VIRGILII MARONIS
O P E R A.
V O L . I.

L O N D I N I :
Edidit, aeri que tabulas incidit,
Johannes Pine, Bluemantle,
REGIAE MAJESTATIS
Sigillorum Sculptor Capitalis, etc.
M D C C L V .

MISSISSIPPI

GEORGE

WALLACE

WALLACE

WALLACE

WALLACE

WALLACE

WALLACE

WALLACE

WALLACE

WALLACE

WALLACE

CELSISSIMO ET ILLVSTRISSIMO

GEORGIO

WALLIÆ PRINCIPI

MARCELLO BRITANNICO

HOC OPVS

QVOD IPSIVS NOMINI INCLYTISSIMO

DICANDVM DESTINARAT

JOHANNES PINE

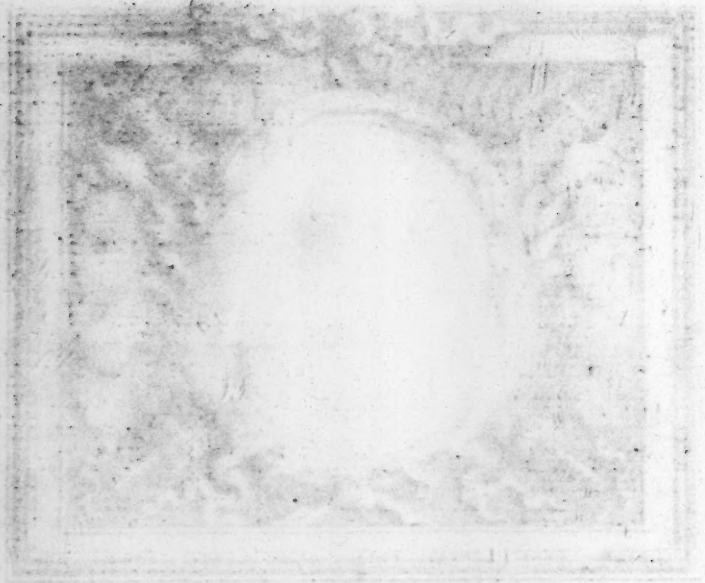
SVMMA OBSERVANTIA

OFFERT

J A N A

EDITORIS VIDVA.

P. VIRGILII MARONIS
HISTORIA
DESCRIPTA PER CONSULES,
A. CAROLO RUAEO, S. J.

Annus U. C. 684. Virgilii 1.
CN. POMPEIUS MAGNUS 1.
M. LICINIUS CRASSUS. 1.

PUBLIUS Virgilius Maro nascitur in pago, cui nomen *Andes*, qui ter mille passibus Mantua distat; Idibus Octobris, qui dies est illius mensis decimusquintus. Ita vitae scriptor. Ita Phlegon apud Photium: Οὐίργιλιος Μάρων ὁ ποιητὴς ἐγεννήθη τότε τῆς ἑτὸς εἰδούσης Οκτοβρίαις. Virgilius Maro poeta natus est hoc ipso anno, Idibus Octobris. Ita Martialis Epigr. libr. XII.

68. Octobres Maro consecravit Idus. Patrem habuit, ex Pseudo-Donato, Maronem; ex Probo, Virgilium: matrem, Maiam. Pater, ex Servio, civis Mantuanus fuit; ex Probo, rusticus: ex aliis, opifex

figulus; ex Pseudo-Donato, mercenarius, à focero Maio gregibus curandis & rei rusticae praefectus.

Majum illum, avum Virgilii, exemplaria vitae omnia *Magum* vocant. At cum ejus filia, Virgilii mater, juxta omnes *Maia* dicta sit: Omnino *Maiae* pater fuit *Majus*, non *Magus*: Indeque ortum existimo, ut Virgilius magicis artibus imbutus fuisse creditus sit ab Elinando monacho aliisque sequioris saeculi scriptoribus: Quod & Ecloga septima magica quaedam sacra descripsisset, & peritus esset multarum artium, & praecipue avum habuisse *Magum* diceretur.

Virgilius, an *Vergilius* appellandus sit, magna fuit superiore saeculo controversia. Stabat Angelus Politianus pro Vergilio: Pro Virgilio Pierius. Certe, neque multitudo veterum lapidum ac monumentorum, quae Vergilium praefereunt, quicquam evincit; cum alia etiam complura Virgilium habeant: Nec Graeca Suidae Scriptio, Οὐεργίλιος; cum Stephanus scribat in dictione *Mantua*, Βεργίλιος: nec etymon nominis à *Vere* aut *Vergiliis* stellis; cum alii deducant a *virga* laurea, quam praegnans mater in somnis vidit; alii à *virga* populea, quae post ejus ortum more gentis humi defixa est; alii à *virginali* verecundia, propter quam Neapoli *Parthenias* appellatus est, à παρθένος *virgo*. Ego cum Pierio existimo, facilem aliquando & promiscuam fuisse commutationem elementorum *e* & *i*. Sic, teste Quintiliano, dicebatur apud veteres *Deana*, pro *Diana*; *Minerva*, pro *Minerva*; *leber* & *magester*, pro *liber* & *magister*. Sic reperitur adhuc in quibusdam codicibus *Verginius*, pro *Virginus*. Sic etiam scribi potuit *Vergilius*, pro *Virgilius*. Sed in iis omnibus litera *i* denique praevaluit.

Nec mihi videtur *Virgilii* nomen aliunde acceptum, quam à patre. Si enim fuit cognomen à *virga* aut *vere*: certe non secundo loco, sed tertio, quæ cognominis sedes est, appellandus fuit, P. MARO VIRGILIUS. Neque movet me, quod in quibusdam veteribus libris, *Partheniatis* cognomen secundo ferat loco, hoc nimirum ordine, P. PARTHENIATIS VIRGILII MARONIS LIBER: id enim ex scriptorum inscitia contra morem Romanum factum esse manifestum est.

Annus U. C. 691. Augusti 1. Virgilii 8.

M. TULLIUS CICERO.

C. ANTONIUS.

Nascitur Octavius, qui deinde Augustus appellatus est, 9. Kal. Octob. id est 23. Septemb. Patre C. Octavio; matre Attiâ, M. Attii Balbi & Juliae illius filiâ, quæ Julii Caesaris soror fuit. Quare Octavius fuit Caesaris fororis nepos, non ex sorore nepos, ut male quidam scripserunt.

Annus U. C. 696. Augusti 6. Virgilii 13.

L. CALPURNIUS PISO.

A. GABINIUS.

Virgilius Cremonae studiis eruditur. Ita Hieronymus in Eusebii chronico. Aliter tamen vitae scriptor: *Initia aetatis, id est usque ad septimum annum, Cremonae egit.* Quae verba sic emendat Scaliger in Eusebium: *usque ad sedecimum annum*; quo fere anno Mediolanum concessit. Studia autem illius fuere Graeci praecipue sermonis, tum medicinae & mathematicarum disciplinarum: philosophiae quoque, sub Syrone Epicureo, & juxta Jos. Scaligerum sub Catio etiam Insubri, ejusdem sectae philosopho, qui Mediolani natus erat. Et in eo quidem studio socium habuit Varum illum, cujus gratia sextam Eclogam deinde scripsit, Epicureae philosophiae placita de rerum origine continentem. De Syrone dicemus in illius Eclogae argumento: de Varo in eadem Ecloga, v. 7.

Poësim imprimis dicitur auspicatus adhuc puer: & *Cirim, Aetnam, Culicem, Moretum, Copam, Diras, Catalecton, Epigrammata, Priapeia*, junior scripsisse. At Jos. Scaliger, & post eum docti fere omnes *Aetnam* Cornelio Severo adjudicant: *Moretum*, Auli Septimii Severi esse idem suspicatur. *Drae*, quin à Valerio Catone scriptae sint, ne dubitari quidem patitur: *Copam* Virgilio tribuit Priscianus, sed reclamante Scaligero: *Priapeia*, obscaenissimam Epigrammatum farraginem, ex Ovidii, Catulli, Petroniique faecibus collecta esse manifestum est. In *Catalectis* & *Epigrammatibus*, ut multa sunt indigna Virgilio, propter maledicos & inverecundos sales; ita paucula quaedam eodem adolescente digna possunt videri. De *Ciri* & *Culice* major est controversia.

Ac Virgilii quidem esse hoc utrumque opusculum transferunt multis verius utrique complures aspersi, qui in Georgicis & Aeneide, aut iidem omnino, aut paullo accuratius limati reperiuntur. Non esse autem, mihi persuadet stylus enervis ac vagus, obscura sententia, numeri dissoluti: prorsus ut qui tam sordide humilis fuit, non videatur potuisse unquam ad perspicuam illam Bucolicorum tenuitatem, multo minus ad splendidam Aeneidos majestatem assurgere. Bene quidem Scaliger falsum demonstrat, id quod in Vita Virgilii legitur, scripsisse Culicem, quicumque tandem Culex ille sit, annos quindecim natum. Quippe Statius in Genethliaco Lucani, Sylv. l. 13. v. 74. testatur Lucanum scripsisse Pharsaliam, ante annos Culicis Marceniani. At Lucanus post multa opera ultimam condidit Pharsaliam, eamque magna ex parte inemendatam reliquit, anno quo mortuus est aetatis vigesimo septimo: Addo ego, Culicem hunc, quem habemus, Octavio dictum esse. At Octavius tum, cum numerabat Virgilius annum decimumquintum, ipse tantum octavum attigerat: qua aetate, nec ipsi poemata dicari, nec ea dici de ipso potuerunt; At tu, cui *metis* oritur fiducia tantis; aut, ut habent codices alii, At tu, cui

meritis oritur fiducia castris, Octavi venerande. Igitur scriptum fuisse Culicem probabile est, cum Octavius aliquo in nomine coepit esse: circa id temporis, quo donatus à Julio Caesare militaribus donis, eum in Hispaniensia castra secutus est, anno U. C. circiter 709. Octavii 19. Virgilii 26. Quod quis credat? Virgilium ab illa Culicis exilitate ita repente convaluisse; ut anno post tertio quartove Bucolica scribere tam aequabili & vivido & puro nitore inceperit. His adducor ut putem, insulsum illum Culicem, quem habemus prae manibus, ab inepto aliquo posteriorum aetatum scriptore fictum esse: qui cum apud veteres laudari passim videret juvenilem Maronis Culicem; amissum illum vitio temporum restituere per ludum aut per summam audaciam voluerit, quomodo deinceps à levissimis scriptoribus multa malitiose conficta sunt, ut Cornelii Galli elegiae, & nuper Petronii fragmentum.

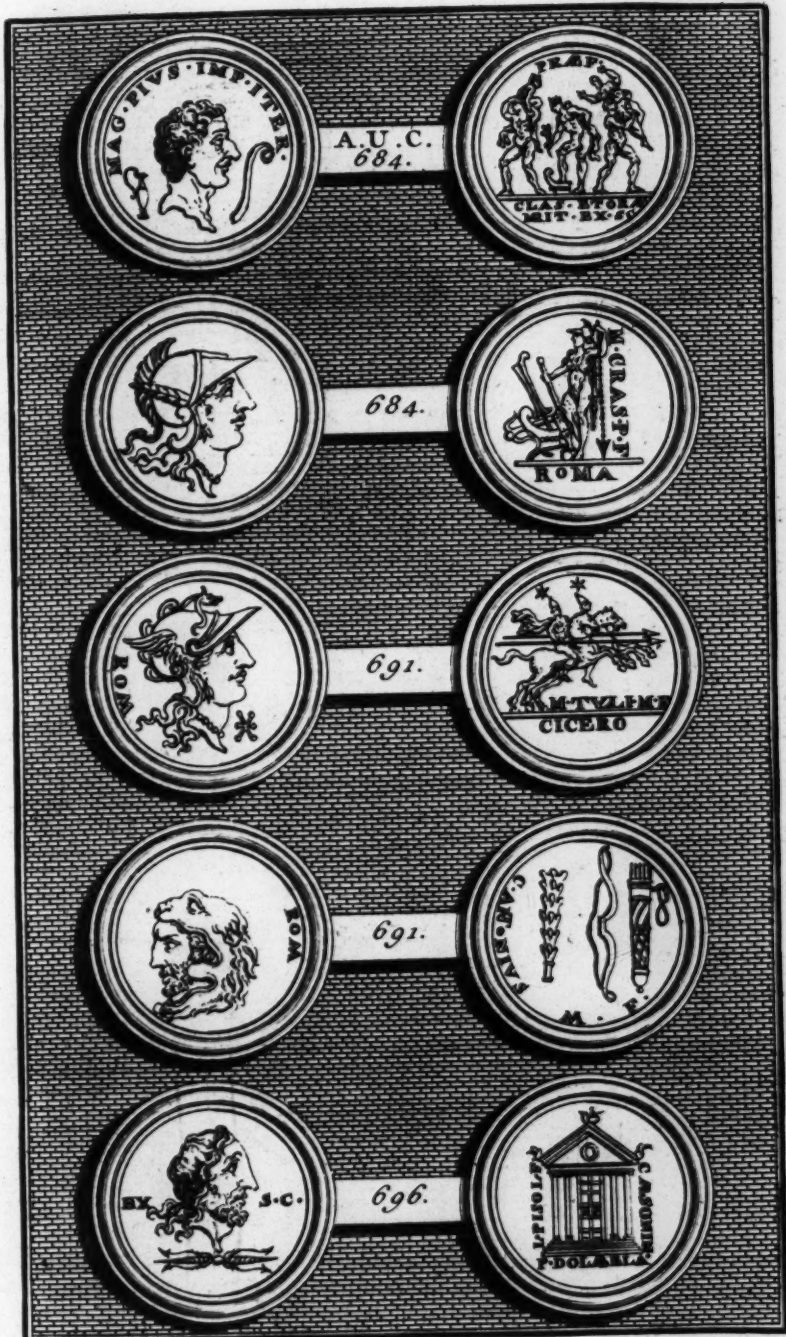
Idem esto de *Ciri* iudicium, quam Ovidii tempore posteriorem esse indicat Scyllae, patris & patriae ruinam meditantis, cum nutrice colloquium; locus omnino exaratus ad similitudinem illius colloquii, quod habet Myrrha patris amore infaniens, cum nutrice item sua, Metam. l. ix. Nec abstinet Scyllae nutrix ab exemplo ipsius Myrrhae proferendo: ut plane existimem fictorem illum Virgilianae Ciris, ad Myrrham Ovidianam inter scribendum oculos intendisse. Non est igitur audiendus Scaliger, cum Cirim illam ipsam ultimum esse statuit opus Virgilii, etiam Aeneide posterius: quanquam enim fufum est feliciore vena, quam Culex: tamen jacent in eo multa, multa horrent, nitent quampaucissima: nec à Virgilio senescente, & aequo rerum suarum aestimatore scribi tantillo in poematio potuit; *Accipe dona meo multum vigilata labore*, nec Virgilium juvenem, & Bucolica, Georgica, Aeneida meditantem, tantum rei poeticae jam tum ceperat tædium, ut in hoc tam levi opere desinere non dubitaret: *In quo jure meas utinam requiescere Musas, & leviter blandum liceat deponere morem.* Nec juvenis itaque, nec senex Virgilius Cirim scripsit,

Annus U. C. 699. Aug. 9. Virg. 16.

CN. POMPEIUS MAGNUS. II.

M. LICINIUS CRASSUS. II.

Virilem togam sumpsisse dicitur Virgilius apud Pseudo-Donatum, anno aetatis 17. iisdem illis Consulibus, quibus natus erat. Idipsum agnoscit Scaliger, sed minus considerate. Neque enim ab Idibus Octobribus primi Pompeiani Consulatus, ad Idus Octobres secundi, completos annos reperio plures quam quindecim. Si ergo Virgilius toga virili donatus est Pompeio & Crasso secundum Coss: id anno Virgilii aut decimoquinto completo, aut decimo-sexto ineunte contigit. Sin ad usque decimum-septimum ineuntem recedendum est: annus is fuit U. C. 700. Consules, L. Domitius Aenobarbus, & Ap. Claudius Pulcher. Si denique decimus septimus completus requiritur: annus fuit U. C. 701. Con-

HISTORIA.

v

fules; Cn. Domitius Calvinus, & M. Valerius Messala; quem annum consignat his verbis Hieronymus in Eusebio: *Virgilius sumpta toga Mediolanum transgreditur.*

Et vero, etsi Romano jure pueritia anno 17. finiretur, tumque sumeretur toga pura seu virilis: tamen pro arbitrio tempus illud aliquando immutatum reperimus. Augustus ex Suetonio togam sumpsit anno 16. Caligula ex eodem, anno 20. M. Antoninus philosophus ex Julio Capitolino, anno 15.

Annus U. C. 708. Augusti 18. Virgilii 25.

C. JULIUS CÆSAR. III.

M. AEMILIUS LEPIDUS. I.

Julius Caesar mense Octobri quater triumphat, de Gallia, de Asia, de Aegypto, de Africa. Octavius, sororis ejus nepos, *militaribus donis triumpho Caesaris Africano donatus est, quanquam expertus belli propter aetatem.* Suetonius in Augusto, 8.

Anno U. C. 709. Augusti 19. Virgilii 26.

C. JULIUS CÆSAR IV. solus.

Caesar proficiscitur in Hispanias adversus Pompeii Magni liberos. Octavius *vixdum firmus à gravi valetudine, per infestas hostibus vias, paucissimis comitibus, naufragio etiam facto, arunculum subsecutus magnopere demeruit.* Suetonius ibid. Caesar redux sub initium Octobris triumphat quintum de Hispaniis.

Annus U. C. 710. Augusti 20. Virgilii 27.

C. JULIUS CÆSAR V.

M. ANTONIUS.

Caesar expeditionem destinans in Parthos, Octavium præmittit Apolloniam. Ibi ille, dum studiis vacat, audit Caesarem in senatu occisum esse Idibus Martiis, se ab eo in nomen & familiam adoptatum. Romam redit: sed adversante M. Antonio Consule, adjungit se optimatibus, quos ei infensos sciebat.

Annus U. C. 711. Augusti 21. Virgilii 28.

C. VIBIUS PANSA.

A. HIRTIUS.

Octavius mittitur cum Consulibus adversus M. Antonium, qui Decimum Brutum Mutinae obsessum tenebat. Solvitur obsidio: Consules tamen bello pereunt. Fit agrorum aliqua inter milites divisio per Decemviros, in quibus erat Cicero. Octavius armata manu Romam ingressus, Consulatum, mortuo Pansa tunc vacuum, ab invito senatu extorquet 14. Kal. Septemb. seu 19. Augusti, ante annum ætatis vigesimum expletum. Initio Consulatu statim

in nomen & bona Caesaris lege transiit, vocatusque est deinceps ab omnibus, Dione teste l. 46. C. JULIUS CÆSAR OCTAVIANUS. Paulo post, nempe 27. Novembris, ipse ac M. Antonius & M. Aemilius Lepidus, Triumviros se reipublicae constituendae in quinquennium renunciant, magistratus abique senatus & populi consilio designant in idem tempus, proscriptionem inimicorum suorum indicunt, qua Cicero 7. Decembris occisus est.

Hinc erroris arguuntur, qui volunt Eclogam Virgilii sextam Romae auditam à Cicerone fuisse in theatro, cum à Cytheride mimae cantaretur: eundemque Romanae eloquentiae principem, ad suam & novi poëtae laudem exclamasse: *Magnae spes altera Romae*: quae verba deinceps Virgilius in Aeneida retulerit. Tum enim, cum Cicero occisus est, Eclogas scribere nondum Virgilius coeperat: necdum venerat Romam: sed adhuc, aut Mediolani, aut in rure suo versabatur, ut mox deinde ostendemus.

Annus U. C. 712. Augusti 22. Virgilii 29.

L. MUNATIUS PLANCUS.

M. AEMILIUS LEPIDUS II.

Kalendis Januariis Triumviri, inter caeteros Julio Caesari habitos honores, facellum ipsi dedicant in foro, ejus simulacrum ludis Circensibus cum Veneris simulacro circumferendum decernunt. Hinc Octavianus se *Divi filium* appellavit. Circa Novembrem pugnatur ad Philippos in Macedonia, pereuntque Cassius & Brutus, duobus praeliis, mensis fere unius intervallo diffitis, ex Plutarcho. M. Antonius abit in Asiam: Octavianus in Italiam redit, ut agros suis Antonianisque veteranis dividat.

Annus U. C. 713. Augusti 23. Virgilii 30.

L. ANTONIUS.

P. SERVILIUS ISAURICUS.

Fit agrorum divisio, ex optimis quibusque urbibus Italiae, ejectis per vim dominis, non iis tantum, qui contra Triumviros steterant, sed etiam aliis, ut habent Appianus & Dio. Fulvia M. Antonii uxor, & Lucius Antonius Consul Marci frater, cum divisionis illius administrationem & gratiam apud milites derivare ad se non potuissent, veterum possessorum querelis in speciem commoti, bellum in Octavianum suscitant. Asinius Pollio, M. Antonii singularis amicus, Galliam Cisalpinam interim copiis tenet, & Alpium transitum Octaviani legionibus intercludit, ut constat ex Appiano lib. 5. Idem Lucio Perusiae obsessio suppetias ferre frustra conatus, sub anni sequentis initium dedita Perusia, cum septem legionibus Venetiam, in qua regione Mantua est, in potestate Antonii diu retinet, ut testatur Velleius.

Atque haec illa est Agraria largitio, qua Virgilius Andino patrimonio suo mulctatus est. Neque enim est, cur Corradus cala-

mitatem illam accidisse poëtae suspicetur decemvirali illa divisione, quae Mutinense bellum secuta est, & cui intererat Cicero: tum enim levis erat ac fere nulla Romae Octaviani auctoritas, ut optimates & ipse Cicero de eo occidendo cogitarent. Quare Virgilius dicere tum de illo non potuit id Ecl. 1. *Deus nobis haec otia fecit*: neque istud: *Hic illum vidi juvenem, Meliboe, quotannis bis senos cui nostra dies altaria fumant*. Potuit vero hac Philippenfi divisione; cum se jam Octavianus *Divi Julii* filium appellaret, summaque polleret triumviratus auctoritate. Multo minus ferendi Probus & Pomponius Sabinus, qui id ad Aëtiacam divisionem rejiciunt, & annum U. C. 723. Cum enim è plerisque omnibus Virgilianae vitae scriptoribus certum sit, Bucolica triennio esse perfecta; certum item, ut mox demonstrabitur, Eclogam quartam anno U. C. 714. Pollione Consule, esse editam: certum id quoque habendum est, spatium illud triennii circa Consulatum Pollionis omnino esse numerandum. Adde quod idem ipse Pomponius Virgilium dicat edidisse Bucolica anno aetatis 23. aut 24. Probus & Prædianus, anno 28. Servius, anno 29. Atqui divisionis Aëtiacae tempore annos numerabat plenos atque integros novem ac triginta: quod incuriam scriptorum ejusmodi manifestam facit.

Igitur sic statuo: Virgilium Asinio Pollioni, tum in Gallia Cisalpina & Venetia, cujus pars est ager Mantuanus, cum imperio versanti, sive per Varum, quocum philosophiae studuerat, sive per Cornelium Gallum, sive per seipsum innotuisse: per Pollionem commendatum esse Maecenati: per hunc ad Octaviani gratiam irrepsisse. Quamquam enim tunc diversarum erant partium Maecenas & Pollio: similitudo tamen studiorum & aequa probitatis fama sic utrumque sociabat, ut anno proxime sequente administri Brundisinae pacis nota adhibiti sint. Certe Pollionis in Virgilium priora fuisse merita, Maecenatis potiora, vel ea res probat, quod prior à Virgilio gratia Pollioni, major Maecenati relata sit, Ecloga unica moxini illius honorem edita; Georgicis deinde libris quatuor hujus nomini nuncupatis.

Frætus ea commendatione Virgilius, agros ut reciperet suos, Romam sub anni hujus initia primum venit. Quidni enim Virgilio de se fides habeatur? At Eclogâ primâ sub Tityri persona testatur, sibi ante amissos agros Romam ignotam fuisse: *Urbem quam dicunt Romam Meliboei putavi sultus ego huic nostrae similem*. &c. se libertatis obtinendae gratia eò profectum: *Et quae tanta fuit Romam tibi causa videndi? Libertas, &c.*

Eam ob rem inter fabulas puto quicquid habet vitae scriptor de ejus ad Octaviani gratiam aditu: quod magistro stabuli carus primum fuerit: quod panes eidem ut uni è stabulariis in singulos dies dati: quod Octavianus, de genere ac patre suo aliquando sollicitus, consuluerit ea de re stabularium Maronem; ejusque opera speraverit patrem se posse suum certo intelligere, quia is de canum equorumque genere ac parentibus scite interdum respondebat. Fuerit enimvero Maroni singularis illa, quam reipsa fuisse libri

Georgici declarant, rei veterinariae pericia; fuerint haec omnia quae narrantur temporum rationi accommoda, ut minime sunt: quis tantum Octaviani fuisse stuporem credat, ut veterinariae medicinae eam esse vim sibi persuaderet; aut tantam Romani moris inscitiam, ut se *regem magnanimum* appellaret? aut ipsi Virgilio tantam futurorum eventuum notitiam, ut Octavianum *Augusti* nomine appellaret, ante annos minimum quatuordecim, quam esset honorifica illa appellatio ejus in gratiam instituta. Quid? locus ipse quam infusus: Pistoris filium sibi Octavianum videri, quod panes liberaliter erogaret. Cui fabulae locum puto praebuisse quod apud Suetonium legitur: Antonium Octaviano inter caetera probra solitum objicere, quod proavum haberet pistorem.

Hoc itaque anno scripta est Ecloga prima, qua poeta suam in agro recuperando felicitatem sub Tityri nomine repraesentat. Proinde exorsus est Bucolica, cum annum decurreret nonum ac vigesimum; necdum Idus Octobres attigisset, quo tempore trigesimum erat ingressurus. Statimque Roma profectus Mantuam, novosque possessores conatus ex agro ejicere, Arium nempe Centurionem, aut primipilarem Milienum Toronem, aut veteranum Claudium: ab eo, quisquis fuerit, male habitus, aegre vitae suae consuluit, Mincio natatu trajecto. Romam regressus, ut vim novo Octaviani edicto reprimeret: Eclogam, quae ordine nona legitur, obtulisse videtur Varo, apud Octavianum gratioso, quasi libellum supplicem indicemque calamitatis; eamque, ut res urgebat, subitario impetu è variis carminum, quae meditabatur, fragmentis concinnasse: quod legenti persuasum fore facile confido.

Annus U. C. 714. Augusti 24. Virgilii 31.

CN. DOMITIUS CALVINUS.

C. ASINIUS POLLIO.

Octavianus Lucium Antonium urbemque Perusiam deditione accipit. Marcus in Italiam veniens, maximo belli metu facto, Brundisii pacem cum Octaviano componit; administris, ex parte Octaviani, Macaenate; ex parte Marci, Pollione. Octavia soror Octaviani, mortuo Marcello priore viro, Marco Antonio conjux datur. Redeunt Romam Triumviri: sed Sexto Pompeio Magni filio mare Siculum infestis navibus obtinente, fames in urbe saeviens urbem in Triumviros concitat. Octavianus & Antonius, à plebe tantum non laniati, de pace cum Sex. Pompeio conveniunt ad Puteolos, in litore Campaniae. Ita compositis rebus, laetitia communis & rerum omnium copia in urbem redit. Decedunt è magistratu Consules, Calvinus & Pollio, in paucos qui superant anni hujus dies, more illorum temporum. Antonius exercitus sui partem, ut per hyemem exerceret, mittit adversus Parthinos, gentem Illyricam, & olim Bruti Cassique studiosam: expeditionemque Pollioni suo committit, ut colligitur ex ejus triumpho de Parthinis anno proxime sequente.

Virgilius, cum filius Pollioni natus esset, ejus genethliacon canit Eclogâ quartâ: antequam Pollio magistratum abdicasset, nam v. 11. *Teque adeo decus hoc aevi te consule inibit Pollio*: post Brundusinam pacem Pollionis operâ constitutam, nam v. 17. *Pacatumque reget patriis virtutibus orbem*: post pacem etiam Puteolanam, inventâ scilicet in urbem abundantia, nam v. 21. *Ipsae lacte domum referent distenta capellae ubera*, &c. Igitur sub extremos anni dies. Parum enim sana fuisset illa aetatis aureae promissio, imminente, aut Brundisini belli, aut Pompeianae famis metu.

Annus U. C. 715. Augusti 25. Virgilii 32.

L. MARCIUS CENSORINUS.

C. CALVISIUS SABINUS.

Pollio bellum adversus Parthinos feliciter gerit: de quibus triumphum agit 8. Kal. Novembris.

Dum inde Pollio Romam redit ad triumphum, perlustratque Illyrici & Venetiae litora, Virgilius Eclogam octavam componit, ubi perstringit bellicas ejus laudes, v. 6. *Tu mihi, seu magni superis jam saxa timavi, sive oram Illyrici legis aequoris*, &c.

Nec procul ab eo tempore, nempe circa medium Octobrem, videtur scripta etiam illa, quae ordine tertia legitur: cum scilicet victimae & sacra triumphalia pro Pollionis victoria pararentur. Ideo commendat Poëta, ut vituli taurique Pollioni pascantur v. 84. *Pollio amat nostram, quamvis sit rustica, Musam: Pierides, vitulum leiori pascite vestro. Pollio & ipse facit nova carmina: pascite taurum*, &c. Quam si quis levem conjecturam putet, de illa non admodum pugnabo, mecum ut sentiat.

Annus U. C. 716. Augusti 26. Virgilii 33.

APPIUS CLAUDIUS PULCHER.

C. NORBANUS FLACCUS.

Bellum inter Octavianum, & Sex. Pompeium renovatur, adversa primum Octaviani fortuna.

Virgilius Bucolicis finem imponit, postquam ea triennio ante incepisset. Tunc ergo scripta est Ecloga, quae decima numeratur, quam hâc ipse consignat notâ: *Extremum hunc Aetibus mihi concede laborem*. Caeterae, quas hic omisimus, quo tempore scriptae sint, nihil certo indicat.

Annus U. C. 717. Augusti 27. Virgilii 34.

M. VIPSANIUS AGRIPPA I.

L. CANINIUS GALLUS.

Dum adversus Sex. Pompeium Octavianus bellum instaurat, orditur Virgilius Maecenatis iussu Georgica, quae septem annis consequentibus exequitur, maxima ex parte Neapoli.

Annus U. C. 718. Augusti 28. Virgilii 35.

L. GELLIUS POPLICOLA.

M. COCCEIUS NERVA.

Sex. Pompeius ab Octaviano navali pugna vincitur. Octavianus divinis honoribus coli nunc primum incipit: ut habet Appianus *lib. 5. Civil.* M. Antonius, re adversus Parthos male gesta, concedit in Aegyptum ad Cleopatram: ubi se luxui & voluptatibus tradit.

Annus U. C. 719. Augusti 29. Virgilii 36.

L. CORNIFICIUS.

SEX. POMPEIUS SEX. F.

Sex. Pompeius fuga se recipit ad Antonium, ejusque jussu in Phrygia occiditur à Titio. Octavianus victor inter Deos tutelares oppidatim consecratur, cum jam annos 28. exegisset, ut habet diserte Appianus *lib. 5.*

Quicquid ergo hactenus de divinitate Octaviani apud Virgilium reperitur: id ab eo dictum, aut per adulationem, aut quia jam inde ab anno 712. *Divi Julii* se filium appellabat.

Annus U. C. 720. Augusti 30. Virgilii 37.

M. ANTONIUS II.

L. SCRIBONIUS LIBO.

Anno U. C. 721. Augusti 31. Virgilii 38.

C. CAESAR OCTAVIANUS II.

L. VOLCATIUS TULLUS.

Annus U. C. 722. Augusti 32. Virgilii 39.

CN. DOMITIUS AENOBARBUS.

C. SOSIUS.

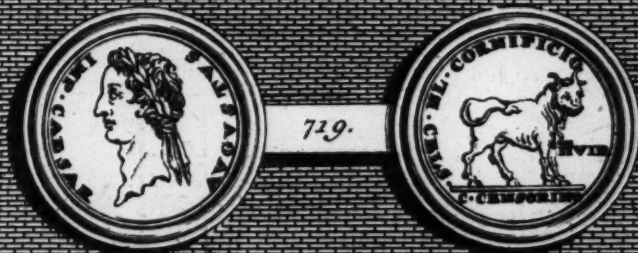
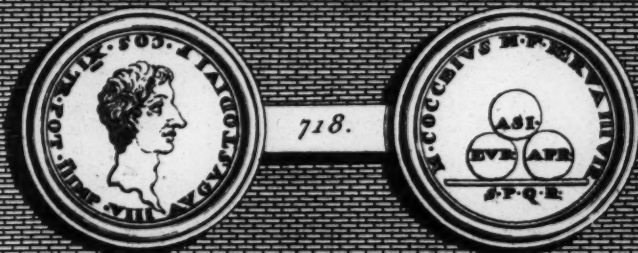
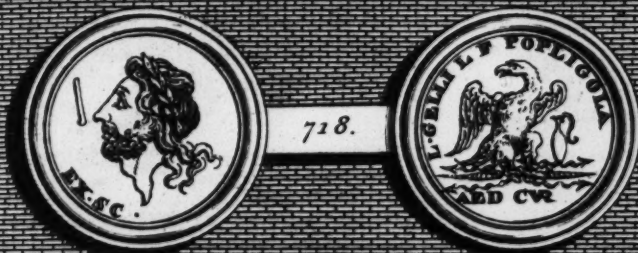
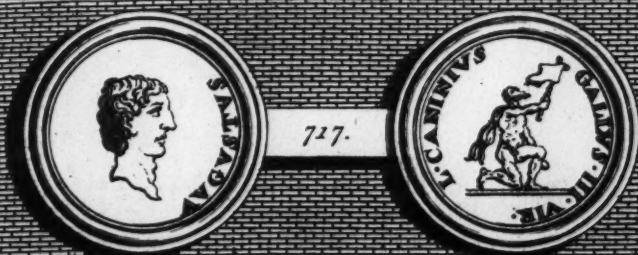
His annis tribus jacta sunt belli semina, Octavianum inter & Antonium.

Annus U. C. 723. Augusti 33. Virgilii 40.

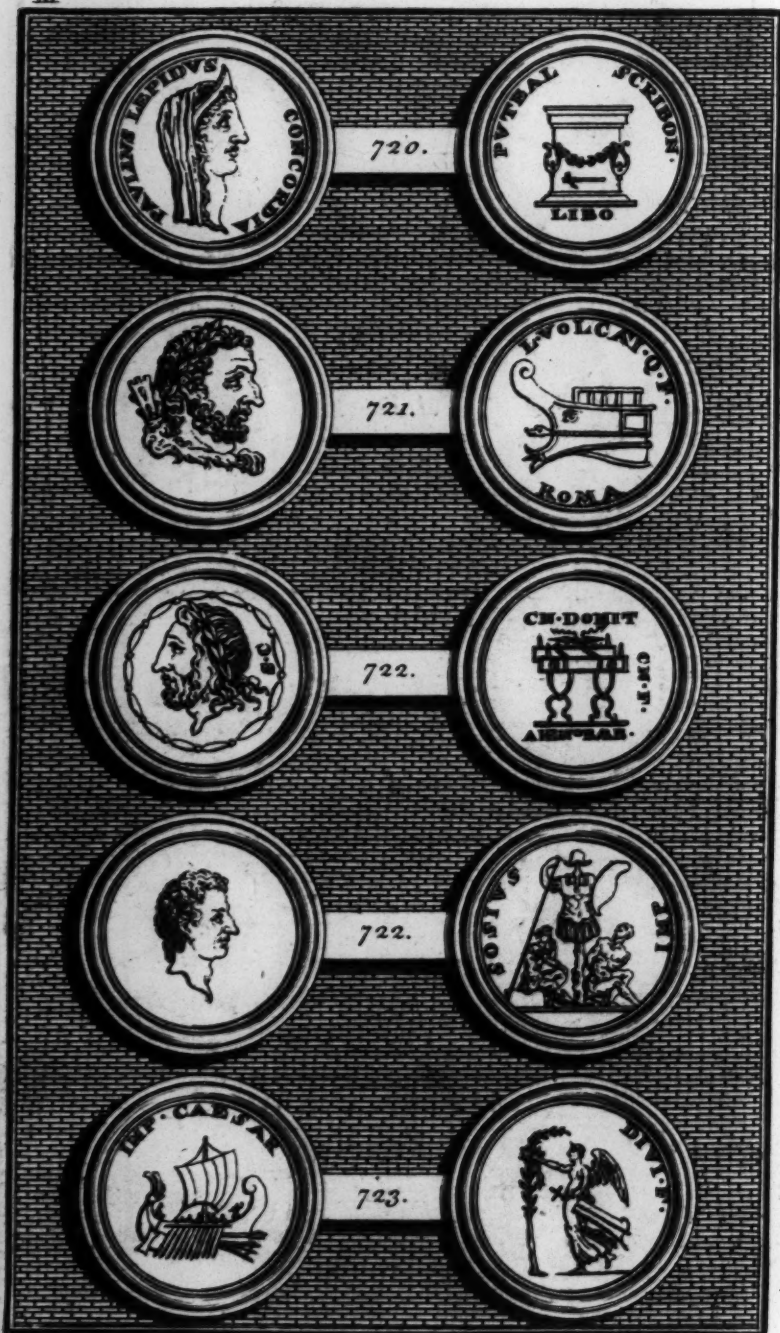
C. CAESAR OCTAVIANUS III.

M. VALERIUS MESSALA.

Debellatur apud Actium, Epiri promontorium, 2. Septembris, M. Antonius ab Octaviano, cum immensis auxiliis, quae ex Armenia, Media, Aegypto, Arabia, India, totaque ferme Asia collegerat. Mox in Aegyptum cum Cleopatra bellum reparaturus fugit.

Annus U. C. 724. Augusti 34. Virgilii 41.

C. CAESAR OCTAVIANUS IV.

M. LICINIUS CRASSUS.

Reversus in Italiam Octavianus, ut quartum Consulatum acciperet, obvium habet Brundisii Senatum, à quo Consul renunciatur: ibique dies, juxta Suetonium septem & viginti, juxta Dionem triginta cum substitisset, inde statim abit in Asiam, ubi reliquam hyemem traducit, instruendo belli Aegyptii apparatu.

Falsum igitur, quod in vita Virgilii legitur: hunc Caesari ex Asiatico bello reduci, & ad reficiendas vires Atellae, quae urbs est Campaniae, commoranti, legisse Georgica: Maecenate suscipiente legendi vices, quoties is vocis offensione interPELLARETUR. Aut, id si verum est, non post Asiaticum bellum, sed post Aegyptium, necesse est accidisse.

Alexandriam, Aegypti regiam, Octavianus capit, mense Sextili, qui deinde Augustus appellatus est. Tum Cleopatrae & Antonii obitu solus universi orbis potitus imperio, primum Aegypti praefectum, sub procuratoris nomine, instituit Cornelium Gallum, eum, de quo decima Ecloga scripta est. Inde Octavianus per Syriam in Asiam revertitur, ibidemque hyemat non longe ab Euphrate: tum Tiridatem & Phraatem de regno Parthiae contententes victoriae suae terrore composuit: tum denique divinos honores affectavit palam, permisitque sibi templa extrui Nicomediae, Pergami, &c. Quae omnia contigere per hyemem anni hujus, ex Dione lib. 51.

Interim Virgilius Neapoli ultimam Georgicis manum & clausulam adhibebat his verbis: *Haec super arborum cultu pecorisque canebam, & super arboribus: Caesar dum magnus ad altum fulminat Euphratem bello, victorque volentes per populos dat iura, viamque affertat Olympo. Illo Virgilium me tempore dulcis alebat Parthenope, &c.* Idem tunc prioribus libris quosdam attexuit versus, hujus ipsius anni & Aegyptiacae victoriae indices: ut G. II. 171. *Te, maxime Caesar, qui nunc extremis Asiae jam victor in oris, imbellem advertis Romanis arcibus Indum.* Item G. III. 28. *Atque hic undantem bello, magnumque fluentem Nilum, & navali surgentes aere columnas: addam urbes Asiae domitas, pulsamque Niphatem, &c.* Qua eadem hyeme statim animum ad Aeneida convertit, eamque per annos undecim executus est, ut communiter vitae scriptores habent.

Annus U. C. 725. Augusti 35. Virgilii 42.

C. CAESAR OCTAVIANUS V.

SEX. APPULIUS.

Caesar Romam reversus ter triumphat Sextili mense: de Dalmatis, de Macedonia & Aethio, de Cleopatra & Aegypto. Atque ita pacè per universum orbem Romanum constituta, tem-

plum Jani claudit tertium à Romulo. Quod inseruit Virgilius Aeneidos libro primo, quem tunc habebat in manibus, v. 295. *Aspera tunc positis mitescent saecula bellis, claudentur belli portae, &c.*

Eodem anno censuram exercet Caesar, & collegam sibi assumit M. Agrippam: quo in munere, ad expurgandos ordines reipublicae, moresque, ambo multa fecerunt. Id quoque significat Virgilius eodem libro v. 296 *Cana fides, & Vesta, Remo cum fratre Quirinus, jura dabunt.*

Dicitur & hoc anno Caesar deliberasse de imperio deponendo, eaque de re consultores adhibuisse Maecenatem & Agrippam. Et suadebat quidem Agrippa deponendum; negabat Maecenas, cujus consilio obsecutus est. Id vero perquam absurdum, quod si esset, non fuisset à solo Pseudo-Donato, sed à gravissimis etiam historicis memoratum; Maronem nempe ab Caesare vocatum etiam in consilium, Maecenati assensum esse, nutantemque principis animum assensu hoc suo confirmasse.

Annus U. C. 726. Augusti 36. Virgilii 43.

C. CAESAR OCTAVIANUS VI.

M. VIPSANIUS AGRIPPA II.

Caesar perfecta hoc anno censura, solemnibus sacrificiis Romano more lustrum condit: ludos Aetiacos quinquennales, ad aeternam victoriae suae memoriam à se prius institutos, primum exhibet, nobilium puerorum equestri decursione & gymnica exercitatione praecipue insignes: ex Dione l. LI. & LIII. Quae omnia sub Aeneae persona repraesentat Virgilius l. III. v. 279. *Lustramurque Jovi, votisque incendimus aras, Aetiaque Illiacis celebramus litora ludis: Exercent patrias oleo labente palaestras nudati focii, &c.*

Annus U. C. 727. Augusti 37. Virgilii 44.

C. CAESAR OCTAVIANUS VII.

M. VIPSANIUS AGRIPPA III.

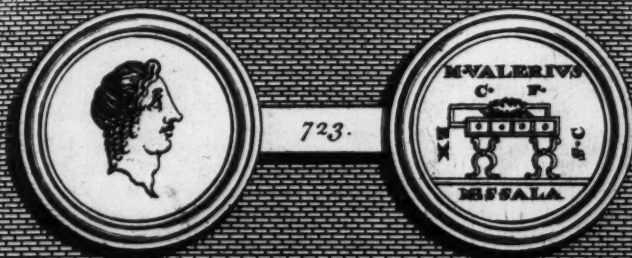
Augusti nomine donatur Octavianus à Senatu, Munatii Plancii sententia, Januario mense.

Annus U. C. 728. Augusti 38. Virgilii 45.

C. CAESAR AUGUSTUS VIII.

T. STATILIUS TAURUS II.

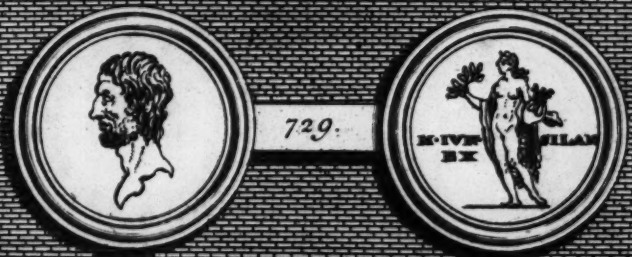
Cornelius Gallus, amicus Virgilii, primus Aegypti procurator ab Augusto constitutus, ob multa ibidem violenter acta eidem invisus, & à Senatu damnatus, seipsum interficit. Ajunt ejus laudes fuisse à Virgilio fuisse celebratas Georg. l. IV. in-

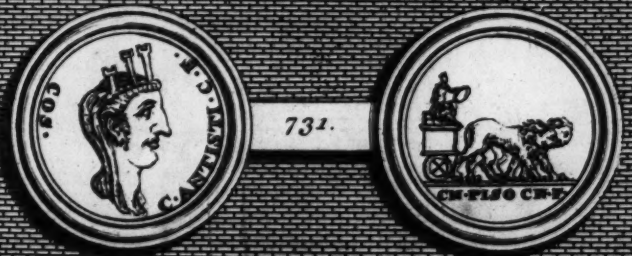
723.

728.

729.

731.

732.

deque post ejus necem jussu Augusti sublata, & Aristaei fabulam earum loco substitutam. Sed fidem ii apud me non faciunt: tum quod Aristaei fabula sic cum apum cultura connexa est, ut nata è re ipsa, non huic attexta videatur: tum quod Virgilius tantam operis partem laudando Gallo minime debuit tribuisse, qui non nisi pauculos versus Maecenati dederat suo, cui totum ipsum opus dedicabat, tum quod Augustus ipse, qui, Suetonio teste, luxerat Galli necem, non ita videtur infestus ejus fuisse memoriae, ut inanes ei laudes invideret.

Annus U. C. 729. Augusti 39. Virgilii 46.

C. CAESAR AUGUSTUS IX.

M. JUNIUS SILANUS.

Augustus movet expeditionem in Cantabros: qua dum abesset, supplicibus, ut Pseudo-Donatus ait, minacibusque literis partem Aeneidos aliquam efflagitat à Virgilio: nec obtinet. Virgilianae ad Augustum epistolae fragmentum profert Macrobius Saturn. l. i. c. ultimo: *Ego vero frequentes à te literas accipio... De Aenea quidem meo, si mehercule jam dignum auribus haberem tuis, libenter mitterem: Sed tanta inchoata res est, ut pene vitio mentis tantum opus ingressus mihi videar: cum praesertim, ut scis, alia quoque studia ad id opus, multoque potiora impertiar.*

Annus U. C. 730. Augusti 40. Virgilii 47.

C. CAESAR AUGUSTUS X.

C. NORBANUS FLACCUS.

Marcellus, Octaviae sororis Augusti, filius, fit Aedilis, annos natus 18. Quintilius Cremonensis, Virgilii & Horatii familiaris, moritur, ex Hieronymo in Euseb. Horatius de hujus obitu Virgilium consolatur, Od. l. i. 24. Hunc Grammatici, nullo veteri auctore, Varum appellant. Sed Quintilium Cremouensem, à Quintilio Varo debere distingui, ostendemus Ecl. vi. 7.

Annus U. C. 731. Augusti 41. Virgilii 48.

C. CAESAR AUGUSTUS XI.

CN. CALPURNIUS PISO.

Moritur Marcellus, anno circiter aetatis 20. maximo Augusti & Octaviae totiusque populi Romani luctu, apud Bajas. Corpus ejus ingenti pompa crematur in campo Martio. Virgilius non multo post sextum Aeneidos librum perficit, ornatque pulcherrimis de Marcelli obitu ac funere versibus: quos cum recentis adhuc dolore Augusto recitaret, dicitur Octavia desecisse, & pro singulis hujus argumenti versibus Poetae dena sestertia jussisse numerari.

Tiridates, Armeniae rex, cui cum Phraate Parthorum rege male conveniebat, Romae ab Augusto excipitur. Quo tempore accidit, quod innuit Dio, ut captivos & signa, bellis superioribus Romanis erepta, Augustus à Partho repeteret. Haec Virgilius, cum in Parthicum bellum vergere tum suspicaretur, inseruit libro septimo, cui tunc dabat operam. v. 604. *Sive Getis inferre parat lacrymabile bellum, &c. Seu tendere ad Indos, Auro-ramque sequi, Parthosque reposcere signa: sunt geminae belli portae, &c.* Igitur annis minus quatuor, sex fere ultimos operis libros poeta perfecit: nec vero tanta in iis elucet, quanta in superioribus, cura.

Annus U. C. 732. Augusti 42. Virgilii 49.

M. CLAUDIUS MARCELLUS.

L. ARRUNTIUS.

Sub anni hujus finem, antequam sequentes Consules magistratum inirent, ex Dione, iter in Graeciam Augustus suscipit.

Annus U. C. 733. Augusti 43. Virgilii 50.

Q. ARMIILIUS LEPIDUS.

M. LOLLIVS.

Augustus perlustrat Graeciae & Siciliae civitates: hiememque transigit in insula Samo.

Annus U. C. 734. Augusti 44. Virgilii 51.

M. APPULEIUS.

P. SILIVS NERVA.

Trajicit Augustus in Asiam, mulctat Syriae civitates: ibique amissas à Crasso aquilas recipit à Parthis. Romam revertitur: iterumque in Samum hyematurus confedit.

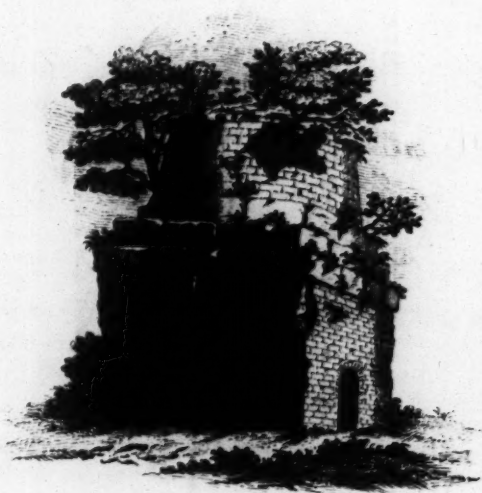
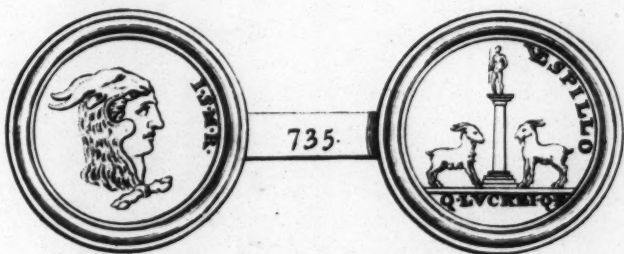
Annus U. C. 735. Augusti 45. Virgilii 52.

C. SENTIVS SATVRNINVS.

Q. LVCRETIVS VESPILLO.

Virgilius, Aeneide confecta, proficiscitur in Graeciam, ut divinum opus per otium expoliret. Cum tamen Augusto Romam revertenti occurrisset, de reditu cum eo cogitans, languore correptus est: auctaque per navigationem valetudine, Tarentum, aut, juxta plures, Brundisium appulit, ibidemque decessit, 22. Septembris, annos natus 50. menses 11. dies 7. Dicitur moriens Aeneida, cum nondum ad eam quam, instituerat animo, formam perduxisset, petiisse comburendam; negatamque sibi ab amicis, per testamentum legasse Plotio Tuccae, & Vario, qui eam aut comburerent, aut emendarent. Fabulam putat Corradus: sed

tum id aperte Gellius, Macrobius, imprimisque Plinius, Historiae suae lib. vii. c. 30. testentur, non video contra testes ejusmodi quae vis possit esse tanta rationum. Plotii Variique mentio frequens apud Horatium : è quibus Varius Epici carminis ea aetate princeps fuit. Satyr. l. i. 5. *Postera lux oritur multo gratissima : namque Plotius & Varius Sinuessae, Virgiliusque, occurrunt : animae, quales neque candidiores terra tulit, nec quis me sit devinctior alter.* Corpus Virgilii Neapolim, ut cupierat, translatum, via Puteolana sepultum est. Scripta, sublatis aliquot versibus, nullo addito dicuntur expurgata. Morum & famae cognitio, è veterum testimoniis potius quam ex Pseudo-Donato repetenda est.

THE HISTORY OF THE

PROGRESS OF THE

ARTS AND MANUFACTURES

IN THE KINGDOM OF GREAT BRITAIN

FROM THE EARLIEST PERIODS

TO THE PRESENT TIME

BY

JOHN HENRY

JOHN HENRY

JOHN HENRY

JOHN HENRY

JOHN HENRY

JOHN HENRY

JOHN HENRY

JOHN HENRY

JOHN HENRY

JOHN HENRY

ECLOGA PRIMA.

TITYRUS.

MELIBOEUS, TITYRUS.

MELIBOEUS.

ITYRE, tu patulae recubans sub
tegmine fagi
Sylvestrem tenui Musam meditaris
avena :

Nos patriae fines, et dulcia linquimus arva;
Nos patriam fugimus: tu, Tityre, lentus in umbra
Formosam resonare doces Amaryllida silvas. 5

TITYRUS.

O Meliboe, Deus nobis haec otia fecit.

Namque erit ille mihi semper Deus: illius aram
 Saepe tener nostris ab ovilibus imbuet agnus.
 Ille meas errare boves, ut cernis, & ipsum
 Ludere, quae vellem, calamo permisit agresti. 10

MELIBOEUS.

Non equidem invideo: miror magis. undique totis
 Usque adeo turbatur agris. en, ipse capellas
 Protenus aeger ago: hanc etiam vix, Tityre, duco.
 Hic inter densas corulos modo namque gemellos,
 Spem gregis, ah! filice in nuda connixa reliquit.
 Saepe malum hoc nobis, si mens non laeva fuisset,
 De coelo tactas memini praedicere quercus: 17
 [Saepe sinistra cava praedixit ab ilice cornix.]
 Sed tamen, iste Deus qui sit, da, Tityre, nobis.

TITYRUS.

Urbem, quam dicunt Romam, Meliboe, putavi
 Stultus ego huic nostrae similem, quo saepe solemus
 Pastores ovium teneros depellere foetus. 22
 Sic canibus catulos similis, sic matribus haedos
 Noram: sic parvis componere magna solebam.
 Verum haec tantum alias inter caput extulit urbis,
 Quantum lenta solent inter viburna cupressi. 26

MELIBOEUS.

Et quae tanta fuit Romam tibi causa videndi?

ECLOGA I.

3

TITYRUS.

Libertas : quae, fera tamen, respexit inertem ;
 Candidior postquam tondenti barba cadebat ;
 Respexit tamen, & longo post tempore venit, 30
 Postquam nos Amaryllis habet, Galatea reliquit.
 Namque (fatebor enim) dum me Galatea tenebat,
 Nec spes libertatis erat, nec cura peculî :
 Quamvis multa meis exiret victima saeptis,
 Pinguis & ingratae premeretur caseus urbi, 35
 Non umquam gravis aere domum mihi dextra redibat.

MELIBOEUS.

Mirabar, quid moesta deos, Amarylli, vocares :
 Cui pendere sua patereris in arbore poma.
 Tityrus hinc aberat. ipsae te, Tityre, pinus,
 Ipsi te fontes, ipsa haec arbuta, vocabant. 40

TITYRUS.

Quid facerem ? neque servitio me exire licebat,
 Nec tam praesentis alibi cognoscere divos.
 Hîc illum vidi juvenem, Meliboece, quot annis
 Bis fenos cui nostra dies altaria fumant.
 Hîc mihi responsum primus dedit ille petenti : 45
 Pascite, ut ante, boves, pueri : submitte tauros.

MELIBOEUS.

Fortunate senex ! ergo tua rura manebunt ?

Et tibi magna fatis : quamvis lapis omnia nudus,
 Limosoque palus obducat pascua junco :
 Non infueta gravis tentabunt pabula foetas : 50
 Nec mala vicini pecoris contagia laedent.
 Fortunate senex ! hîc inter flumina nota,
 Et fontis sacros, frigus captabis opacum.
 Hinc tibi, quae semper vicino ab limite saepes,
 Hyblaeis apibus florem depasta salicti, 55
 Saepe levi somnum suadebit inire susurro.
 Hinc alta sub rupe canet frondator ad auras ;
 Nec tamen interea raucae, tua cura, palumbes,
 Nec gemere aëriâ cessabit turtur ab ulmo.

T I T Y R U S.

Ante leves ergo pascentur in aethere cervi, 60
 Et freta destituent nudos in litore piscis :
 Ante, pererratis amborum finibus, exsul
 Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim,
 Quam nostro illius labatur pectore vultus.

M E L I B O E U S.

At nos hinc alii sitientis ibimus Afros : 65
 Pars Scythiam, & rapidum Cretae veniemus Oaxen,
 Et penitus toto divisos orbe Britannos.
 En, umquam patrios longo post tempore finis,
 Pauperis & tugurî congestum cespite culmen,
 Post aliquot, mea regna videns, mirabor aristas ?

Impius haec tam culta novalia miles habebit? 71

Barbarus has segetes? en, quo discordia civis

Produxit miseros! en, quâs consecimus agros!

Infere nunc, Meliboeë, pîros, pone ordine vitis.

Ite meae, felix quondam pecus, ite capellae. 75

Non ego vos posthac, viridi projectus in antro,

Dumosa pendere procul de rupe videbo:

Carmina nulla canam: non, me pascente, capellae,

Florentem cytisum, & salices carpetis amaras.

T I T Y R U S.

Hîc tamen hanc mecum poteras requiescere noctem

Fronde super viridi: sunt nobis mitia poma, 81

Castaneae molles, & pressi copia lactis.

Et jam summa procul villarum culmina fumant,

Majoresque cadunt altis de montibus umbrae.

ECLOGA SECUNDA.

ALEXIS.

FORMOSUM pastor Corydon arde-
bat Alexin,
Delicias domini : nec, quid spera-
ret, habebat.

Tantum inter densas, umbrosa cacumina, fagos
Adfidue veniebat : ibi haec incondita solus

Montibus & filvis studio jactabat inani :

5

O crudelis Alexi, nihil mea carmina curas ?

Nil nostri miserere ? mori me denique cogis.

Nunc etiam pecudes umbras & frigora captant :

Nunc viridis etiam occultant spineta lacertos :

Thestylis & rapido fessis messoribus aestu

10

Allia serpillumque herbas contundit olentis.

ECLOGA II.

7

At mecum raucis, tua dum vestigia lūstro,
 Sole sub ardenti resonant arbuta cicadis.
 Nonne fuit satius, tristes Amaryllidis iras,
 Atque superba pati fastidia? nonne Menalcan? 15
 Quamvis ille niger, quamvis tu candidus esses.
 O formose puer, nimium ne crede colori.
 Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur.
 Despectus tibi sum, nec qui sim quaeris, Alexi:
 Quam dives pecoris nivei, quam lactis abundans.
 Mille meae Siculis errant in montibus agnae. 21
 Lac mihi non aestate, novum non frigore desit.
 Canto, quae solitus, si quando armenta vocabat,
 Amphion Dircaeus in Actaeo Aracyntho.
 Nec sum adeo informis: nuper me in litore vidi,
 Quum placidum ventis staret mare. non ego Daph-
 nim 26
 Judice te metuam, si numquam fallat imago.
 O tantum libeat mecum tibi fordida rura,
 Atque humilis habitare casas, & figere cervos,
 Haedorumque gregem viridi compellere hibisco!
 Mecum una in filvis imitabere Pana canendo. 31
 Pan primus calamos cœra conjungere pluris
 Instituit: Pan curat ovis, oviumque magistros.
 Nec te poeniteat calamo trivisse labellum.
 Haec eadem ut sciret, quid non faciebat Amyntas?

Est mihi disparibus septem compacta cicutis 36
Fistula, Damoetas dono mihi quam dedit olim :
Et dixit moriens : Te nunc habet ista secundum.
Dixit Damoetas : invidit stultus Amyntas.
Praeterea duo, nec tuta mihi valle reperti, 40
Capreoli, sparsis etiam nunc pellibus albo,
Bina die ficcant ovis ubera : quos tibi servo.
Jam pridem a me illos abducere Thestylis orat :
Et faciet : quoniam sordent tibi munera nostra.
Huc ades, o formose puer : tibi lilia plenis 45
Ecce ferunt nymphae calathis : tibi candida Naïs
Pallentis violas & summa papavera carpens,
Narcissum & florem jungit bene olentis anethi.
Tum, casia, atque aliis intexens suavibus herbis,
Mollia luteola pingit vaccinia caltha. 50
Ipse ego cana legam tenera lanugine mala,
Castaneasque nuces, mea quas Amaryllis amabat.
Addam cerea pruna : honos erit huic quoque pomo.
Et vos, o lauri, carpam, & te, proxima myrte.
Sic positae quoniam suavis miscetis odores. 55
Rusticus es, Corydon ; nec munera curat Alexis :
Nec si muneribus certes, concedat Iolas.
Heu, heu, quid volui misero mihi ? floribus austrum
Perditus, & liquidis inmisit fontibus apros.

ECLOGA II.

9

Quem fugis, ah demens? habitarunt Dî quoque sil-
vas, 60

Dardaniusque Paris. Pallas, quas condidit, arces
Ipsa colat : nobis placeant ante omnia silvae.

Torva leaena lupum sequitur : lupus ipse capellam :
Florentem cytisum sequitur lasciva capella :

Te Corydon, o Alexi. trahit sua quemque voluptas.

Adspice, aratra jugo referunt suspensa juvenci, 66

Et sol crescentis decedens duplicat umbras :

Me tamen urit amor : quis enim modus adfit amori ?

Ah Corydon, Corydon, quae te dementia cepit !

Semiputata tibi frondosa vitis in ulmo est. 70

Quin tu aliquid saltem, potius quorum indiget usus,

Viminibus mollique paras detexere junco ?

Invenies alium, si te hic fastidit, Alexi.

ECLOGA TERTIA.
PALAEMON.
MENALCAS. DAMOETAS. PALAEMON.

MENALCAS.

ic mihi, Damoeta, cujum pecus?
an Meliboei?

DAMOETAS.

Non ; verum Aegonis : nuper mihi
tradidit Aegon.

MENALCAS.

Infelix o semper, oves, pecus ! ipse Neaeram
Dum fovet, ac, ne me sibi praeferat illa, veretur,
Hic alienus oves custos bis mulget in hora : 5
Et succus pecori, & lac subducitur agnis.

ECLOGA III.

11

DAMOETAS.

Parcius ista viris tamen objicienda memento.
Novimus & qui te, transversa tuentibus hircis :
Et quo, sed faciles, Nymphae, risere, facello.

MENALCAS.

Tum, credo, quum me arbuſtum videre Myconis,
Atque mala vitis incidere falce, novellas. 11

DAMOETAS.

Aut hîc ad veteres fagos, quum Daphnidis arcum
Fregiſti & calamos : quae tu, perverſe Menalca,
Et quum vidisti puero donata, dolebas :
Et, ſi non aliqua nocuiſſes, mortuus eſſes. 15

MENALCAS.

Quid domini faciant, audent quum talia fures ?
Non ego te vidi Damonis, peſſime, caprum
Excipere inſidiis, multum latrante Lyciſca ?
Et quum clamarem : Quo nunc ſe proripit ille ?
Tityre, coge pecus, tu poſt carecta latebas. 20

DAMOETAS.

An mihi cantando victus non redderet ille,
Quem mea carminibus meruiſſet fiſtula, caprum ?
Si neſcis, meus ille caper fuit : & mihi Damon
Ipſe fatebatur ; ſed reddere poſſe negabat.

MENALCAS.

Cantando tu illum ? aut umquam tibi fiſtula cera

Juncta fuit? non tu in triviis, indocte, solebas 26
Stridenti miserum stipula disperdere carmen?

D A M O E T A S.

Vis ergo, inter nos, quid possit uterque, vicissim
Experiamur? ego hanc vitulam (ne forte recuses,
Bis venit ad mulctram, binos alit ubere foetus) 30
Depono: tu dic, mecum quo pignore certes.

M E N A L C A S.

De grege non ausim quidquam deponere tecum:
Est mihi namque domi pater; est injusta noverca:
Bisque die numerant ambo pecus, alter & haedos.
Verum id, quod multo tute ipse fatebere majus,
(Insanire libet quoniam tibi) pocula ponam 36
Fagina, caelatum divini opus Alcimedontis:
Lenta quibus torno facili superaddita vitis
Diffusos edera vestit pallente corymbos.
In medio duo signa, Conon: & quis fuit alter?
Descripfit radio totum qui gentibus orbem: 41
Tempora quae messor, quae curvus arator haberet:
Necdum illis labra admovi, sed condita servo.

D A M O E T A S.

Et nobis idem Alcimedon duo pocula fecit:
Et molli circum est ansas amplexus acantho: 45
Orpheaque in medio posuit: silvasque sequentis.
Necdum illis labra admovi, sed condita servo.

Si ad vitulam spectas, nihil est quod pocula laudes.

M E N A L C A S.

Numquam hodie effugies: veniam, quocumque
vocaris.

Audiat haec tantum, vel qui venit: ecce, Palaemon.
Efficiam posthac, ne quemquam voce laceffas. 51

D A M O E T A S.

Quin age, siquid habes, in me mora non erit ulla:
Nec quemquam fugio: tantum, vicine Palaemon,
Sensibus haec imis (res est non parva) reponas.

P A L A E M O N.

Dicite: quandoquidem in molli confedimus herba.
Et nunc omnis ager, nunc omnis parturit arbor:
Nunc frondent silvae: nunc formosissimus annus.
Incipe, Damoeta: tu deinde sequere, Menalca.
Alternis dicetis: amant alterna Camoenae.

D A M O E T A S.

Ab Jove principium Musae: Jovis omnia plena:
Ille colit terras: illi mea carmina curae. 61

M E N A L C A S.

Et me Phoebus amat: Phoebo sua semper apud me
Munera sunt, lauri, & suave rubens hyacinthus.

D A M O E T A S.

Malo me Galatea petit lasciva puella;
Et fugit ad salices, & se cupit ante videri. 65

MENALCAS.

At mihi sese offert ultro, meus ignis, Amyntas :
Notior ut jam sit canibus non Delia nostris.

DAMOETAS.

Parta meae Veneri sunt munera : namque notavi
Ipse locum, aëriae quo congersere palumbes.

MENALCAS.

Quod potui, puero silvestri ex arbore lecta 70
Aurea mala decem misi : cras altera mittam.

DAMOETAS.

O quoties, & quae nobis Galatea locuta est !
Partem aliquam venti divom referatis ad auris.

MENALCAS.

Quid prodest, quod me ipse animo non spernis, A-
mynta,

Si, dum tu sectaris apros, ego retia servo ? 75

DAMOETAS.

Phyllida mitte mihi : meus est natalis, Iola :
Cum faciam vitula pro frugibus, ipse venito.

MENALCAS.

Phyllida amo ante alias : nam me discedere flevit :
Et, longum formose vale, vale, inquit, Iola.

DAMOETAS.

Triste lupus stabulis, maturis frugibus imbres, 80
Arboribus venti, nobis Amaryllidis irae.

ECLOGA III.

15

MENALCAS.

Dulce fatis humor, depulsis arbutus haedis,
Lenta falix foeto pecori, mihi solus Amyntas.

DAMOETAS.

Pollio amat nostram, quamvis est rustica, Musam :
Pierides, vitulam lectori pascite vestro. 85

MENALCAS.

Pollio & ipse facit nova carmina : pascite taurum,
Jam cornu petat, & pedibus qui spargat arenam.

DAMOETAS.

Qui te, Pollio, amat, veniat, quo te quoque gaudet.
Mella fluant illi, ferat & rubus asper amomum.

MENALCAS.

Qui Bavium non odit, amet tua carmina, Maevi :
Atque idem jungat vulpes, & mulgeat hircos. 91

DAMOETAS.

Qui legitis flores, & humi nascentia fraga,
Frigidus, o pueri, fugite hinc, latet anguis in herba.

MENALCAS.

Parcite oves nimium procedere : non bene ripae
Creditur : ipse aries etiam nunc vellera ficcet. 95

DAMOETAS.

Tityre, pascentis a flumine reice capellas :
Ipse, ubi tempus erit, omnis in fonte lavabo.

MENALCAS.

Cogite ovis, pueri: si lac praeceperit aestus,
 Ut naper, frustra pressabimus ubera palmis.
 Heu, heu, quam pingui macer est mihi taurus in
 ervo! 100

Idem amor exitium pecori, pecorisque magistro.

MENALCAS.

His certe neque amor causa est: vix ossibus haerent.

Nescio quis teneros oculos mihi fascinat agnos.

DAMOETAS.

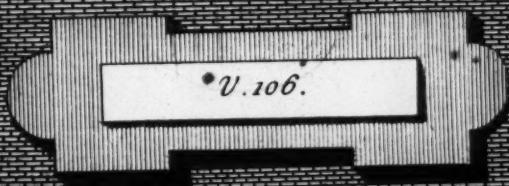
Dic, quibus in terris, & eris mihi magnus Apollo,
 Tris pateat coeli spatium non amplius ulnas. 105

MENALCAS.

Dic, quibus in terris inscripti nomina regum
 Nascantur flores: & Phyllida solus habeto.

PALAEMON.

Non nostrum inter vos tantas componere litis:
 Et vitula tu dignus, & hic: & quisquis amores
 Aut metuet dulcis, aut experietur amarus. 110
 Claudite jam rivos; pueri: sat prata biberunt.

Vol. I.

ECLOGA QUARTA.

POLLIO.

ICELIDES Musae, paullo majora
canamus;

Non omnis arbuta juvant, humi-
lesque myricae.

Si canimus filvas, silvae sint Consule dignae.

Ultima Cumaei venit jam carminis aetas :

Magnus ab integro seclorum nascitur ordo. 5

Jam redit & Virgo : redeunt Saturnia regna :

Jam nova progenies coelo demittitur alto.

Tu modo nascenti puero, quo ferrea primum

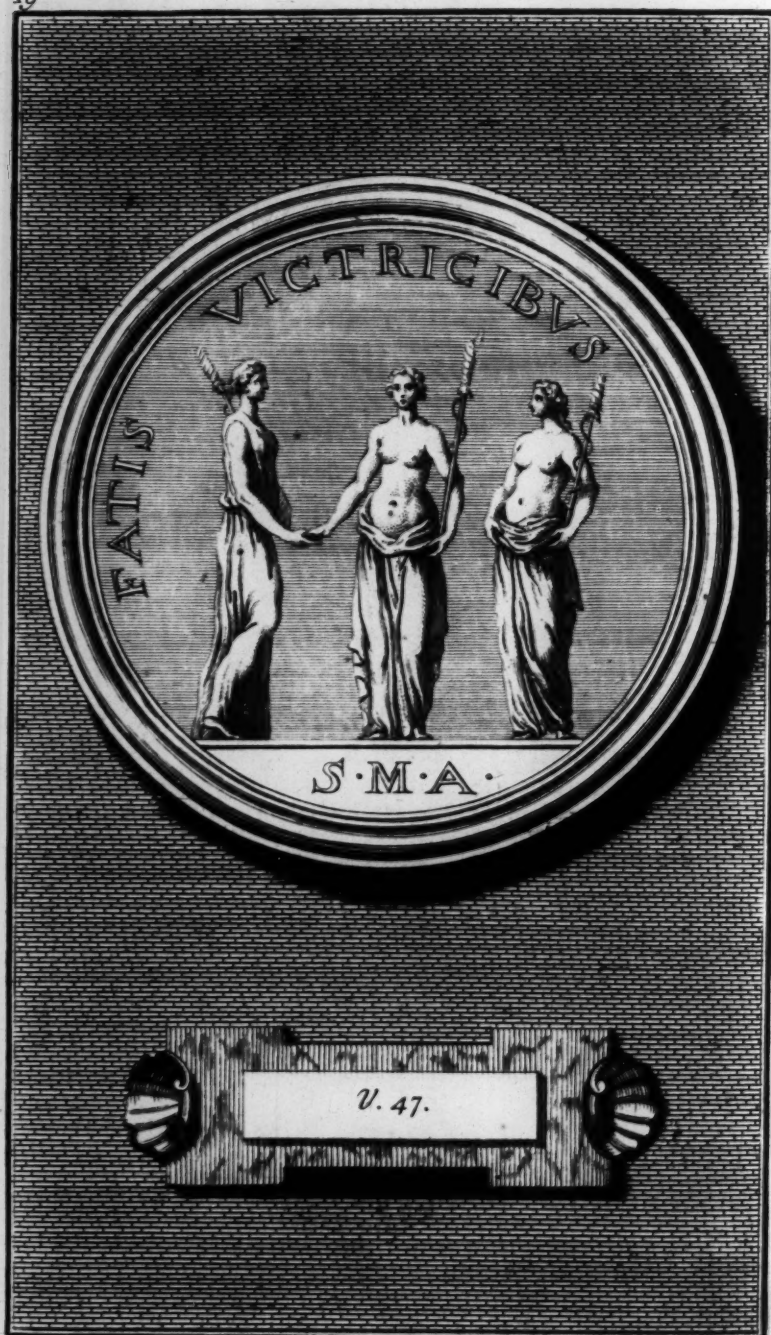
Definet, ac toto surget gens aurea mundo,

Casta fave Lucina : tuus jam regnat Apollo. 10

Teque adeo decus hoc aevi, te Consule, inibit
Pollio : & incipient magni procedere menses.
Te duce, si qua manent, sceleris vestigia nostri
Irrita perpetua solvent formidine terras.
Ille deûm vitam accipiet, divisque videbit 15
Permixtos heroas, & ipse videbitur illis,
Pacatumque reget patriis virtutibus orbem.
At tibi prima, puer, nullo munuscula cultu,
Errantis ederas passim cum baccare tellus,
Mixtaque ridenti colocasia fundet acantho. 20
Ipsae lacte domum referent distenta capellae
Ubera : nec magnos metuent armenta leones.
Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores.
Occidet et serpens, & fallax herba veneni
Occidet: Assyrium vulgo nascetur amomum. 25
At simul heroum laudes, & facta parentis
Jam legere, & quae sit poteris cognoscere virtus ;
Molli paullatim flavescet campus arista,
Incultisque rubens pendebit sentibus uva :
Et durae quercus sudabunt roscida mella. 30
Pauca tamen suberunt priscae vestigia fraudis,
Quae tentare Thetim ratibus, quae cingere muris
Oppida, quae jubeant telluri infindere sulcos.
Alter erit tum Tiphys, & altera quae vehat Argo
Delectos heroas : erunt etiam altera bella : 35

Atque iterum ad Trojam magnus mittetur Achilles.

Hinc, ubi jam firmata virum te fecerit aetas,

Cedet & ipse mari vector; nec nautica pinus

Mutabit merces: omnis feret omnia tellus.

Non rastros patietur humus, non vinea falcem: 40

Robustus quoque jam tauris juga solvet arator:

Nec varios discet mentiri lana colores.

Ipse sed in pratis aries jam suave rubenti

Murice, jam croceo mutabit vellere luto.

Sponte sua sandyx pascentis vestiet agnos. 45

Talia secla, suis dixerunt, currite, fufis

Concordes stabili fatorum numine Parcae.

Adgredere o magnos (aderit jam tempus) honores,

Cara deum soboles, magnum Jovis incrementum!

Adspice convexo nutantem pondere mundum, 50

Terrasque, tractusque maris, coelumque profun-
dum:

Adspice, venturo laetentur ut omnia seculo.

O mihi tam longae maneas pars ultima vitae,

Spiritus &, quantum sat erit tua dicere facta!

Non me carminibus vincet nec Thracius Orpheus,

Nec Linus: huic mater quamvis, atque huic pater

adfit:

56

Orphei Calliopea, Lino formosus Apollo.

Pan etiam, Arcadia mecum si iudice certet,

Pan etiam Arcadia dicat se iudice victum.

Incipe, parve puer, risu cognoscere matrem : 60

Matri longa decem tulerunt fastidia menses.

Incipe, parve puer : cui non risere parentes,

Nec Deus hunc mensa, Dea nec dignata cubili est.

ECLOGA QUINTA.

DAPHNIS.

MENALCAS. MOPSUS.

UR non, Mopse, boni quoniam
convenimus ambo,

Tu calamos inflare levis, ego di-
cere versus,

Hic corulis mixtas inter confidimus ulmos ?

MOPSUS.

Tu major : tibi me est aequum parere, Menalca :
Sive sub incertas Zephyris mutantibus umbras, 5
Sive antro potius succedimus : adspice, ut antrum
Silvestris raris sparfit labrusca racemis.

MENALCAS.

Montibus in nostris solus tibi certet Amyntas.

M O P S U S.

Quid, si idem certet Phoebum superare canendo?

M E N A L C A S.

Incipe, Mopse, prior: siquos aut Phyllidis ignes,
Aut Alconis habes laudes, aut jurgia Codri. 11

Incipe: pascentis servabit Tityrus haedos.

M O P S U S.

Immo haec, in viridi nuper quae cortice fagi
Carmina descripsi, & modulans alterna notavi,
Experiar: tu deinde jubeto certet Amyntas. 15

M E N A L C A S.

Lenta salix quantum pallenti cedit olivae,
Puniceis humilis quantum salicunca rosetis:
Judicio nostro tantum tibi cedit Amyntas.

M O P S U S.

Sed tu desine plura, puer: successimus antro.
Extinctum Nymphae crudeli funere Daphnin 20
Flebant: vos coruli testes, & flumina, Nymphis:
Quum, complexa sui corpus miserabile gnati,
Atque deos atque astra vocat crudelia mater.
Non ulli pastos illis egere diebus
Frigida, Daphni, boves ad flumina: nulla neque
annem. 25

Libavit quadrupes, nec graminis adtiguit herbam.
Daphni, tuum Poenos etiam ingemuisse leones

V. 20.

Vol. I.

Interitum, montesque feri silvaeque loquuntur.

Daphnis & Armenias curru subjungere tigris

Instituit, Daphnis thiasos inducere Bacchi, 30

Et foliis lentas intexere mollibus hastas.

Vitis ut arboribus decori est, ut vitibus uvae,

Ut gregibus tauri, segetes ut pinguibus arvis;

Tu decus omne tuis. postquam te fata tulerunt,

Ipse Pales agros, atque ipse reliquit Apollo. 35

Grandia saepe quibus mandavimus hordea sulcis,

Infelix lolium, & steriles nascuntur avenae.

Pro molli viola, pro purpureo narcisso,

Carduus & spinis surgit paliurus acutis.

Spargite humum foliis: inducite fontibus umbras,

Pastores: mandat fieri sibi talia Daphnis. 41

Et tumulum facite, & tumulo superaddite carmen:

DAPHNIS EGO IN SILVIS, HINC USQUE

AD SIDERA NOTUS,

FORMOSI PECORIS CUSTOS, FORMOSIOR

IPSE.

MENALCAS.

Tale tuum carmen nobis, divine poëta, 40

Quale sopor fessis in gramine: quale per aestum

Dulcis aquae saliente sitim restinguere rivo.

Nec calamis solum aequiparas, sed voce magis-
trum;

Fortunate puer, tu nunc eris alter ab illo.
 Nos tamen haec quocumque modo tibi nostra vi-
 cissim 50
 Dicemus : Daphninque tuum tollemus ad astra :
 Daphnin ad astra feremus : amavit nos quoque
 Daphnis.

M O P S U S.

An quidquam nobis tali sit munere majus ?
 Et puer ipse fuit cantari dignus : & ista
 Jam pridem Stimicon laudavit carmina nobis.

M E N A L C A S.

Candidus infuetum miratur limen Olympi,
 Sub pedibusque videt nubes ad sidera Daphnis.
 Ergo alacris silvas, & cetera rura voluptas,
 Panaque, pastoresque tenet, Dryadasque puellas.
 Nec lupo infidias pecori, nec retia cervis 60
 Ulla dolum meditantur : amat bonus otia Daphnis.
 Ipsi laetitia voces ad sidera jactant
 Intonsi montes : ipsae jam carmina rupes,
 Ipsa sonant arbuta, Deus, Deus ille, Menalca.
 Sis bonus o felixque tuis ! en quatuor aras : 65
 Ecce duas tibi, Daphni, duas altaria Phoebō ;
 Pocula bina novo spumantia lacte quot annis,
 Craterasque duo statuam tibi pinguis olivi :
 Et multo in primis hilarans convivia Baccho,

Vol. I.

Vol. I.

Ante focum, si frigus erit, si messis, in umbra, 70
Vina novum fundam calathis Ariusia nectar.

Cantabunt mihi Damoetas & Lyctius Aegon :
Saltantis Satyros imitabitur Alphefiboecus.

Haec tibi semper erunt, & quum sollemnina vota
Reddemus Nymphis, & quum lustrabimus agros.
Dum juga montis aper, fluvios dum piscis amabit,
Dumque thymo pascentur apes, dum rore cicadae,
Semper honos, nomenque tuum, laudesque ma-
nebunt. 78

Ut Baccho Cererique, tibi sic vota quot annis
Agricolae facient : damnabis tu quoque votis.

M O P S U S.

Quae tibi, quae tali reddam pro carmine dona ?
Nam neque me tantum venientis sibilus austri,
Nec percussa juvant fluctu tam litora, nec quae
Saxosae inter decurrunt flumina valles.

M E N A L C A S.

Hac te nos fragili donabimus ante cicuta. 85
Haec nos, Formosum Corydon ardebat Alexin :
Haec eadem docuit, Cujum pecus ? an Meliboei ?

M O P S U S.

At tu fume pedum, quod, me quum saepe rogaret,
Non tulit Antigenes, (& erat tum dignus amari)
Formosum paribus nodis atque aere, Menalca. 90

ECLOGA SEXTA.

SILENUS.

FAUNORUM, SATYRORUM ET SILVANORUM
DELECTATIO.

RIMA Syracosio dignata est ludere
versu

Nostra, neque erubuit filvas habi-
tare, Thalia.

Quum canerem reges & proelia, Cynthia aurem
Vellit, & admonuit : pastorem, Tityre, pinguis
Pascere oportet ovis, deductum dicere carmen. 5
Nunc ego (namque super tibi erunt, qui dicere
laudes,

Vare, tuas cupiant, & tristia condere bella)
Agrestem tenui meditabor arundine Musam.

Non injussa cano. si quis tamen haec quoque, si quis
Captus amore leget; te nostrae, Vare, myricae,
Te nemus omne canet: nec Phoebo gratior ulla est,
Quam sibi quae Vari praescripsit pagina nomen. 12
Pergite, Pierides. Chromis & Mnasylos in antro
Silenum pueri somno videre jacentem,
Inflatum hesterno venas, ut semper, Iaccho: 15
Serta procul tantum capiti delapsa jacebant:
Et gravis adtrita pendebat cantharus ansa.
Adgressi (nam saepe senex spe carminis ambo
Luferat) injiciunt ipsis ex vincula fertis.
Addit se sociam, timidisque supervenit Aegle: 20
Aegle, Naiadum pulcherrima: jamque videnti
Sanguineis frontem moris & tempora pingit.
Ille dolum ridens, quo vincula nectitis? inquit.
Solvite me, pueri: satis est potuisse videri.
Carmina, quae vultis, cognoscite: carmina vobis;
Huic aliud mercedis erit: simul incipit ipse. 26
Tum vero in numerum Faunosque ferasque videres
Ludere, tum rigidas motare cacumina quercus.
Nec tantum Phoebo gaudet Parnasia rupes:
Nec tantum Rhodope mirantur & Ifmarus Orphea.
Namque canebat, uti magnum per inane coacta
Semina terrarumque, animaeque, marisve fuissent,
Et liquidi simul ignis: ut his exordia primis 33

Omnia, & ipse tener mundi concreverit orbis.
 Tum durare solum, & discludere Nerea ponto
 Coeperit, & rerum paullatim sumere formas.
 Jamque novum terrae stupeant lucefcere solem,
 Altius atque cadant submotis nubibus imbres.
 Incipiant silvae quum primum surgere, quumque
 Rara per ignotos errent animalia montis. 40
 Hinc lapides Pyrrhae jactos, Saturnia regna,
 Caucasiasque refert volucres, furtumque Promethei.
 His adjungit, Hylan nautae quo fonte relictum
 Clamassent: ut litus, Hyla, Hyla, omne sonaret.
 Et fortunatam, si numquam armenta fuissent, 45
 Pasiphaën nivei solatur amore juvenci.
 Ah, virgo infelix, quae te dementia cepit?
 Proetides implerunt falsis mugitibus agros:
 At non tam turpis pecudum tamen ulla secuta est
 Concubitus, quamvis collo timuisset aratrum, 50
 Et saepe in levi quaesisset cornua fronte.
 Ah, virgo infelix, tu nunc in montibus erras:
 Ille, latus niveum molli fultus hyacintho,
 Illice sub nigra pallentis ruminat herbas:
 Aut aliquam in magno sequitur grege. claudite
 Nymphae, 55
 Dictaeae Nymphae, nemorum jam claudite saltus:
 Si qua forte ferant oculis sese obvia nostris

Errabunda bovis vestigia. forsitan illum
Aut herba captum viridi, aut armenta secutum,
Perducant aliquae stabula ad Gortynia vaccae. 60
Tum canit Hesperidum miratam mala puellam :
Tum Phaëtoniadas musco circumdat amarae
Corticis, atque solo proceras erigit alnos.
Tum canit, errantem Permessi ad flumina Gallum
Aonas in montis ut duxerit una fororum : 65
Utque viro Phoebi chorus adsurrexerit omnis :
Ut Linus haec illi divino carmine pastor,
Floribus atque apio crinis ornatus amaro,
Dixerit: Hos tibi dant calamos (en accipe) Musae,
Ascraeo quos ante seni : quibus ille solebat 70
Cantando rigidas deducere montibus ornos.
His tibi Grynei nemoris dicatur origo :
Ne quis sit lucus, quo se plus jactet Apollo.
Quid loquar aut Scyllam Nisi, quam fama secuta est,
Candida succinctam latrantibus inguina monstros
Dulichias vexasse rates, & gurgite in alto 76
(Ah !) timidos nautas canibus lacerasse marinis ?
Aut ut mutatos Terei narraverit artus :
Quas illi Philomela dapes, quæ dona pararit ?
Quo cursu deserta petiverit, & quibus ante 80
Infelix sua tecta supervolitaverit alis ?
Omnia quae, Phoebus quondam meditante, beatus

Errabunda bovis vestigia. forsitan illum
Aut herba captum viridi, aut armenta secutum,
Perducant aliquae stabula ad Gortynia vaccae. 60
Tum canit Hesperidum miratam mala puellam :
Tum Phaëtoniadas musco circumdat amarae
Corticis, atque solo proceras erigit alnos.
Tum canit, errantem Permessi ad flumina Gallum
Aonas in montis ut duxerit una sororum : 65
Utque viro Phoebi chorus adsurrexerit omnis :
Ut Linus haec illi divino carmine pastor,
Floribus atque apio crinis ornatus amaro,
Dixerit: Hos tibi dant calamos (en accipe) Musae,
Ascraeo quos ante feni : quibus ille solebat 70
Cantando rigidas deducere montibus ornos.
His tibi Grynei nemoris dicatur origo :
Ne quis sit lucus, quo se plus jactet Apollo.
Quid loquar aut Scyllam Nisi, quam fama secuta est,
Candida succinctam latrantibus inguina monstros
Dulichias vexasse rates, & gurgite in alto 76
(Ah !) timidos nautas canibus lacerasse marinis ?
Aut ut mutatos Terei narraverit artus :
Quas illi Philomela dapes, quæ dona pararit ?
Quo cursu deserta petiverit, & quibus ante 80
Infelix sua tecta supervolitaverit alis ?
Omnia quae, Phoebo quondam meditante, beatus

Audiit Eurotas, jussitque ediscere lauros,
Ille canit. pulsa referunt ad sidera valles.
Cogere donec oves stabulis, numerumque referre
Jussit, & invito processit vesper Olympo.

86

ECLOGA SEPTIMA.
MELIBOEUS.
CORYDON. THYRSIS.

MELIBOEUS.

ORTE sub arguta confederat ilice
Daphnis,
Compulerantque greges Corydon &
Thyrsis in unum ;

Thyrsis oves, Corydon distentas lacte capellas.

Ambo florentes aetatibus, Arcades ambo,

Et cantares pares, & respondere parati. 5

Huc mihi, dum teneras defendo a frigore myrtos,

Vir gregis ipse caper deerraverat. atque ego Daph-
nin

Adspicio: ille ubi me contra videt: Ocius, inquit,

Huc ades, o Meliboe: caper tibi salvus, & haedi.
 Et, si quid cessare potes, requiesce sub umbra. 10
 Huc ipsi potum venient per prata juvenci :

Hic viridis tenera praetexit arundine ripas
 Mincius, eque sacra resonant examina quercu.

Quid facerem ? neque ego Alcippen, nec Phyllida
 habebam,

Depulsos a lacte domi quae clauderet agnos : 15
 Et certamen erat, Corydon cum Thyrside, mag-
 num.

Posthabui tamen illorum mea feria ludo.

Alternis igitur contendere versibus ambo

Coepere, alternos Musae meminisse volebant.

Hos Corydon, illos referebat in ordine Thyrsis. 20

C O R Y D O N.

Nymphae, noster amor, Libethrides, aut mihi car-
 men,

Quale meo Codro, concedite ; proxima Phoebi
 Versibus ille facit : aut, si non possumus omnes,
 Hic arguta sacra pendebit fistula pinu.

T H Y R S I S.

Pastores, edera crescentem ornate poetam, 25

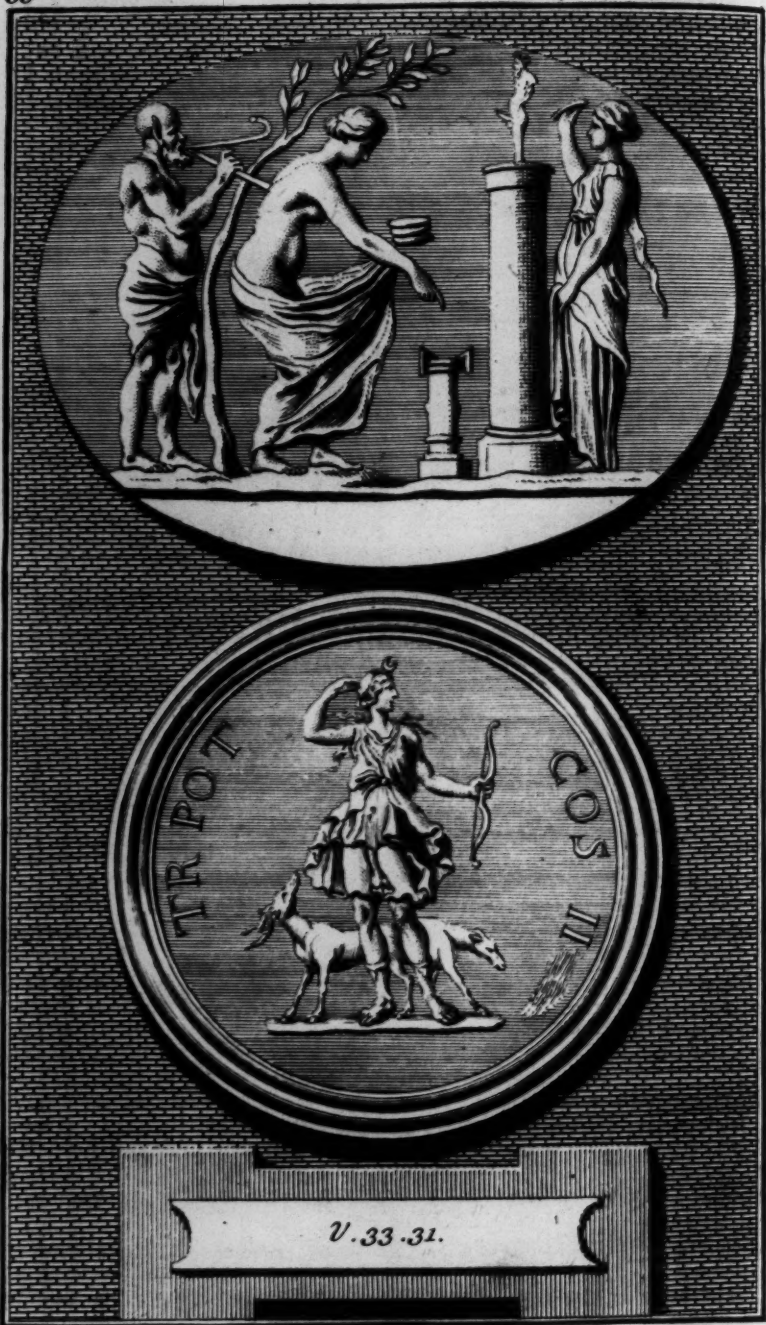
Arcades, invidia rumpantur ut ilia Codro :

Aut, si ultra placitum laudarit, baccare frontem

Cingite, ne vati noceat mala lingua futuro.

CORYDON.

Sactosi caput hoc apri, tibi Delia, parvus
Et ramosa Mycon vivacis cornua cervi. 30
Si proprium hoc fuerit, levi de marmore tota
Puniceo stabis furas evincta cothurno.

THYRSIS.

Sinum lactis, & haec te liba, Priapè, quot annis
Expectare fat est: custos es pauperis horti.
Nunc te marmoreum pro tempore fecimus: at tu,
Si foetura gregem suppleverit, aureus esto. 36

CORYDON.

Nerine Galatea, thymo mihi dulcior Hyblae,
Candidior cyenis, edera formosior alba:
Quum primum pasti repetent praesepia tauri,
Si qua tui Corydonis habet te cura, venito. 40

THYRSIS.

Immo ego Sardois videar tibi amarior herbis,
Horridior rusco, projecta vilior alga;
Si mihi non haec lux toto jam longior anno est.
Ite domum pasti, si quis pudor, ite juvenci.

CORYDON.

Muscosi fontes, & somno mollior herba, 45
Et quae vos rara viridis tegit arbutus umbra,
Solstitium pecori defendite. jam venit aestas
Torrida: jam laeto turgent in palmita gemmae.

T H Y R S I S.

Hîc focus, & taedae pingues, hîc plurimus ignis
Semper, & adfidua postes fuligine nigri. 50

Hîc tantum Boreae curamus frigora, quantum
Aut numerum lupo, aut torrentia flumina ripas.

C O R Y D O N.

Stant & juniperi, & castaneae hirsutae :
Strata jacent passim sua quaeque sub arbore poma.
Omnia nunc rident. at si formosus Alexis 55
Montibus his abeat, videas & flumina sicca.

T H Y R S I S.

Aret ager : vitio moriens fitit aëris herba :
Liber pampineas invidit collibus umbras.
Phyllidis adventu nostrae nemus omne virebit :
Juppiter & laeto descendet plurimus imbri. 60

C O R Y D O N.

Populus Alcidae gratissima, vitis Iaccho,
Formosae myrtus Veneri, sua laurea Phoebus.
Phyllis amat corulos : illas dum Phyllis amabit,
Nec myrtus vincet corulos, nec laurea Phoebi.

T H Y R S I S.

Fraxinus in silvis pulcherrima, pinus in hortis, 65
Populus in fluviis, abies in montibus altis :
Saepius at si me, Lycida formose, revisas,
Fraxinus in silvis cedat tibi, pinus in hortis.

MELIBŌEUS.

Haec memini, & victum frustra contendere Thyrsin.

Ex illo Corydon, Corydon est tempore nobis. 70

ECLOGA OCTAVA.
PHARMACEUTRIA.
DAMON. ALPHESIBOEUS.

ASTORUM Musam Damonis &
Alphesiboei,

Inmemor herbarum quos est mirata
juvenca

Certantis, quorum stupefactae carmine lynces,

Et mutata suos requierunt flumina cursus :

Damonis Musam dicemus & Alphesiboei. 5

Tu mihi, seu magni superas jam saxa Timavi,

Sive oram Illyrici legis aequoris ; en erit umquam

Ille dies, mihi quum liceat tua dicere facta ?

En erit, ut liceat totum mihi ferre per orbem

Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno ? 10

A te principium : tibi desinet. accipe iussis
Carmina coepta tuis : atque hanc sine tempora
circum

Inter victrices ederam tibi serpere lauros.
Frigida vix coelo noctis decesserat umbra,
Quum ros in tenera pecori gratissimus herba : 15
Incumbens tereti Damon sic coepit olivae.

D A M O N.

Nascere, praeque diem veniens age, Lucifer al-
mum.

Conjugis indigno Nisae deceptus amore
Dum queror, & divos (quamquam nil testibus illis
Profeci) extrema moriens tamen adloquor hora. 20
Incipe Maenaios mecum, mea tibia, versus.
Maenalus argutumque nemus pinosque loquentis
Semper habet, semper pastorum ille audit amores,
Panaque, qui primus calamos non passus inertis.
Incipe Maenaios mecum, mea tibia, versus. 25
Mopso Nisa datur. quid non speremus amantes ?
Jungentur jam gryphes equis : aevoque sequenti
Cum canibus timidi venient ad pocula damae.
Mopse, novas incide faces : tibi ducitur uxor.
Sparge, marite, nuces : tibi deferit Hesperus Oetam.
Incipe Maenaios mecum, mea tibia, versus. 31
O digno conjuncta viro ! dum despicias omnis,

Dumque tibi est odio mea fistula, dumque capellae,
Hirsutumque supercilium, promissaque barba :
Nec curare deum credis mortalia quemquam. 35
Incipe Maenaios mecum, mea tibia, versus.
Saepibus in nostris parvam te roscida mala
(Dux ego vester eram) vidi cum matre legentem.
Alter ab undecimo tum me jam ceperat annus,
Jam fragilis poteram a terra contingere ramos. 40
Ut vidi, ut perii, ut me malus abstulit error !
Incipe Maenaios mecum, mea tibia, versus.
Nunc scio, quid sit Amor. duris in cotibus illum
Aut Tmaros, aut Rhodope, aut extremi Gara-
mantes,
Nec generis nostri puerum nec sanguinis edunt. 45
Incipe Maenaios mecum, mea tibia, versus.
Saevus Amor docuit gnatorum sanguine matrem
Commaculare manus. crudelis tu quoque, mater ;
Crudelis mater magis, an puer improbus ille ?
Improbus ille puer : crudelis tu quoque, mater. 50
Incipe Maenaios mecum, mea tibia, versus.
Nunc & ovis ultro fugiat lupo : aurea durae
Mala ferant quercus : narcisso floreat alnus :
Pinguia corticibus sudent electra myricae :
Certent & cyncis ululae : sit Tityrus Orpheus : 55
Orpheus in silvis, inter Delphinas Arion.

Vol. I.

Vol. I.

Incipe Maenalios mecum, mea tibia, versus.
 Omnia vel medium fiant mare : vivite silvae.
 Praeceptis aërii specula de montis in undas
 Deferar. extremum hoc munus morientis habeto.
 Define, Maenalios jam define, tibia, versus. 60
 Haec Damon : vos, quae responderit Alphefiboëus,
 Dicite, Pierides. non omnia possumus omnes.

ALPHEFIBOËUS.

Effer aquam, & molli cinge haec altaria vitta :
 Verbenasque adole pinguis & mascula tura :
 Conjugis ut magicis fanos avertere sacris
 Experiar sensus. nihil hîc nisi carmina desunt.
 Ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite
 Daphnin.

Carmina vel coelo possunt deducere Lunam :
 Carminibus Circe focios mutavit Ulixi : 70
 Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.
 Ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite
 Daphnin.

Terna tibi haec primum triplici diversa colore
 Licia circumdo, terque haec altaria circum
 Effigiem duco. numero deus impare gaudet. 75
 Ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite
 Daphnin.

Necte tribus nodis ternos, Amarylli, colores :

Necte, Amarylli, modo : &, Veneris, dic, vincula
necto.

Ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite
Daphnin.

Limus ut hic durefcit, & haec ut cera liquefcit 80
Uno eodemque igni ; fic noſtro Daphnis amore.
Sparge molam, & fragilis incende bitumine lauros.
Daphnis me malus urit : ego hanc in Daphnide
laurum.

Ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite
Daphnin.

Talis amor Daphnin, qualis, quum feſſa juvencum
Per nemora atque altos quaerendo bucula lucos 86
Propter aquae rivum viridi procumbit in ulva
Perdita, nec ferae meminit decedere nocti :
Talis amor teneat, nec fit mihi cura mederi.
Ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite
Daphnin. 90

Has olim exuvias mihi perfidus ille reliquit,
Pignora cara fui : quae nunc ego limine in ipſo,
Terra, tibi mando. debent haec pignora Daphnin.
Ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite
Daphnin.

Has herbas, atque haec Ponto mihi lecta venena,
Ipſe dedit Moeris. naſcuntur plurima Ponto. 96

His ego saepe lupum fieri, & se condere filvis
Moerim, saepe animas imis excire sepulchris,
Atque fatas alio vidi traducere messis.

Ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite
Daphnin. 100

Fer cineres, Amarylli, foras: rivoque fluenti,
Transque caput jace: ne respexeris. his ego Daph-
nin

Adgrediar, nihil ille deos, nil carmina curat.
Ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite
Daphnin.

Adspice: conripuit tremulis altaria flammis 105
Sponte sua, dum ferre moror, cinis ipse, bonum fit!
Nescio quid certe est: & Hylax in limine latrat.
Credimus? an, qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?
Parcite, ab urbe venit, jam parcite, carmina Daph-
nis.

ECLOGA NONA.
MOERIS.
LYCIDAS. MOERIS.

LYCIDAS.

U o te, Moeri, pedes? an, quo via
ducit, in urbem?

MOERIS.

O Lycida, vivi pervenimus, advena
nostri,

Quod numquam veriti sumus, ut possessor agelli
Diceret: Haec mea sunt: veteres migrate coloni.
Nunc victi, tristes, quoniam fors omnia versat, 5
Hos illi (quod nec bene vertat) mittimus haedos.

LYCIDAS.

Certe equidem audieram, qua se subducere colles

Incipiunt, mollique jugum demittere clivo,
 Usque ad aquam, & veteres, jam fracta cacumina,
 fagos,

Omnia carminibus vestrum servasse Menalcan. 10

MOERIS.

Audieras; & fama fuit. sed carmina tantum
 Nostra valent, Lycida, tela inter Martia, quantum
 Chaonias dicunt, aquila veniente, columbas.
 Quod nisi me quacumque novas incidere litis
 Ante sinistra cava monuisset ab ilice cornix, 15
 Nec tuus hic Moeris, nec viveret ipse Menalcas.

LYCIDAS.

Heu! cadit in quemquam tantum scelus? heu,
 tua nobis

Paene simul tecum solatia rapta, Menalca!

Quis caneret Nymphas? quis humum florentibus
 herbis

Spargeret? aut viridi fontis induceret umbra? 20

Vel quae sublegi tacitus tibi carmina nuper,

Quum te ad delicias ferres, Amaryllida, nostras?

Tityre, dum redeo (brevis est via) pasce capellas,

Et potum pastas age, Tityre: & inter agendum

Occursare capro, cornu ferit ille, caveto. 25

MOERIS.

Immo haec, quae Varo nec dum perfecta canebat.

Vare, tuum nomen (superet modo Mantua nobis,
Mantua vae miserae nimium vicina Cremonae!)
Cantantes sublime ferent ad fidera cycni.

LYCIDAS.

Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos: 30
Sic cytiso pastae distendant ubera vaccae.
Incipe, si quid habes. & me fecere poëtam
Pierides: sunt & mihi carmina. me quoque dicunt
Vatem pastores: sed non ego credulus illis.
Nam neque adhuc Varo videor, nec dicere Cinna
Digna, sed argutos inter strepere anser olores. 36

MOERIS.

Id quidem ago; & tacitus, Lycida, mecum ipse
volutus,
Si valeam meminisse: neque est ignobile carmen.
Huc ades, o Galatea. quis est nam ludus in undis?
Hic ver purpureum: varios hinc flumina circum 40
Fundit humus flores: hinc candida populus antro
Inminet, & lentae texunt umbracula vites.
Huc ades: infani feriant sine litora fluctus.

LYCIDAS.

Quid, quae te pura solum sub nocte canentem
Audieram? numeros memini, si verba tenerem. 45

MOERIS.

Daphni, quid antiquos signorum suspicis ortus?

Ecce Dionaei processit Caesaris astrum :
Astrum, quo segetes gauderent frugibus : & quo
Duceret apricis in collibus uva colorem.
Infer, Daphni, piros : carpent tua poma nepotes.
Omnia fert aetas, animum quoque, saepe ego longos
Cantando puerum memini me condere soles. 52
Nunc oblita mihi tot carmina. vox quoque Moerim
Jam fugit ipsa : lupi Moerim videre priores.
Sed tamen ista satis referet tibi saepe Menalcas.

L Y C I D A S.

Caussando nostros in longum ducis amores.
Et nunc omne tibi stratum filet aequor : & omnes
(Adspice) ventosi ceciderunt murmuris aerae.
Hinc adeo media est nobis via: namque sepulchrum
Incipit adparere Bianoris. hîc, ubi densas 60
Agricolae stringunt frondes, hîc, Moeri canamus :
Hîc haedos depone. tamen veniemus in urbem.
Aut, si, nox pluviam ne colligat ante, veremur,
Cantantes licet usque (minus via laedat) eamus.
Cantantes ut eamus, ego hoc te fasce levabo. 65

M O E R I S.

Desine plura, puer: &, quod nunc instat, agamus.
Carmina tum melius, quum venerit ipse, canemus.

ECLOGA DECIMA.

GALLUS.

XTREMUM hunc, Arethusa, mihi
concede laborem.

Pauca meo Gallo, sed quae legat
ipsa Lycoris,

Carmina sunt dicenda. neget quis carmina Gallo?

Sic tibi, quum fluctus subterlabere Sicanos,

Doris amara suam non intermisceat undam. 5

Incipe. sollicitos Galli dicamus amores,

Dum tenera adtondent fimae virgulta capellae.

Non canimus furdīs: respondent omnia silvae.

Quae nemora, aut qui vos saltus habuere, puellae

Naïdes, indigno quum Gallus amore periret? 10

Nam neque Parnasi vobis juga, nam neque Pindi

Ulla moram fecere, neque Aoniae Aganippæ.
Illum etiam lauri, etiam flevere myricæ :
Pinifer illum etiam sola sub rupe jacentem
Maenalus, & gelidi fleverunt saxa Lycaei. 15
Stant & oves circum : nostri nec poenitet illas :
Nec te poeniteat pecoris, divine poëta :
Et formosus oves ad flumina pavit Adonis.
Venit & upilio : tardi venere bubulci :
Uvidus hiberna venit de glande Menalcas. 20
Omnes, unde amor iste, rogant, tibi? venit Apollo :
Galle, quid insanis? inquit, tua cura Lycoris
Perque nives alium, perque horrida castra secuta est.
Venit & agresti capitis Silvanus honore,
Florentis ferulas & grandia lilia quassans. 25
Pan deus Arcadiae venit : quem vidimus ipsi
Sanguineis ebuli baccis minioque rubentem.
Ecquis erit modus? inquit. amor non talia curat.
Nec lacrimis crudelis amor, nec gramina rivis,
Nec cytiso saturantur apes, nec fronde capellæ. 30
Tristis at ille : tamen cantabitis, Arcades, inquit,
Montibus haec vestris : soli cantare periti
Arcades. o mihi tum quam molliter ossa quiescant,
Vestra meos olim si fistula dicat amores !
Atque utinam ex vobis unus, vestrique fuisssem 35
Aut custos gregis, aut maturae vinitor uvæ !

Certe five mihi Phyllis, five effiet Amyntas,
Seu quicumque furor, (quid tum, si fuscus Amyntas?
Et nigrae violae sunt, & vaccinia nigra)
Mecum inter salices lenta sub vite jaceret. 40
Serta mihi Phyllis legeret, cantaret Amyntas.
Hic gelidi fontes : hic mollia prata, Lycori :
Hic nemus : hic ipso tecum consumerer aevo.
Nunc insanus amor duri me Martis in armis,
Tela inter media, atque adversos detinet hostis. 45
Tu procul a patria (nec sit mihi credere) tantum
Alpinas, ah dura, nives & frigora Rheni
Me sine sola vides. Ah te ne frigora laedant !
Ah tibi ne teneras glacies secet aspera plantas !
Ibo, & Chalcidico quae sunt mihi condita versu 50
Carmina, pastoris Siculi modulabor avena.
Certum est in filvis, inter spelaea ferarum
Malle pati, tenerisque meos incidere amores
Arboribus : crescent illae : crescetis amores.
Interea mixtis lustrabo Maenala Nymphis : 55
Aut acris venabor apros. non me ulla vetabunt
Frigora Parthenios canibus circumdare saltus.
Jam mihi per rupes videor lucosque sonantis
Ire : libet Partho torquere Cydonia cornu
Spicula; tamquam haec sint nostri medicina furoris,
Aut deus ille malis hominum mitescere discat. 61

Jam neque Hamadryades rursum, nec carmina nobis
Ipsa placent : ipsae rursum concedite silvae.
Non illum nostri possunt mutare labores :
Nec si frigoribus mediis Hebrumque bibamus, 65
Sithoniasque nives hiemis subeamus aquosae,
Nec si, quum moriens alta liber aret in ulmo,
Aethiopum versemus ovis sub fidere Cancri.
Omnia vincit Amor : & nos cedamus Amori.
Haec fat erit, Divae, vestrum cecinisse poetam, 70
Dum sedet, & gracili fuscillam texit hibisco,
Pierides. vos haec facietis maxima Gallo :
Gallo, cujus amor tantum mihi crescit in horas,
Quantum vere novo viridis se subjicit alnus.
Surgamus : solet esse gravis cantantibus umbra. 75
Juniperi gravis umbra : nocent & frugibus umbrae.
Ite domum saturae, venit Hesperus, ite capellae.

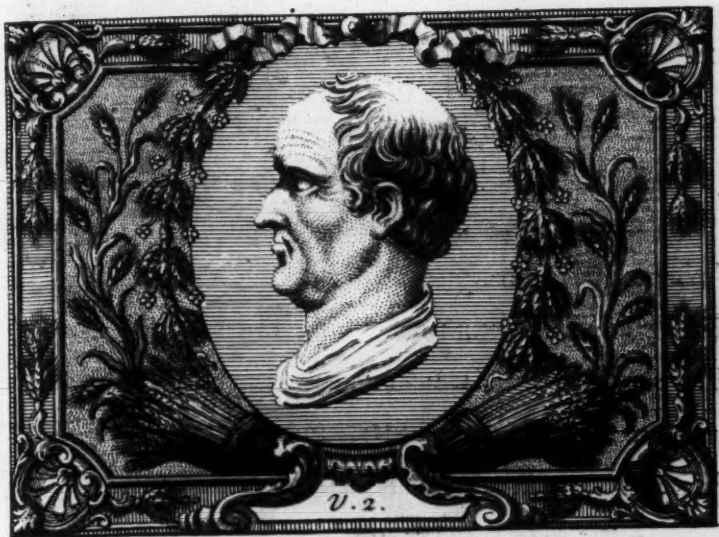
P U B L I I
VIRGILII MARONIS
O P E R A.
V O L . I.

L O N D I N I :
Edidit, aeriue tabulas incidit,
Johannes Pine, Bluemantle,
REGIAE MAJESTATIS
Sigillorum Sculptor Capitalis, etc.
M D C C L V .

GEORGICON

LIBER PRIMUS.

U I D faciat laetas segetes, quo fidere
 terram

Vertere, Maecenas, ulmisque adjun-
 gere vites

Conveniat : quae cura boum, qui cultus habendo
 Sit pecori, apibus quanta experientia parcis,
 Hinc canere incipiam. Vos, o clarissima mundi 5
 Lumina, labentem coelo quae ducitis annum,
 Liber, & alma Ceres ; vestro si munere tellus
 Chaoniam pingui glandem mutavit arista,
 Poculaque inventis Acheloïa miscuit uyis :

Et vos, agrestum praesentia numina, Fauni, 10
Ferte simul Fauniquae pedem, Dryadesque puellae:
Munera vestra cano. tuque o, cui prima frementem
Fudit equum, magno tellus percussa tridenti,
Neptune: & cultor nemorum, cui pingua Caeae
Ter centum nivei tondent dumeta juvenci: 15
Ipse, nemus linquens patrium saltusque Lycei,
Pan ovium custos, tua si tibi Maenala curae,
Adsis o Tegeee favens, oleæque Minerva
Inventrix, unicusque puer monstrator aratri,
Et teneram ab radice ferens, Silvane, cupressum: 20
Dîque Deaeque omnes, studium quibus arva tueri,
Quique novas alitis non ullo semine fruges:
Quique satis largum coelo demittitis imbrem.
Tuque adeo, quem mox quae sint habitura deorum
Concilia, incertum est; urbisne invisere, Caesar, 25
Terrarumque velis curam: & te maxumus orbis
Auctorem frugum tempestatumque potentem
Adcipiat, cingens maternâ tempora myrto;
An deus immensi venias maris, ac tua nautae
Numina sola colant: tibi serviat ultima Thule: 30
Teque sibi generum Tethys emat omnibus undis:
Anne novum tardis fidus te mensibus addas,
Qua locus Erigonen inter Chelaeque sequentis
Panditur. ipse tibi jam brachia contrahit ardens

Vol. I.

Scorpions, & coeli iusta plus parte relinquit. 35
Quidquid eris; (nam te nec sperent Tartara regem,
Nec tibi regnandi veniat tam dira cupido:
Quamvis Elyfios miretur Graecia campos,
Nec repetita sequi curet Proserpina matrem)
Da facilem cursum, atque audacibus adnue coeptis,
Ignarosque viae mecum miseratus agrestis, 41
Ingredere, & votis jam nunc adfuesce vocari.
Vere novo, gelidus canis quum montibus humor
Liquitur, & zephyro putris se gleba resolvit,
Depresso incipiat jam tum mihi taurus aratro 45
Ingemere, & sulco adtritum splendere vomer.
Illa seges demum votis respondet avari
Agricolae, bis quae solem, bis frigora sensit:
Illius immensae ruperunt horrea messes.
At prius ignotum ferro quam scindimus aequor, 50
Ventos, & varium coeli praediscere morem
Cura fit, ac patrios cultusque habitusque locorum:
Et quid quaeque ferat regio, & quid quaeque recuset.
Hic segetes, illic veniunt felicius uvae:
Arborei foetus alibi, atque injussa virescunt 55
Gramina. nonne vides, croceos ut Tmolus odores,
India mittit ebur, molles sua tura Sabaei?
At Chalybes nudi ferrum, viroaque Pontus
Castorea, Eliadum palmas Epiros equarum?

Continuo has leges, aeternaque foedera certis 60
Imposuit Natura locis : quo tempore primum
Deucalion vacuum lapides jactavit in orbem :
Unde homines nati, durum genus. Ergo age, terrae
Pingue solum primis extemplo a mensibus anni
Fortes invortant tauri, glebasque jacentis 65
Pulverulenta coquat maturis solibus aestas.
At si non fuerit tellus fecunda, sub ipsum
Arcturum tenui sat erit suspendere fulco :
Illic, officiant lactis ne frugibus herbae :
Hic, sterilem exiguus ne deferat humor arenam.
Alternis idem tonfas cessare novalis, 71
Et segnem patiēre situ durescere campum.
Aut ibi flava serēs, mutato fidere, farra,
Unde prius laetum filiqua quassante legumen,
Aut tenuis foetus viciae, tristisque lupini 75
Sustuleris fragiles calamos, silvamque sonantem.
Urit enim lini campum seges, urit avenae :
Urunt Lethaeo perfusa papavera somno.
Sed tamen alternis facilis labor : arida tantum
Ne saturare fimo pingui pudeat sola ; neve 80
Effoetos cinerem immundum jactare per agros.
Sic quoque mutatis requiescunt foetibus arva.
Nec nulla interea est inaratae gratia terrae.
Saepe etiam sterilis incendere profuit agros,

Atque levem stipulam crepitantibus urere flammis :
Sive inde occultas vires, & pabula terrae 86
Pinguia concipiunt : sive illis omne per ignem
Excoquitur vitium, atque exfudat inutilis humor :
Seu pluris calor ille vias & caeca relaxat
Spiramenta, novas veniat qua fucus in herbas : 90
Seu durat magis, & venas adstringit hiantis :
Ne tenues pluviae, rapidive potentia solis
Acrior, aut Boreae penetrabile frigus adurat.
Multum adeo, rastris glebas qui frangit inertis,
Vimineasque trahit crates, juvat arva: neque illum
Flava Ceres alto nequidquam spectat Olympo : 96
Et qui, profcisso quae fuscitat aequore terga,
Rursus in obliquom verso perrumpit aratro,
Exercetque frequens tellurem, atque imperat arvis.
Humida solstitia atque hiemes orate serenas, 101
Agricolae : hiberno laetissima pulvere farra,
Laetus ager. Nullo tantum se Myfia cultu
Jactat, & ipsa suas mirantur Gargara messis.
Quid dicam, jacto qui semine comminus arva
Insequitur, cumulosque ruit male pinguis arenae ?
Deinde satis fluvium inducit, rivosque sequentis ?
Et, quum exustus ager morientibus aestuat herbis,
Ecce supercilio clivosi tramitis undam 108
Elicit : illa cadens raucum per levia murmur

Saxa ciet, scatebrisque arentia temperat arva.
Quid, qui, ne gravidis procumbat culmus aristis,
Luxuriem segetum tenera depascit in herba,
Quum primum sulcos aequant fata? quique paludis
Collectum humorem bibula deducit arena?
Praesertim incertis si mensibus amnis abundans 115
Exit, & obducto late tenet omnia limo:
Unde cavae tepido sudant humore lacunae.
Nec tamen (haec quum sint hominumque boum-
que labores
Versando terram experti) nihil improbus anser,
Strymoniaeque grues, & amaris intuba fibris 120
Officiunt, aut umbra nocet. Pater ipse colendi
Haud facilem esse viam voluit, primusque per artem
Movit agros, curis acuens mortalia corda;
Nec torpere gravi passus sua regna veterno.
Ante Jovem nulli subigebant arva coloni: 125
Nec signare quidem aut partiri limite campum
Fas erat: in medium quaerebant: ipsaque tellus
Omnia liberius, nullo poscente, ferebat.
Ille malum virus serpentibus addidit atris,
Praedarique lupos iussit, pontumque moveri: 130
Mellaque decussit foliis, ignemque removit,
Et passim rivis currentia vina repressit:
Ut varias usus meditando extunderet artis

Paullatim, & fulcis frumenti quaereret herbam :
Ut filicis venis abstrusum excuderet ignem. 135
Tunc alnos primum fluvii sensere cavatas :
Navita tum stellis numeros & nomina fecit,
Pleiadas, Hyadas, claramque Lycaonis Arcton.
Tum laqueis captare feras, & fallere visco,
Inventum : & magnos canibus circumdare saltus. 140
Atque alius latum funda jam verberat amnem,
Alta petens : pelagoque alius trahit humida lina.
Tum ferri rigor, atque argutae lamina ferrae :
(Nam primi cuneis scindebant fissile lignum.)
Tum variae venere artes. labor omnia vicit 145
Inprobus, & duris urguens in rebus egestas.
Prima Ceres ferro mortalis vertere terram
Instituit : quum jam glandes atque arbuta sacrae
Deficerent silvae, & victum Dodona negaret.
Mox & frumentis labor additus : ut mala culmos
Effet rubigo, segnisque horreret in arvis 151
Carduus. intereunt segetes : subit aspera silva,
Lappaeque, tribulique : interque nitentia culta
Infelix lolium & steriles dominantur avenae.
Quod nisi & adfiduis terram insectabere rastris, 155
Et sonitu terrebis aves, & ruris opaci
Falce premes umbras, votisque vocaveris imbrem :
Heu, magnum alterius frustra spectabis acervum :

Concussaue famem in filvis solabere quercu.
Dicendum, & quae sint duris agrestibus arma: 160
Quis sine nec potuere feri, nec surgere messes:
Vomis, & inflexi primum grave robur aratri,
Tardaque Eleusinae matris volventia plaustra,
Tribulaque, traheaeque, & iniquo pondere rastri:
Virgea praeterea Celei vilisque supellex, 165
Arbuteae crates, & mystica vannus Iacchi.
Omnia quae multo ante memor provisa repones;
Si te digna manet divini gloria ruris.
Continuo in filvis magna vi flexa domatur,
In burim, & curvi formam accipit ulmus aratri. 170
Huic a stirpe pedes temo protentus in octo,
Binae aures, duplici aptantur dentalia dorso.
Caeditur & tilia ante jugo levis, altaque fagus,
Stivaque, quae currus a tergo torqueat imos;
Et suspenfa focus explorat robora fumus. 175
Possum multa tibi veterum praecepta referre;
Ni refugis, tenuisque piget cognoscere curas.
Area cum primis ingenti aequanda cylindro,
Et vertenda manu, & creta solidanda tenaci:
Ne subeant herbae, neu pulvere victa fatiscat; 180
Tum variae inludant pestes. saepe exiguus mus
Sub terris posuitque domos atque horrea fecit;
Aut oculis capti fodere cubilia talpae:

Vol.I.

Inventusque cavis bufo, & quae plurima terrae
Monstra ferunt : populatque ingentem farris acer-
vum 185

Curculio, atque inopi metuens formica senectae.
Contemplator item, quum se nux plurima filvis
Induet in florem, & ramos curvabit olentis :
Si superant foetus, pariter frumenta sequentur,
Magnaque cum magno veniet tritura calore. 190
At si luxuriâ foliorum exuberat umbra,
Nequidquam pinguis paleâ teret area culmos.
Semina vidi equidem multos medicare ferentes,
Et nitro prius, & nigra perfundere amurca,
Grandior ut foetus filiquis fallacibus esset. 195

Et, quamvis igni exiguo properata maderent,
Vidi lecta diu, & multo spectata labore,
Degenerare tamen : ni vis humana quot annis
Maxuma quaeque manu legeret : sic omnia fatis
In pejus ruere, ac retro sublapsa referri. 200
Non aliter, quam qui adverfo vix flumine lembum
Remigiis subigit, si brachia forte remisit,
Atque illum in praeceps pronò rapit alveus amni.
Praeterea tam sunt Arcturi sidera nobis,
Haedorumque dies servandi, & lucidus Anguis, 205
Quam quibus in patriam ventosa per aequora vectis
Pontus & ostriferi fauces tentantur Abydi.

Libra die somnique pares ubi fecerit horas,
 Et medium luci atque umbris jam dividit orbem :
 Exercete, viri, tauros : ferite hordea campis, 210
 Usque sub extremum brumae intractabilis imbrem.
 Nec non & lini fegetem, & Cereale papaver,
 Tempus humo tegere, & jamdudum incumbere
 aratri :

Dum sicca tellure licet, dum nubila pendent.
 Vere fabis satio : tum te quoque, Medica, putres 215
 Adcipiunt fulci ; & milio venit annua cura :
 Candidus auratis aperit quum cornibus annum
 Taurus, & averso cedens Canis occidit astro.
 At si triticeam in messem robustaque farra
 Exercebis humum, solisque instabis aristis : 220
 Ante tibi Eoae Atlantides abscondantur,
 Gnosiaque ardentis decedat stella Coronae,
 Debita quam fulcis committas semina, quamque
 Invitae properes anni spem credere terrae.
 Multi ante occasum Majae coepere : sed illos 225
 Expectata seges vanis elusit aristis.
 Si vero viciamque seres, vilemque faselum,
 Nec Pelusiæ curam adspernabere lentis ;
 Haud obscura cadens mittet tibi signa Bootes.
 Incipe, & ad medias sementem extende pruinas. 230
 Idcirco certis dimensum partibus orbem

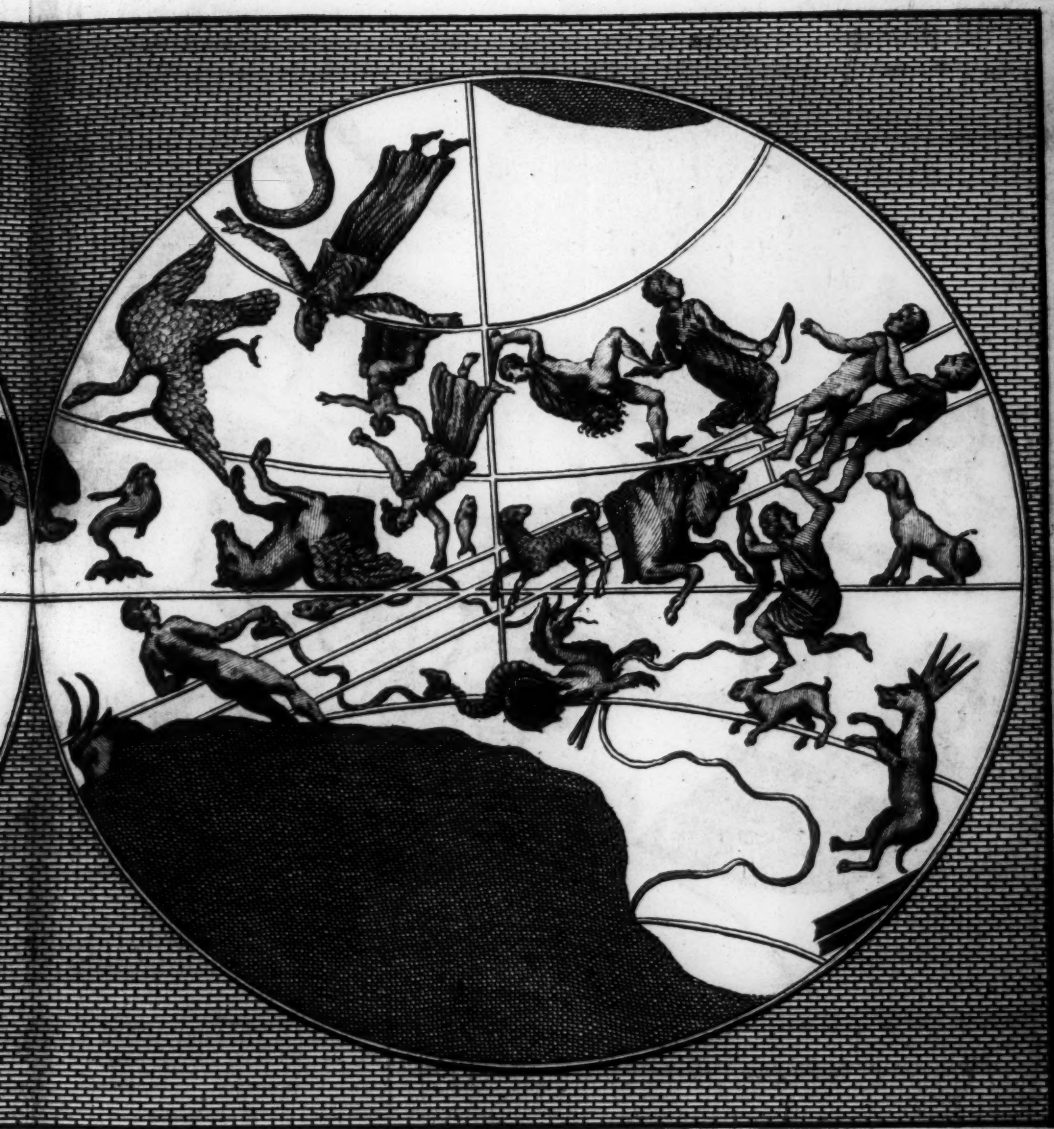

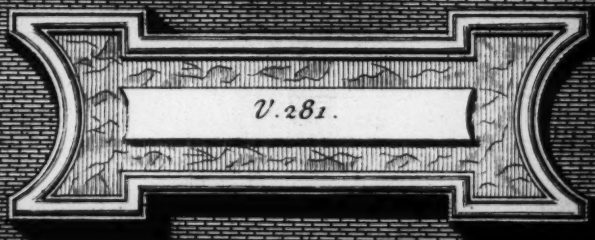

Per duodena regit mundi Sol aureus astra.
Quinque tenent coelum zonae; quarum una corusco
Semper Sole rubens, & torrida semper ab igni :
Quam circum extremae dextra laevaue trahuntur,
Caerulea glacie concretæ atque imbribus atris. 236
Has inter mediamque duæ mortalibus ægris
Munere concessæ divom. via secta per ambas,
Obliquus qua se signorum verteret ordo.
Mundus, ut ad Scythiam Rhipaeasque arduus arcis
Confurgit, premitur Libyæ devexus in austros.
Hic vertex nobis semper sublimis : at illum
Sub pedibus Styx atra videt, Manesque profundi :
Maxumus hic flexu sinuoso elabitur anguis
Circum, perque duas in morem fluminis Arctos, 245
Arctos Oceani metuentis æquore tingui.
Illic, ut perhibent, aut intempesta filet nox
Semper, & obtenta densantur nocte tenebrae :
Aut redit a nobis Aurora, diemque reducit :
Nosque ubi primus equis Oriens adflavit anhelis,
Illic sera rubens adcondit lumina Vesper. 251
Hinc tempestates dubio prædiscere coelo
Possumus : hinc messisque diem, tempusque ferendi;
Et quando infidum remis inpellere marmor
Conveniat : quando armatas deducere classis, 255
Aut tempestivam filvis evertere pinum.

Nec frustra signorum obitus speculamur & ortus,
Temporibusque parem diversis quatuor annum.
Frigidus agricolam siquando continet imber,
Multa, forent quae mox coelo properanda sereno,
Maturare datur. durum procudit arator 261
Vomeris obtusi dentem: cavat arbore lintres:
Aut pecori signum, aut numeros inpressit acervis.
Exacuunt alii vallos, furcasque bicornis,
Atque Amerina parant lentae retinacula viti. 265
Nunc facilis rubea texatur fiscina virga:
Nunc torrete igni fruges, nunc frangite saxo.
Quippe etiam festis quaedam exercere diebus
Fas & jura sinunt. rivos deducere nulla
Religio vetuit, segeti praetendere saepem, 270
Insidias avibus moliri, incendere vepres,
Balantumque gregem fluvio mersare salubri.
Saepe oleo tardi costas agitator aselli,
Vilibus aut onerat pomis: lapidemque revertens
Incusum, aut atrae massam picis urbe reportat. 275
Ipsa dies alios alio dedit ordine Luna
Felices operum. quintam fuge: pallidus Orcus,
Eumenidesque fatae. tum partu terra nefando
Coeumque Iapetumque creat, saevumque Typhoea,
Et conjuratos coelum rescindere fratres. 280
Ter sunt conati imponere Pelio Ossam

Scilicet, atque Ossae frondosum involvere Olympum :
Ter Pater exstructos disjecit fulmine montis.
Septuma post decumam felix : & ponere vitem,
Et prensos domitare boves, & licia telae 285
Addere. nona fugae melior, contraria furtis.
Multa adeo gelida melius se nocte dedere,
Aut quum Sole novo terras inrorat Eous.
Nocte leves melius stipulae, nocte arida prata
Tondentur : noctes lentus non deficit humor. 290
Et quidam feros hiberni ad luminis ignes
Pervigilat, ferroque faces inspicat acuto.
Interea, longum cantu solata laborem,
Arguto conjunx percurrit pectine telas :
Aut dulcis musti Volcano decoquit humorem, 295
Et foliis undam trepidi despumat aheni.
At rubicunda Ceres medio succiditur aestu :
Et medio tostas aestu terit area fruges.
Nudus ara, fere nudus. hiems ignava colono.
Frigoribus parto agricolae plerumque fruuntur, 300
Mutuaeque inter se laeti convivia curant.
Invitat genialis hiems, curasque resolvit :
Ceum pressae quum jam portum tetigere carinae,
Puppibus & laeti nautae imposuere coronas.
Sed tamen & quernas glandes tum stringere tempus,
Et lauri baccas, oleamque, cruentaue myrta. 306

Tum gruibus pedicas & retia ponere cervis,
Auritosque sequi lepores : tum figere damas,
Stuppea torquentem Balearis verbera fundae,
Quum nix alta jacet, glaciem quum flumina trudent.
Quid tempestates autumnii & sidera dicam ? 311
Atque ubi jam breviorque dies, & mollior aestas,
Qua vigilanda viris ? vel quum ruit imbriferum ver:
Spicea jam campis quum messis inhorruit, & quum
Frumenta in viridi stipula lactentia turgent ? 315
Saepe ego, quum flavis messorum induceret arvis
Agricola, & fragili jam stringeret hordea culmo,
Omnia ventorum concurrere proelia vidi :
Quae gravidam late segetem ab radicibus imis
Sublime expulsam eruerent : ita turbine nigro 320
Ferret hiems culmumque levem stipulasque volantis.
Saepe etiam inmensum coelo venit agmen aquarum,
Et foedam glomerant tempestatem imbribus atris
Collectae ex alto nubes : ruit arduus aether,
Et pluvia ingenti fata laeta boumque labores 325
Diluit : inplentur fossae, & cava flumina crescunt
Cum sonitu, fervetque fretis spirantibus aequor.
Ipse Pater, media nimborum in nocte, coruscâ
Fulmina molitur dextra : quo maxuma motu
Terra tremit : fugere ferae : & mortalia corda 330
Per gentes humilis stravit pavor. ille flagranti

Aut Atho, aut Rhodopen, aut alta Ceraunia telo
Dejicit : ingeminant austri, & densissimus imber :
Nunc nemora ingenti vento, nunc litora plangunt.
Hoc metuens, coeli menses, & sidera serva, 335
Frigida Saturni sese quo stella receptet :
Quos ignis coeli Cyllenius erret in orbes.
In primis venerare deos, atque annua magnae
Sacra refer Cereri, laetis operatus in herbis,
Extremae sub casum hiemis, jam vere sereno. 340
Tunc pingues agni, & tunc mollissima vina :
Tunc somni dulces, densaeque in montibus umbrae.
Cuncta tibi Cererem pubes agrestis adoret.
Cui tu lacte favos, & miti dilue Baccho :
Terque novas circum felix eat hostia fruges ; 345
Omnis quam chorus & socii comitentur ovantes ;
Et Cererem clamore vocent in tecta : neque ante
Falcem maturis quisquam supponat aristis,
Quam Cereri tortâ redimitus tempora quercu
Det motus incompósitos, & carmina dicat. 350
Atque haec ut certis possimus discere signis,
Aestusque, pluviasque, & agentis frigora ventos ;
Ipse Pater statuit, quid menstrua Luna moneret :
Quo signo caderent Austri : quid saepe videntes
Agricolae, propius stabulis armenta tenerent. 355
Continuo ventis surgentibus, aut freta ponti

Incipiunt agitata tumescere, & aridus altis
Montibus audiri fragor : aut resonantia longe
Litora misceri, & nemorum increbrescere murmur.
Jam sibi tum curvis male temperat unda carinis, 360
Quum medio celeres revolant ex aequore mergi,
Clamoreque ferunt ad litora : quumque marinae
In ficco ludunt fulicae : notasque paludes
Deserit, atque altam supra volat ardea nubem.
Saepe etiam stellas, vento impendente, videbis 365
Praecipites coelo labi, noctisque per umbram
Flammarum longos a tergo albescere tractus :
Saepe levem paleam & frondes volitare caducas,
Aut summa nantis in aqua concludere plumas.
At Boreae de parte trucidis quum fulminat, & quum
Eurique Zephyrique tonat domus ; omnia plenis
Rura natant fossis, atque omnis navita ponto
Humida vela legit. numquam imprudentibus imber
Obfuit. aut illum surgentem vallibus imis
Aëriae fugere grues : aut bucula coelum 375
Suspiciens patulis captavit naribus auras :
Aut arguta lacus circumvolitavit hirundo :
Et veterem in limo ranae cecinere querelam.
Saepius & tectis penetralibus extulit ova
Angustum formica terens iter : & bibit ingens 380
Arcus : & e pastu decedens agmine magno

Corvorum increpuit densis exercitus alis.
Jam varias pelagi volucres, & quae Asia circum
Dulcibus in stagnis rimantur prata Caystri,
Certatim largos humeris infundere rores; 385
Nunc caput objectare fretis, nunc currere in undas,
Et studio incassum videas gestire lavandi.
Tum cornix plena pluviam vocat improba voce,
Et sola in sicca secum spatatur arena.
Nec nocturna quidem carpentes pensa puellae 390
Nescivere hiemem: testa quum ardente viderent
Scintillare oleum, & putris concrefcere fungos.
Nec minus ex imbri soles & aperta serena
Prospicere, & certis poteris cognoscere signis:
Nam neque tum stellis acies obtusa videtur: 395
Nec fratris radiis obnoxia surgere Luna;
Tenuia nec lanae per coelum vellera ferri.
Non tepidum ad solem pennas in litore pandunt
Dilectae Thetidi Alcyones: non ore solutos
Inmundi meminere sues jactare maniplos. 400
At nebulae magis ima petunt, campoque recumbunt:
Solis & occasum fervans de culmine summo
Nequidquam feros exercet noctua cantus.
Adparet liquido sublimis in aëre Nifus,
Et pro purpureo poenas dat Scylla capillo. 405
Quaecumque illa levern fugiens fecat aethera pennis,

Ecce inimicus, atrox, magno stridore per auras
Insequitur Nifus : qua se fert Nifus ad auras,
Illa levem fugiens raptim secat aethera pennis.
Tum liquidas corvi presso ter gutture voces, 410
Aut quater, ingeminant : & saepe cubilibus altis,
Nescio qua praeter solitum dulcedine laeti,
Inter se foliis strepitant : juvat imbribus actis
Progeniem parvam dulcisque revisere nidos.
Haud equidem credo, quia sit divinitus illis 415
Ingenium, aut rerum fato prudentia major.
Verum, ubi tempestas & coeli mobilis humor
Mutavere vias, & Juppiter uvidus austris
Denfat, erant quae rara modo, &, quae densa, re-
laxat ;
Vertuntur species animorum, & pectora motus 420
Nunc alios, alios, dum nubila ventus agebat,
Concipiunt. hinc ille avium concentus in agris,
Et laetae pecudes, & ovantes gutture corvi.
Si vero solem ad rapidum lunasque sequentis
Ordine respicies ; numquam te craftina fallet 425
Hora, neque insidiis noctis capiere serenae.
Luna revertentes quum primum conligit ignis,
Si nigrum obscuro conprenderit aëra cornu,
Maxumus agricolis pelagoque parabitur imber.
At, si virgineum suffuderit ore ruborem, 430

Ventus erit : vento semper rubet aurea Phoebe.
Sin ortu quarto (namque is certissimus auctor)
Pura, neque obtusis per coelum cornibus ibit ;
Totus & ille dies, & qui nascentur ab illo
Exactum ad mensem, pluvia ventisque carebunt :
Votaque servati solvent in litore nautae 436
Glaucō, & Panopeae, & Inoo Melicertae.
Sol quoque & exoriens, & quum se condet in undas,
Signa dabit : solem certissima signa sequuntur,
Et quae mane refert, & quae surgentibus astris. 440
Ille ubi nascentem maculis variaverit ortum
Conditus in nubem, medioque refugerit orbe ;
Suspecti tibi sint imbres : namque urguet ab alto
Arboribusque fatisque Notus pecorique sinister.
Aut ubi sub lucem densa inter nubila sese 445
Diversi rumpent radii : aut ubi pallida surget
Tithoni croceum linquens Aurora cubile ;
Heu, male tum mitis defendet pampinus uvas :
Tam multa in tectis crepitans salit horrida grando.
Hoc etiam, emenso quum jam decedet Olympo, 450
Profuerit meminisse magis : nam saepe videmus
Ipsius in vultu varios errare colores.
Caeruleus pluviam denuntiat, igneus euros.
Sin maculae incipient rutilo inmiscerier igni,
Omnia tunc pariter vento nimisque videbis 455

Fervere. non illa quisquam me nocte per altum
Ire, neque a terra moneat convellere funem.

At si, quum referetque diem, condetque relatum,
Lucidus orbis erit, frustra terrebere nimbis,
Et claro filvas cernes aquilone moveri. 460

Denique, quid vesper serus vehat, unde serenas.

Ventus agat nubes, quid cogitet humidus auster,

Sol tibi signa dabit. Solem quis dicere falsum

Audeat? ille etiam caecos instare tumultus

Saepe monet, fraudemque & operta tumescere bella.

Ille etiam exstincto miseratus Caesare Romam, 466

Quum caput obscura nitidum ferrugine textit,

Inpiaque aeternam timuerunt secula noctem.

Tempore quamquam illo tellus quoque, & aequora
ponti,

Obscaenique canes, importunaeque volucres 470

Signa dabant. quoties Cyclopum effervere in agros

Vidimus undantem ruptis fornacibus Aetnam,

Flammarumque globos, liquefactaque volvere saxa!

Armorum sonitum toto Germania coelo

Audiit: insolitis tremuerunt motibus Alpes. 475

Vox quoque per lucos volgo exaudita silentis

Ingens: & simulacra modis pallentia miris

Visa sub obscurum noctis: pecudesque locutae,

Infandum! sistunt amnes, terraeque dehiscunt,

Et moestum inlacrimat templis ebur, aeraque sudant.
Proluit infano contorquens vortice filvas 481
Fluviorum rex Eridanus, camposque per omnis
Cum stabulis armenta tulit. nec tempore eodem
Tristibus aut extis fibrae adparere minaces,
Aut puteis manare cruor cessavit : & altae 485
Per noctem resonare, lupis ululantibus, urbes :
Non alias coelo ceciderunt plura sereno
Fulgura : nec diri toties arfere cometae.
Ergo inter sese paribus concurrere telis
Romanas acies iterum videre Philippi : 490
Nec fuit indignum Superis, bis sanguine nostro
Emathiam, & latos Haemi pinguescere campos.
Scilicet & tempus veniet, quum finibus illis
Agricola, incurvo terram molitus aratro,
Exesa, inveniet scabra robigine pila : 495
Aut gravibus rastris galeas pulsabit inanis :
Grandiaque effossis mirabitur ossa sepulchris.
Dî patrii Indigetes, & Romule, Vestaque mater,
Quae Tuscum Tiberim, & Romana Palatia servas,
Hunc saltem everso juvenem succurrere seclo 500
Ne prohibete. satis jam pridem sanguine nostro
Laomedontae luimus perjuria Trojae.
Jam pridem nobis coeli te regia, Caesar,
Invidet, atque hominum queritur curare triumphos.

Quippe ubi fas versum atque nefas: tot bella per orbem:

505

Tam multae scelerum facies: non ullus aratro
 Dignus honos: squalent abductis arva colonis,
 Et curvae rigidum falces conflantur in enseni.
 Hinc movet Euphrates, illinc Germania bellum:
 Vicinae ruptis inter se legibus urbes 510
 Arma ferunt: saevit toto Mars impius orbe.
 Ut, quum carceribus sese effudere quadrigae,
 Addunt in spatia, & frustra retinacula tendens
 Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.

GEORGICON

LIBER SECUNDUS.

ACTENUS arborum cultus, & fidera
coeli :

Nunc te, Bacche, canam, nec non
silvestria tecum

Virgulta, & prolem tarde crescentis olivae.

Huc, pater o Lenaeae, (tuis hic omnia plena

Muneribus : tibi pampineo gravidus autumnus 5

Floret ager ; spumat plenis vindemia labris)

Huc, pater o Lenaeae, veni ; nudataque musto

Tingue novo mecum dereptis crura cothurnis,

Principio arboribus varia est natura creandis :

Namque aliae, nullis hominū cogentibus, ipsae 10
Sponte sua veniunt, camposque & flumina late
Curva tenent: ut molle filer, lentaeque genestae,
Populus, & glauca canentia fronde salicta.

Pars autem posito surgunt de semine: ut altae
Castaneae, nemorumque Jovi quae maxuma frondet
Aesculus, atque habitae Grajis oracula quercus. 16
Pullulat ab radice aliis densissima silva:

Ut cerasis, ulmisque: etiam Parnasia laurus
Parva sub ingenti matris se subjicit umbra.

Hos Natura modos primum dedit: his genus omne
Silvarum, fruticumque viret, nemorumque sacro-
rum. 21

Sunt alii, quos ipse viā sibi reperit usus.
Hic plantas tenero abscidens de corpore matrum
Deposuit sulcis: hic stirpes obruit arvo,
Quadrifidasque fudes, & acuto robore vallos: 25
Silvarumque aliae pressos propaginis arcus
Expectant, & viva suā plantaria terra.

Nil radiciis egent aliae: summumque putator
Haud dubitat terrae referens mandare cacumien.
Quin & caudicibus sectis (mirabile dictu) 30

Truditur e sicco radix oleagina ligno.
Et saepe alterius ramos impune videmus
Vertere in alterius: mutatamque insita mala

Vol.I.

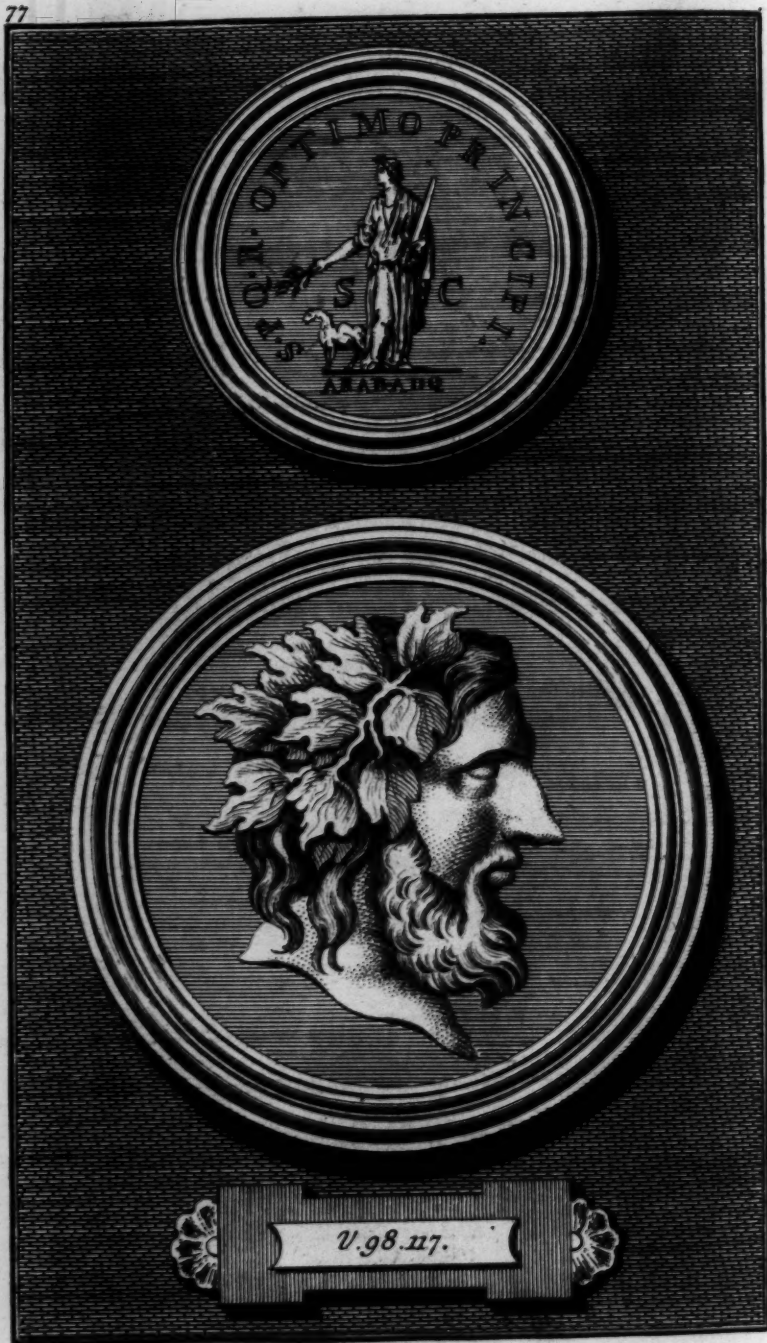

Ferre pirum, & prunis lapidosa rubescere corna.
Quare agite o, proprios generatim discite cultus, 35
Agricolae, fructusque feros mollite colendo :
Neu segnes jaceant terrae. juvat Ifinara Baccho
Conferere, atque olea magnum vestire Taburnum.
Tuque ades, inceptumque una decurre laborem,
O decus, o famae merito pars maxuma nostrae, 40
Maecenas, pelagoque volans da vela patenti.
Non ego cuncta meis amplecti versibus opto :
Non, mihi si linguae centum sint, oraque centum,
Ferrea vox. ades, & primi lege litoris oram.
In manibus terrae. non hîc te carmine ficto, 45
Atque per ambages, & longa exorsa tenebo.
Sponte sua quae se tollunt in luminis auras,
Infecunda quidem, sed laeta & fortia surgunt.
Quippe solo natura subest. tamen haec quoque si
quis
Inferat, aut scrobibus mandet mutata subactis, 50
Exuerint silvestrem animum : cultuque frequenti
In quascumque voces artis, haud tarda sequentur.
Nec non & sterilis, quae stirpibus exit ab imis,
Hoc faciet, vacuos si sit digesta per agros :
Nunc altae frondes, & rami matris opacant, 55
Crescentique adimunt foetus, uruntque ferentem.
Jam, quae feminibus jactis se sustulit arbos,

Tarda venit, feris factura nepotibus umbram :
Pomaque degenerant succos oblita priores :
Et turpis avibus praedam fert uva racemos. 60
Scilicet omnibus est labor inpendendus ; & omnes
Cogendae in sulcum, ac multa mercede domandae.
Sed truncis oleae melius, propagine vites
Respondent, solido Paphiae de robore myrtus.
Plantis & durae coruli nascuntur, & ingens 65
Fraxinus, Herculeaeque arbos umbrosa coronae,
Chaoniiue patris glandes : etiam ardua palma
Nascitur, & casus abies visura marinos.
Inferitur vero & foetu nucis arbutus horrida:
Et steriles platani malos gessere valentis : 70
Castaneae fagos, ornusque incanuit albo
Flore piri, glandemque sues fregere sub ulmis.
Nec modus inferere atque oculos imponere simplex.
Nam qua se medio trudent de cortice gemmae,
Et tenuis rampunt tunicas, angustus in ipso 75
Fit nodo sinus : huc aliena ex arbore germen
Includunt, udoque docent inolescere libro.
Aut rursus enodes trunci refecantur, & alte
Finditur in solidum cuneis via : deinde feraces
Plantae inmittuntur : nec longum tempus, & ingens
Exiit ad coelum ramis felicibus arbor : 81
Miraturque novas frondis, & non sua poma.

Praeterea genus haud unum, nec fortibus ulmis,
Nec falici, lotoque, nec Idaeis cyparissis.
Nec pingues unam in faciem nascuntur olivae, 85
Orchades, & radii, & amarâ pausia baccâ,
Pomaeque, & Alcinoi silvae: nec furculus idem
Crustumii, Syriisque piris, gravibusque volemis.
Non eadem arboribus pendet vindemia nostris,
Quam Methymnaeo carpit de palmite Lesbos. 90
Sunt Thasiae vites, sunt & Mareotides albae:
Pinguibus hae terris habiles, levioribus illae.
Et passo Pfythia utilior, tenuisque Lageos,
Tentatura pedes olim, vincturaque linguam:
Purpureae, preciaeque. et quo te carmine dicam, 95
Rhaetica? nec cellis ideo contende Falernis.
Sunt etiam Amineae vites, firmissima vina:
Tmolius adfurgit quibus, & rex ipse Phanaeus,
Argitisque minor: cui non certaverit ulla,
Aut tantum fluere, aut totidem durare per annos.
Non ego te, Dis & mensis adcepta secundis, 101
Transferim, Rhodia, & tumidis, Bumaste, racemis,
Sed neque quam multae species, nec nomina quae
fint,
Est numerus: neque enim numero comprehendere
refert:
Quem qui scire velit, Libyci velit aequoris idem 105

Discere quam multae zephyro turbentur arenae :
 Aut, ubi navigiis violentior incidit eurus,
 Nosse, quot Ionii veniant ad litora fluctus.
 Nec vero terrae ferre omnes omnia possunt.
 Fluminibus salices, crassisque paludibus alni 110
 Nascuntur : steriles saxosis montibus orni :
 Litora myrtetis laetissima : denique apertos
 Bacchus amat collis, aquilonem & frigora taxi.
 Adspice & extremis domitum cultoribus orbem,
 Eoasque domos Arabum, pictosque Gelonos. 115
 Divisae arboribus patriae. sola India nigrum
 Fert ebum : solis est turea virga Sabaeis.
 Quid tibi odorato referam sudantia ligno
 Balsamaque, & baccas semper frondentis acanthi ?
 Quid nemora Aethiopum molli canentia lana? 120
 Velleraque ut foliis depectant tenuia Seres ?
 Aut quos Oceano propior gerit India lucos,
 Extremi sinus orbis ? ubi aëra vincere fumum
 Arboris haud ullae jactu potuere sagittae.
 Et gens illa quidem sumtis non tarda pharetris. 125
 Media fert tristes succos, tardumque saporem
 Felicis mali ; quo non praesentius ullum,
 Pocula si quando faevae infecere novercae,
 Miscueruntque herbas & non innoxia verba,
 Auxilium venit, ac membris agit atra venena. 130

Ipſa ingens arboſ, faciemque ſimillima lauro ;
Et, ſi non alium late jaſtaret odorem,
Laurus erat. folia haud ullis labentia ventis :
Floſ ad prima tenax. animas & olentia Medi
Ora ſovent illo, & ſenibus medicantur anhelis. 135
Sed neque Medorum ſilvae, ditiffima terra,
Nec pulcher Ganges, atque auro turbidus Hermus,
Laudibus Italiae certent : non Baſtra, neque Indi,
Totaque turiferis Panchaia pinguis arenis.
Haec loca non tauri ſpirantes naribus ignem 140
Invertere, ſatis inmanis dentibus hydri ;
Nec galeis, denſisque virum ſeges horruit haſtis :
Sed gravidae fruges, & Bacchi Maſſicus humor
Inplevere : tenent oleae armentaque laeta.
Hinc bellator equus campo ſeſe arduus infert: 145
Hinc albi, Clitumne, greges, & maxuma taurus
Victima, ſaepe tuo perſuſi flumine ſacro,
Romanos ad templa Deum duxere triumphos.
Hic ver adſiduum, atque alienis menſibus aeſtas :
Bis gravidae pecudes, bis pomis utilis arbor. 150
At rabidae tigres abſunt, & ſaeva leonum.
Semina ; nec miſeros fallunt aconita legentis ;
Nec rapit inmenſos orbis per humum, neque tanto
Squameus in ſpiram tractu ſe conligit anguis.
Adde tot egregias urbis, operumque laborem, 155

Tot congeſta manu praeruptis oppida faxis;
 Fluminaque antiquos ſubterlabentia muros.
 An mare, quod ſupra, memorem, quodque adluit
 infra,

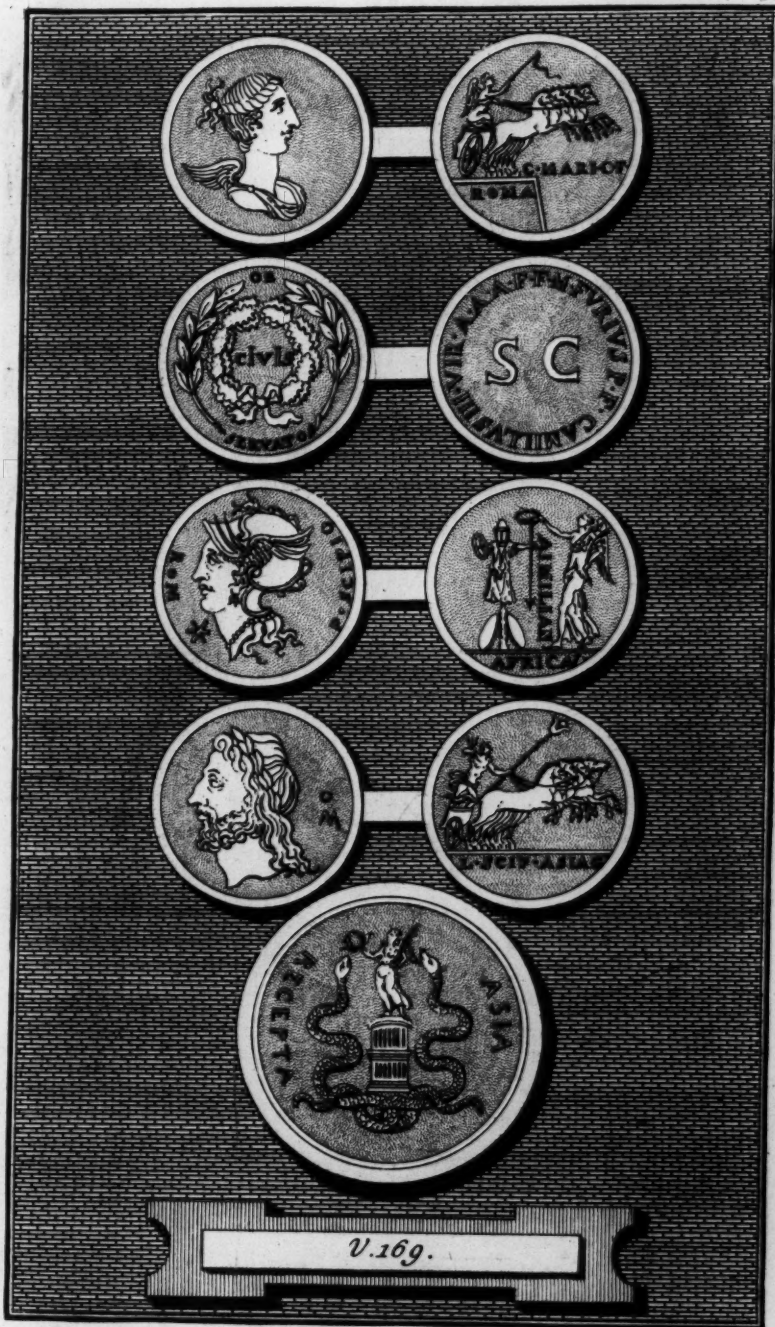
Anne lacus tantos? te, Lari maxume, teque
 Fluctibus& fremitu adſurgens, Benace, marino? 160
 An memorem portus, Lucrinoque addita clauſtra:
 Atque indignatum magnis ſtridoribus aequor,
 Julia qua ponto longe ſonat unda reſuſo,
 Tyrrhenusque fretis inmittitur aeſtus Avernis?
 Haec eadem argenti rivos, aerisque metalla 165
 Oſtendit venis, atque auro plurima fluxit.

Haec genus acre virum Marſos, pubemque Sabel-
 lam,

Adſuetumque malo Ligurem, Volſcoſque verutos
 Extulit: haec Decios, Marios, magnosque Camillos:
 Scipiadas duros bello: & te, maxume Caefar, 170
 Qui nunc, extremis Aſiae jam victor in oris,
 Inbellem avertis Romanis arcibus Indum.

Salve, magna parens frugum, Saturnia tellus;
 Magna virum: tibi res antiquae laudis & artis
 Ingredior, ſanctos auſus recludere fontis, 175
 Aſcræumque cano Romana per oppida carmen.
 Nunc locus arborum ingeniis: quae robora cuique;
 Quis color, & quae ſit rebus natura ferendis,

Difficiles primum terrae, collesque maligni,
Tenuis ubi argilla, & dumosis calculus arvis, 180
Palladia gaudent silva vivacis olivae.
Indicio est, tractu surgens oleaster eodem
Plurimus, & strati baccis silvestribus agri.
At quae pinguis humus, dulcique uligine laeta,
Quique frequens herbis & fertilis ubere campus, 185
Qualem saepe cava montis convalle solemus
Dispicere : huc summis liquuntur rupibus amnes,
Felicemque trahunt limum : quique editus Austro,
Et filicem curvis invisam pascit aratri :
Hic tibi praevalidas olim multoque fluentis 190
Sufficiet Baccho vitis : hic fertilis uvae,
Hic laticis, qualem pateris libamus & auro,
Inflavit quum pinguis ebur Tyrrhenus ad aras,
Lancibus & pandis fumantia reddimus exta.
Sin armenta magis studium vitulosque tueri, 195
Aut foetus ovium, aut urentis culta capellas :
Saltus, & saturi petito longinqua Tarenti,
Et qualem infelix amisit Mantua campum,
Pascensem niveos herbofo flumine cycnos.
Non liquidi gregibus fontes, non gramina deerunt.
Et quantum longis carpent armenta diebus,
Exigua tantum gelidus ros nocte reponet.
Nigra fere, & presso pinguis sub vomere terra,

Et cui putre solum, (namque hoc imitamur arando)

Optuma frumentis. non ullo ex aequore cernes 205

Plura domum tardis decedere plaustra juvencis :

Aut unde iratus silvam devexit arator,

Et nemora evertit multos ignava per annos,

Antiquasque domos avium cum stirpibus imis

Eruit : illae altum nidis petiere relictis. 210

At rudis enituit impulsio vomere campus.

Nam jejuna quidem clivosi glarea ruris

Vix humilis apibus casias roremque ministrat :

Et tophus scaber, & nigris exesa chelydris

Creta, negant alios aequae serpentibus agros 215

Dulcem ferre cibum, & curvas praebere latebras.

Quae tenuem exhalat nebulam, fumosque volucris ;

Et bibit humorem, & quum vult, ex se ipsa re-
mittit :

Quaeque suo viridi semper se gramine vestit,

Nec scabie & falsa laedit robigine ferrum, 220

Illa tibi laetis intextet vitibus ulmos :

Illa ferax oleo est : illam experiere colendo,

Et facilem pecori, & patientem vomeris unci.

Talem dives arat Capua, & vicina Vesevo

Ora jugo, & vacuis Clanius non aequus Acerris. 225

Nunc, quo quamque modo possis cognoscere, dicam.

Rara sit, an supra morem si densa, requiras :

Altera frumentis quoniam favet, altera Baccho :
Densa magis Cereri, rarissima quaeque Lyaeo :
Ante locum capies oculis, alteque jubebis 230
In solido puteum demitti, omnemque repones
Rurfus humum, & pedibus summas aequabis arenas.
Si deerunt, rarum, pecorique & vitibus almis
Aptius uber erit ; sin in sua posse negabunt
Ire loca, & scrobibus superabit terra repletis, 235
Spissus ager : glebas cunctantis crassaque terga
Exspecta, & validis terram proscinde juvencis.
Salsa autem tellus, & quae perhibetur amara,
Frugibus infelix (ea nec mansuescit arando,
Nec Bacchogenus, aut pomis sua nomina servat) 240
Tale dabit specimen. tu spisso vimine qualos,
Colaue praelorum fumosis deripe tectis.
Huc ager ille malus, dulcesque a fontibus undae
Ad plenum calcentur : aqua eluctabitur omnis
Scilicet, & grandes ibunt per vimina guttae ; 245
At sapor indicium faciet manifestus, & ora
Tristia tentantum sensu torquebit amaror.
Pinguis item quae sit tellus, hoc denique pacto
Discimus : haud umquam manibus jactata fatiscit,
Sed picis in morem ad digitos lentescit habendo. 250
Humida majores herbas alit, ipsaque justo
Laetior. ah nimium ne sit mihi fertilis illa,

Et cui putre solum, (namque hoc imitamur arando)
Optuma frumentis. non ullo ex aequore cernes 205
Plura domum tardis decedere plaustra juvencis :
Aut unde iratus silvam devexit arator,
Et nemora evertit multos ignava per annos,
Antiquasque domos avium cum stirpibus imis
Eruit : illae altum nidis petiere relictis. 210
At rudis enituit impulsio vomere campus.
Nam jejuna quidem clivosi glarea ruris
Vix humilis apibus casias roremque ministrat :
Et tophus scaber, & nigris exesa chelydris
Creta, negant alios aequae serpentibus agros 215
Dulcem ferre cibum, & curvas praebere latebras.
Quae tenuem exhalat nebulam, fumosque volucris ;
Et bibit humorem, & quum vult, ex se ipsa re-
mittit :
Quaeque suo viridi semper se gramine vestit,
Nec scabie & falsa laedit robigine ferrum, 220
Illa tibi laetis intexet vitibus ulmos :
Illa ferax oleo est : illam experiere colendo,
Et facilem pecori, & patientem vomeris unci.
Talem dives arat Capua, & vicina Vesevo
Ora jugo, & vacuis Clanius non aequus Acerris. 225
Nunc, quoquamque modo possis cognoscere, dicam.
Rara sit, an supra morem si densa, requiras :

Altera frumentis quoniam favet, altera Baccho :
Densa magis Cereri, rarissima quaeque Lyaeo :
Ante locum capies oculis, alteque jubebis 230
In solido puteum demitti, omnemque repones
Rurfus humum, & pedibus summas aequabis arenas.
Si deerunt, rarum, pecorique & vitibus almis
Aptius uber erit ; sin in sua posse negabunt
Ire loca, & scrobibus superabit terra repletis, 235
Spissus ager : glebas cunctantis crassaue terga
Exspecta, & validis terram proscinde juvencis.
Salsa autem tellus, & quae perhibetur amara,
Frugibus infelix (ea nec mansuescit arando,
Nec Bacchogenus, aut pomis sua nomina servat) 240
Tale dabit specimen. tu spisso vimine qualos,
Colaue praelorum fumosis deripe tectis.
Huc ager ille malus, dulcesque a fontibus undae
Ad plenum calcentur : aqua eluctabitur omnis
Scilicet, & grandes ibunt per vimina guttae ; 245
At sapor indicium faciet manifestus, & ora
Tristia tentantum sensu torquebit amaror.
Pinguis item quae fit tellus, hoc denique pacto
Discimus : haud umquam manibus jactata fatiscit,
Sed picis in morem ad digitos lentescit habendo. 250
Humida majores herbas alit, ipsaque justo
Laetior. ah nimium ne fit mihi fertilis illa,

Neu se praevalidam primis ostendat aristis !
Quae gravis est, ipso tacitam se pondere prodit,
Quaeque levis. promptum est oculis praediscere
nigram, 255

Et quis cui color : at sceleratum exquirere frigus
Difficile est : piceae tantum, taxique nocentes
Interdum, aut ederae pandunt vestigia nigrae.
His animadversis, terram multo ante memento
Excoquere, & magnos scrobibus concidere montis,
Ante supinatas aquiloni ostendere glebas, 260
Quam laetum infodias vitis genus. optuma putri
Arva solo : id venti curant, gelidaeque pruinae,
Et labefacta movens robustus jugera fossor.

At, si quos haud ulla viros vigilantia fugit, 265
Ante locum similem exquirunt, ubi prima paretur
Arboribus seges, & quo mox digesta feratur ;
Mutatam ignorent subito ne semina matrem.

Quin etiam coeli regionem in cortice signant :
Ut, quo quaeque modo steterit, qua parte calores
Austrinos tulerit, quae terga obverterit axi, 271
Restituant. adeo in teneris consuescere multum est.
Collibus, an plano melius sit ponere vitem,
Quaere prius. Si pinguis agros metabere campi,
Densa sere : in denso non segnior ubere Bacchus. 275
Sin, tumultis adclive solum collisque supinos,

Indulge ordinibus: nec fecius omnis in unguem
Arboribus positis secto via limite quadret.
Ut saepe ingenti bello quum longa cohortis
Explicuit legio, & campo stetit agmen aperto, 280
Directaeque acies, ac late fluctuat omnis
Aere renidenti tellus, nec dum horrida miscent
Proelia, sed dubius mediis Mars errat in armis.
Omnia sint paribus numeris dimensa viarum :
Non animum modo uti pascat prospectus inanem :
Sed quia non aliter vires dabit omnibus aequas 285
Terra, neque in vacuum poterunt se extendere rami.
Forfitan & scrobibus quae sint fastigia quaeras.
Aufim vel tenui vitem committere fulco.
Altior ac penitus terrae defigitur arbor, 290
Aesculus in primis : quae quantum vertice ad auras
Aetherias, tantum radice in Tartara tendit.
Ergo non hiemes illam, non flabra, neque imbres
Convellunt : inmota manet, multosque nepotes,
Multa virum volvens durando secula vincit. 295
Tum fortis late ramos & brachia tendens
Huc illuc, media ipsa ingentem sustinet umbram.
Neve tibi ad solem vergant vineta cadentem :
Neve inter vites corulum fere : neve flagella
Summa pete, aut summa destringe ex arbore plan-
tas : 300

(Tantus amor terrae) neu ferro laedè retuso
Semina : neve oleae filvestris inferere truncos.
Nam saepe incautis pastoribus excidit ignis,
Quì, furtim pingui primum sub cortice tectus,
Robora comprehendit, frondesque elapsus in altas 305
Ingentem coelo sonitum dedit : inde secutus
Per ramos victor, perque alta cacumina regnat,
Et totum involvit flammis nemus, & ruit atram
Ad coelum picea crassus caligine nubem :
Praesertim si tempestas a vertice filvis 310
Incubuit, glomeratque ferens incendia ventus.
Hoc ubi ; non a stirpe valent, caesaeque reverti
Possunt, atque ima similes revirescere terra :
Infelix superat foliis oleaster amaris.
Nec tibi tam prudens quisquam persuadeat auctor,
Tellurem Borea rigidam spirante moveri. 316
Rura gelu tum claudit hiems : nec semine jacto
Concretam patitur radicem adfigere terrae.
Optima vinetis fatio, quum vere rubenti
Candida venit avis, longis invisâ colubris : 320
Prima vel autumnì sub frigora, quum rapidus sol
Nondum hiemem contingit equis, jam praeterit
aestas.
Ver adeo frondi nemorum, vër utile filvis :
Vere tument terrae, & genitalia semina poscunt.

V. 321.

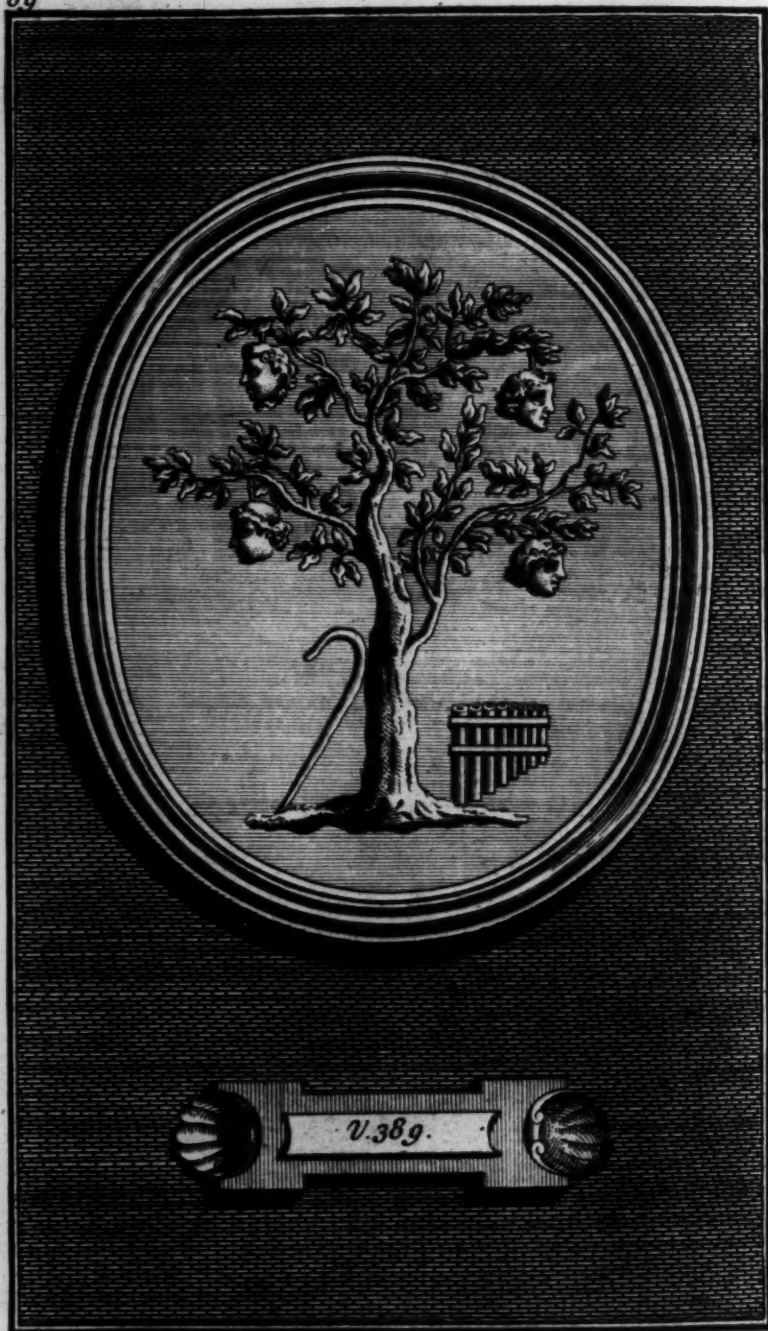
Tum Pater omnipotens fecundis imbribus Aether
Conjugis in gremium laetae descendit, & omnes 326
Magnus alit, magno commixtus corpore, foetus.
Avia tum resonant avibus virgulta canoris,
Et Venerem certis repetunt armenta diebus :
Parturit almus ager, Zephyrique tepentibus auris 330
Laxant arva sinus : superat tener omnibus humor;
Inque novos soles audent se germina tuto
Credere : nec metuit surgentis pampinus Austros,
Aut actum coelo magnis Aquilonibus imbrem :
Sed trudit gemmas, & frondis explicat omnis. 335
Non alios prima crescentis origine mundi
Inluxisse dies, aliumve habuisse tenorem
Crediderim. ver illud erat : ver magnus agebat
Orbis, & hibernis parcebant flatibus Euri :
Quum primae lucem pecudes hausere, virumque
Ferre progenies duris caput extulit arvis, 341
Inmissaeque ferae filvis, & fidera coelo.
Nec res hunc tenerae possent perferre laborem,
Si non tanta quies iret frigusque caloremque
Inter, & exciperet coeli indulgentia terras. 345
Quod superest, quaecumque premes virgulta per
agros,
Spargere fimo pingui, & multa memor occule terra :
Aut lapidem bibulum, aut squalentis infode conchas :

Inter enim labentur aquae, tenuisque subibit
 Halitus, atque animos tollent fata. jamque reperti,
 Qui saxo super, atque ingentis pondere testae
 Urguerent: hoc effusos munimen ad imbris:
 Hoc, ubi hiulca fiti findit Canis aestifer arva.
 Seminibus positis, superest deducere terram
 Saepius ad capita, & duros jactare bidentis: 355
 Aut pressio exercere solum sub vomere, & ipsa
 Flectere luctantis inter vineta juvencos.
 Tum levis calamos, & rase hastilia virgae,
 Fraxineasque aptare fudes, furcasque bicornis:
 Viribus eniti quarum, & contemnere ventos 360
 Adfuescant, summasque sequi tabulata per ulmos.
 Ac, dum prima novis adolescit frondibus aetas,
 Parcendum teneris: & dum se laetus ad auras
 Palmes agit, laxis per purum inmissus habenis,
 Ipsa acie nondum falcis tentanda, sed uncis 365
 Carpendae manibus frondes, interque legendae.
 Inde ubi jam validis amplexae stirpibus ulmos
 Exierint, tum stringe comas, tum brachia tonde.
 Ante reformidant ferrum: tum denique dura
 Exerce imperia, & ramos conpescere fluentis. 370
 Texendae saepes etiam, & pecus omne tenendum:
 Praecipue dum frons tenera inprudensque laborum:
 Cui, super indignas hiemes solemque potentem,

V.380.384.

Vol. I.

Silvestres uri adfidue capreaeque sequaces
Inludunt, pascuntur oves avidaeque juvencae. 375
Frigora nec tantum caëna concreta pruina,
Aut gravis incumbens scopulis arentibus aestas,
Quantum illi nocuere greges, durique venenum
Dentis, & admorso signata in stirpe cicatrix.
Non aliam ob culpam Baccho caper omnibus aris
Caeditur, & veteres ineunt proscenia ludi : 381
Praemiaque ingeniis pagos & compita circum
Thesidae posuere : atque inter pocula laeti
Mollibus in pratis unctos saluere per utres.
Nec non Aufonii, Troja gens missa, coloni 385
Versibus incomtis ludunt, risuque soluto ;
Oraque corticibus sumunt horrenda cavatis :
Et te, Bacche, vocant per carmina laeta, tibi que
Oscilla ex alta suspendunt mollia pinu.
Hinc omnis largo pubescit vinea foetu : 390
Complentur vallesque cavae saltusque profundi,
Et quocumque Deus circum caput egit honestum.
Ergo rite suum Baccho dicemus honorem
Carminibus patriis, lanceisque & liba feremus ;
Et ductus cornu stabit sacer hircus ad aram, 395
Pinguiaque in verubus torrebimus exta columnis.
Est etiam ille labor curandis vitibus alter,

Cui numquam exhausti satis est: namque omne
quot annis

Terque quaterque solum scindendum, glebaque
versis

Aeternum frangenda bidentibus: omne levandum
Fronde nemus; redit agricolis labor actus in orbem,
Atque in se sua per vestigia volvitur annus. 402

At jam olim seras posuit quum vinea frondis,
Frigidus & filvis Aquilo decussit honorem;

Jam tum acer curas venientem extendit in annum
Rusticus, & curvo Saturni dente relictam 406

Persequitur vitem adtondens, fingitque putando.

Primus humum fodito, primus devecta cremato
Sarmenta, & vallos primus sub tecta referto:

Postremus metito. bis vitibus ingruit umbra: 410

Bis segetem densis obducunt sentibus herbae.

Durus uterque labor. laudato ingentia rura:

Exiguum colito. nec non etiam aspera rusci

Vimina per silvam, & ripis fluvialis arundo

Caeditur, incultique exercet cura salicti. 415

Jam vinetae vites: jam falcem arbusta reponunt:

Jam canit extremos effoetus vinitor antes.

Sollicitanda tamen tellus, pulvisque movendus.

Et jam maturis metuendus Juppiter uvis.

Contra, non ulla est oleis cultura: nequae illae 420

Procurvam exspectant falcem rastrosque tenaces,
Quum semel haeserunt arvis, aurasque tulerunt.
Ipsa fatis tellus, quum dente recluditur unco,
Sufficit humorem, & gravidas cum vomere fruges.
Hoc pinguem & placitam Paci nutritor olivam. 425
Poma quoque, ut primum truncos sensere valentis,
Et vires habuere suas, ad fidera raptim
Vi propria nituntur, opisque haud indiga nostrae.
Nec minus interea foetu nemus omne gravescit,
Sanguineisque inculta rubent aviaria baccis. 430
Tondentur cytisi, taedas silva alta ministrat,
Pascunturque ignes nocturni, & lumina fundunt.
Et dubitant homines ferere, atque inpendere curam?
Quid majora sequar? salices, humilesque genetae,
Aut illae pecori frondem, aut pastoribus umbras
Sufficiunt, saepemque fatis, & pabula melli. 436
Et juvat undantem buxo spectare Cytorum,
Naryciaeque picis lucos: juvat arva videre
Non rastris, hominum non ulli obnoxia curae.
Ipsae Caucasio steriles in vertice silvae, 440
Quas animosi Euri adsidue franguntque feruntque,
Dant alios aliae foetus: dant utile lignum,
Navigiis pinos, domibus cedrumque cupressosque.
Hinc radios trivere rotis, hinc tympana plaustis
Agricolae, & pandas ratibus posuere carinas. 445

Viminibus falices fecundae, frondibus ulmi :
 At myrtus validis hastilibus, & bona bello
 Cornus : Ityraeos taxi torquentur in arcus.
 Nec tiliae leves aut torno rasile buxum
 Non formam adciipiunt, ferroque cavantur acuto.
 Nec non & torrentem undam levis innatat alnus, 451
 Missa Pado : nec non & apes examina condunt
 Corticibusque cavis vitiosaeque ilicis alveo.
 Quid memorandum aequae Baccheïa dona tulerunt?
 Bacchus & ad culpam causas dedit. ille furentis 455
 Centauros letho domuit, Rhoetumque Pholumque,
 Et magno Hylarum Lapithis cratere minantem.
 O fortunatos nimium, sua si bona norint,
 Agricolas ! quibus ipsa, procul discordibus armis,
 Fundit humo facilem victum justissima tellus. 460
 Si non ingentem foribus domus alta superbis
 Mane salutantum totis vomit aedibus undam ;
 Nec varios inhiant pulchra testudine postes,
 Inlusasque auro vestis, Ephyreïaque aera ;
 Alba neque Assyrio fucatur lana veneno, 465
 Nec casia liquidi corrumpitur usus olivi :
 At secura quies, & nescia fallere vita,
 Dives opum variarum ; at latis otia fundis,
 Speluncae, vivique lacus ; at frigida Tempe,
 Mugitusque boum, mollesque sub arbore somni 470

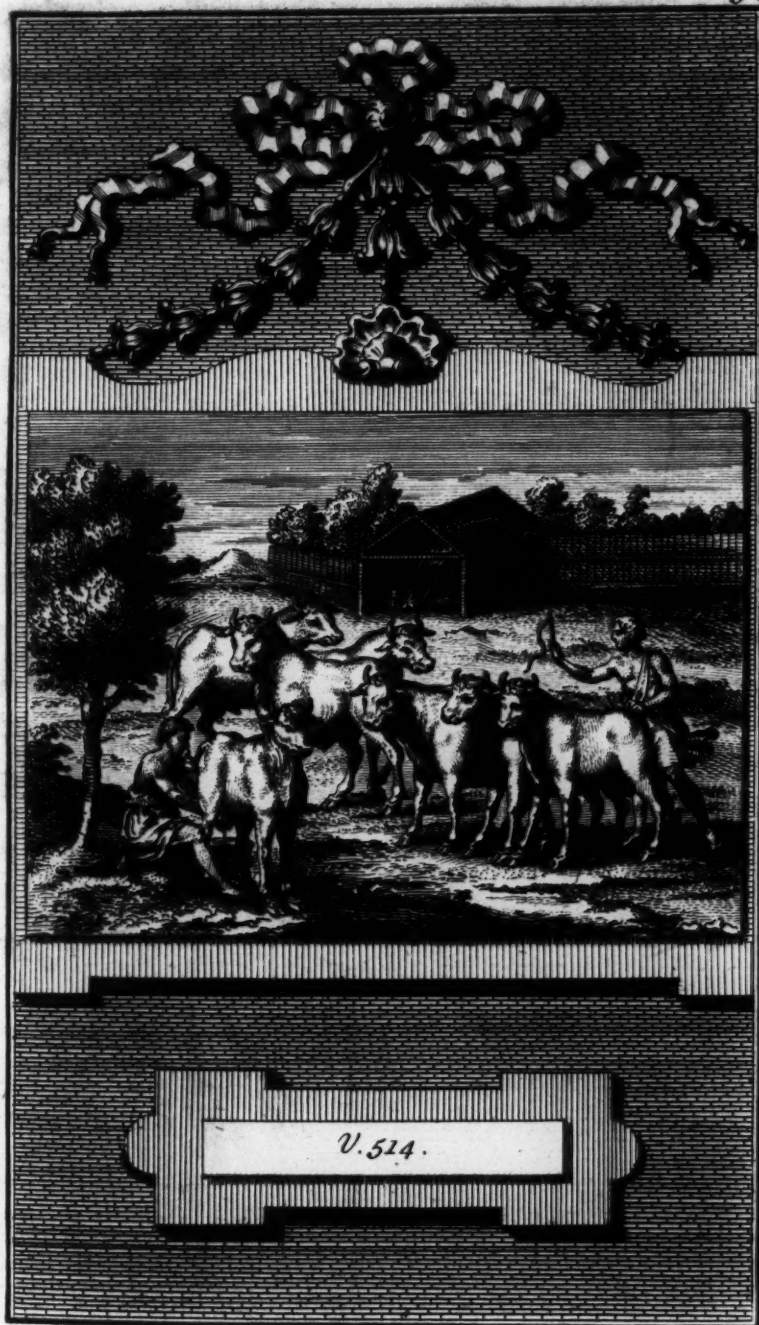

Vol.I.

Non absunt. illic saltus ac lustra ferarum,
Et patiens operum, exiguoque adfuenta juvenus,
Sacra Deum, sanctique patres : extrema per illos
Justitia excedens terris vestigia fecit.
Me vero primum dulces ante omnia Musae, 475
Quarum sacra fero ingenti percussus amore,
Adcipiant ; coelique vias, & fidera monstrent :
Defectus solis varios, lunaeque labores :
Unde tremor terris : qua vi maria alta tumescant
Objicibus ruptis, rursusque in se ipsa residant : 480
Quid tantum Oceano properent se tingere soles
Hiberni, vel quae tardis mora noctibus obstet.
Sin, has ne possim naturae adcedere partes,
Frigidus obstiterit circum praecordia sanguis ;
Rura mihi & rigui placeant in vallibus amnes ; 485
Flumina amem silvasque inglorius. o, ubi campi,
Spercheosque, & virginibus bacchata Lacaenis
Taygeta : o, qui me gelidis in vallibus Haemi
Sistat, & ingenti ramorum protegat umbra !
Felix, qui potuit rerum cognoscere causas : 490
Atque metus omnis & inexorabile fatum
Subjecit pedibus, strepitumque Acherontis avari !
Fortunatus & ille, Deos qui novit agrestis,
Panaque, Silvanumque senem, Nymphasque sorores.
Illum non populi fascēs, non purpura regum 495

Flexit, & infidos agitans discordia fratres :
Aut conjurato descendens Dacus ab Histro :
Non res Romanae, perituraque regna : neque ille,
Aut doluit miserans inopem, aut invidit habenti.
Quos rami fructus, quos ipsa volentia rura 500
Sponte tulere sua, carpsit : nec ferrea jura,
Insanumque forum, aut populi tabularia vidit.
Sollicitant alii remis freta caeca, ruuntque
In ferrum, penetrant aulas, & limina regum :
Hic petit excidiis urbem, miserisque Penatis ; 505
Ut gemma bibat, & Sarrano indormiat ostro.
Condit opes alius, defossoque incubat auro.
Hic stupet adtonitus Rostris : hunc plausus hiantem
Per cuneos (geminatus enim) plebisque patrumque
Corripuit : gaudent perfusi sanguine fratrum, 510
Exsilioque domos & dulcia limina mutant ;
Atque alio patriam quaerunt sub sole jacentem.
Agricola incurvo terram dimovit aratro :
Hinc anni labor : hinc patriam parvosque nepotes
Sustinet : hinc armenta boum, meritosque juvencos.
Nec requies, quin aut pomis exuberet annus, 516
Aut foetu pecorum, aut Cerealis mergite culmi :
Proventuque oneret sulcos, atque horrea vincat.
Venit hiems, teritur Sicyonia bacca trapetis :
Glande sues lacti redeunt : dant arbuta silvae : 520

Vol. I.

Et varios ponit foetus autumnus : & alte
Mitis in apricis coquitur vindemia faxis.
Interea dulces pendent circum oscula nati :
Casta pudicitiam servat domus : ubera vaccae
Lactea demittunt : pinguesque in gramine laeto 525
Inter se adversis luctantur cornibus haedi.
Ipse dies agitat festos : fufusque per herbam,
Ignis ubi in medio, & focii cratera coronant,
Te, libans, Lenaeae, vocat : pecorisque magistris
Velocis jaculi certamina ponit in ulmo : 530
Corporaque agresti nudant praedura palaestra.
Hanc olim veteres vitam coluere Sabini :
Hanc Remus, & frater : sic fortis Etruria crevit :
Scilicet & rerum facta est pulcherrima Roma,
Septemque una sibi muro circumdedit arces. 535
Ante etiam sceptrum Dictaei regis, & ante
Inpia quam caesis gens est epulata juvencis,
Aureus hanc vitam in terris Saturnus agebat.
Necdum etiam audierant inflari classica, necdum
Inpositos duris crepitare incudibus enses. 540
Sed nos inmensum spatii confecimus aequor :
Et jam tempus equum fumantia solvere colla.

11707

RECEIVED

LIBRARY OF THE
UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE
WASHINGTON, D. C.

GEORGICON

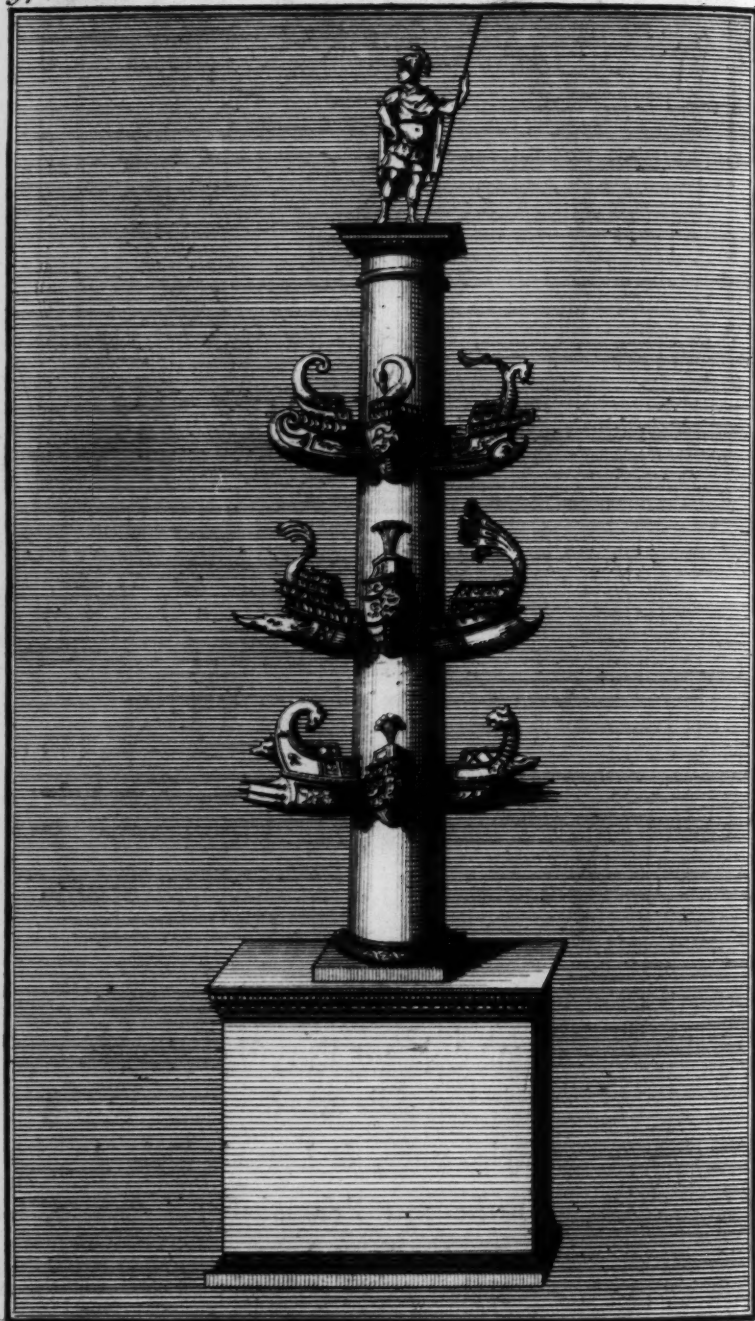
LIBER TERTIUS.

E quoque, magna Pales, & te me-
morande canemus

Pastor ab Amphryso: vos, silvae am-
nesque Lycei.

Cetera, quae vacuas tenuissent carmine mentis,
Omnia jam volgata. quis aut Eurysthea durum,
Aut inlaudati nescit Bufiridis aras? 5
Cui non dictus Hylas puer, & Latonia Delos?
Hippodameque, humeroque Pelops insignis eburno,
Acer equis? tentanda via est, qua me quoque possim
Tollere humo, victorque virum volitare per ora.

Vol. I.

Primus ego in patriam mecum, modo vita superfit,
Aonio rediens deducam vertice Musas : 11
Primus Idumaeas referam tibi, Mantua, palmas :
Et viridi in campo templum de marmore ponam
Propter aquam, tardis ingens ubi flexibus errat
Mincius, & tenera praetexit arundine ripas. 15
In medio mihi Caesar erit, templumque tenebit.
Illi victor ego, & Tyrio conspectus in ostro
Centum quadrijugos agitabo ad flumina currus.
Cuncta mihi, Alpheum linquens lucosque Molorchi,
Cursibus & crudo decernet Graecia cestu. 20
Ipse, caput tonsae foliis ornatus olivae,
Dona feram. jam nunc sollemnis ducere pompas
Ad delubra juvat, caesosque videre juvencos :
Vel scaena ut versis discedat frontibus; utque
Purpurea intexti tollant aulaea Britanni. 25
In foribus pugnam ex auro solidoque elephanto
Gangaridum faciam, victorisque arma Quirini :
Atque hic undantem bello, magnumque fluentem
Nilum, ac navali surgentis aere columnas.
Addam urbis Asiae domitas, pulsumque Niphaten,
Fidentemque fuga Parthum versisque sagittis, 31
Et duo rapta manu diverso ex hoste tropaea,
Bisque triumphatas utroque ab litore gentis.
Stabunt & Parii lapides, spirantia signa,

Affaraci proles, demissaeque ab Jove gentis 35
Nomina, Trofque parens, & Trojae Cynthius auctor.
Invidia infelix Furias amnemque severum
Cocyti metuet, tortosque Ixionis anguis,
Inmanemque rotam, & non exsuperabile saxum.
Interea Dryadum filvas saltusque sequamur 40
Intactos, tua, Maecenas, haud mollia iussa.
Te sine nil altum mens inchoat. en age, segnis
Rumpe moras : vocat ingenti clamore Cithaeron,
Taygetique canes, domitrixque Epidaurusequorum :
Et vox ad sensu nemorum ingeminata remugit. 45
Mox tamen ardentis adcingar dicere pugnas
Caesaris, & nomen famâ tot ferre per annos,
Tithoni prima quot abest ab origine Caesar.
Seu quis, Olympiacae miratus praemia palmae,
Pascit equos ; seu quis fortis ad aratra juvencos, 50
Corpora praecipue matrum legat. optuma torvae
Forma bovis, cui turpe caput, cui plurima cervix,
Et crurum tenuis a mento palearia pendent.
Tum longo nullus lateri modus : omnia magna :
Pes etiam, & camuris hirtae sub cornibus aures. 55
Nec mihi displiceat maculis insignis & albo,
Aut juga detrectans ; interdumque aspera cornu,
Et faciem tauro propior, quaeque ardua tota,
Et gradiens ima verrit vestigia cauda.

Aetas Lucinam, justosque pati hymenaeos 60

Definit ante decem, post quatuor incipit annos :

Cetera nec foeturae habilis, nec fortis aratris.

Interea, superat gregibus dum laeta juvenas,

Solve mares : mitte in Venerem pecuaria primus,

Atque aliam ex alia generando suffice prolem. 65

Optuma quaeque dies miseris mortalibus aevi

Prima fugit : subeunt morbi, tristisque senectus ;

Et labor, & durae rapit inclementia mortis.

Semper erunt, quarum mutari corpora malis.

Semper enim refice : ac, ne post amissa requiras, 70

Anteveni, & subolem armento fortire quot annis.

Nec non & pecori est idem dilectus equino.

Tu modo, quos in spem statues submittere gentis,

Praecipuum jam inde a teneris impende laborem.

Continuo pecoris generosi pullus in arvis 75

Altius ingreditur, & mollia crura reponit.

Primus & ire viam, & fluvios tentare minaces

Audet, & ignoto sese committere ponti :

Nec vanos horret strepitus. illi ardua cervix,

Argutumque caput, brevis alvus, obesaque terga : 80

Luxuriatque toris animosum pectus : honesti

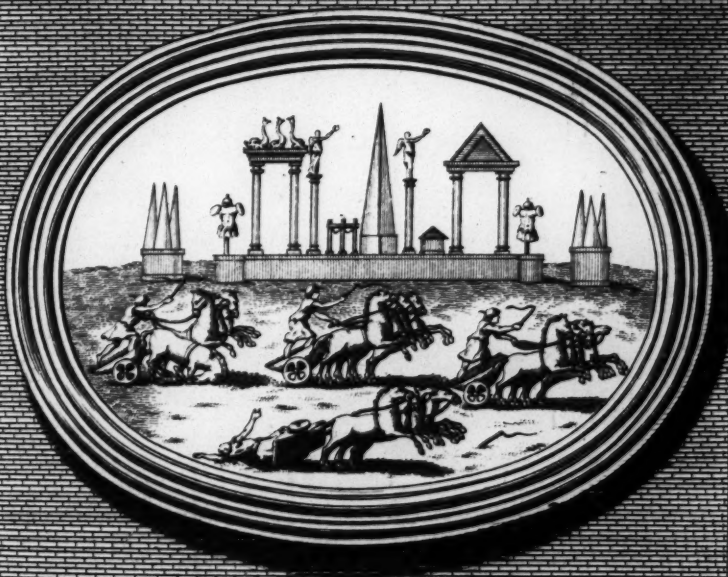
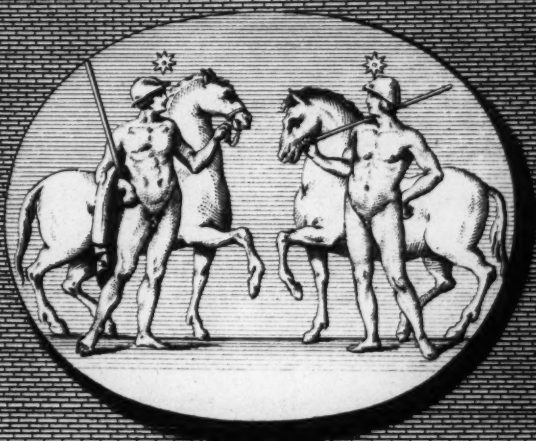
Spadices, glaucique ; color deterrimus albis,

Et gilvo. tum, si qua sonum procul arma dedere,

Stare loco nescit : micat auribus, & tremit artus ;

Conlectumque premens volvit sub naribus ignem:
 Densa juba, & dextro jactata recumbit in armo. 86
 At duplex agitur per lumbos spina, cavatque
 Tellurem, & solido graviter sonat ungula cornu.
 Talis Amyclaei domitus Pollucis habenis
 Cyllarus, &, quorum Graji meminere poëtae, 90
 Martis equi bijuges, & magni currus Achilli.
 Talis & ipse jubam cervice effundit equina
 Conjugis adventu pernix Saturnus, & altum
 Pelion hinnitu fugiens inplevit acuto.
 Hunc quoque, ubi aut morbo gravis, aut jam segnior
 annis 95

Deficit, abde domo; nec turpi ignosce feneſtae.
 Frigidus in Venerem ſenior, fruſtraque laborem
 Ingratum trahit: &, ſi quando ad proelia ventum eſt,
 Ut quondam in ſtipulis magnus ſine viribus ignis,
 Incuſſum furit. ergo animos aevumque notabis 100
 Praecipue: hinc alias artis, prolemque parentum,
 Et quis cuique dolor victo, quae gloria palmae.
 Nonne vides, quum praecipiti certamine campum
 Conripuere, ruuntque effuſi carcere currus,
 Quum ſpes adrectae juvenum, exſultantiaque haurit.
 Corda pavor pulſans: illi inſtant verbere torto, 106
 Et proni dant lora: volat vi fervidus axis.
 Jamque humiles, jamque elati ſublime videntur

V. 89. 103.

Aëra per vacuum ferri, atque adfurgere in auras.
Nec mora, nec requies. at fulvae nimbus arenae 110
Tollitur: humescunt spumis, flatuque sequentum.
Tantus amor laudum, tantae est victoria curae.
Primus Erichthonius currus & quatuor ausus
Jungere equos, rapidusque rotis insistere victor.
Frena Pelethronii Lapithae, gyrosque dedere 115
Inpositi dorso, atque equitem docuere sub armis
Insultare solo, & gressus glomerare superbos.
Aequus uterque labor: aequae juvenemque magistri
Exquirunt, calidumque animis & cursibus acrem.
Quamvis saepe fuga versos ille egerit hostis, 120
Et patriam Epirum referat, fortisque Mycenae;
Neptunique ipsa deducat origine gentem.
His animadversis instant sub tempus, & omnis
Inpendunt curas denso distendere pingui,
Quem legere ducem, & pecori dixere maritum: 125
Pubentesque secant herbas, fluviosque ministrant,
Farraque; ne blando nequeat superesse labori;
Invalidique patrum referant jejunia gnati:
Ipsa autem macie tenuant armenta volentes.
Atque, ubi concubitus primos jam nota voluptas 130
Sollicitat, frondisque negant, & fontibus arcent:
Saepe etiam cursu quatiunt, & sole fatigant,
Quum graviter tunsis gemit area frugibus, & quum

Surgentem ad zephyrum paleae-jactantur inanes.
Hoc faciunt, nimio ne luxu obtusior usus 135
Sit genitali arvo, & fulcos oblimet inertis :
Sed rapiat fitiens Venerem, interiusque recondat.
Rursus cura patrum cadere, & succedere matrum
Incipit. exactis gravidae quum mensibus errant,
Non illas gravibus quisquam juga ducere plaustris,
Non saltu superare viam fit passus, & acri 141
Carpere prata fuga, fluviosque innare rapaces.
Saltibus in vacuis pascant, & plena secundum
Flumina : muscus ubi, & viridissima gramine ripa,
Speluncaeque tegant, & saxea procubet umbra. 145
Est lucos Silari circa ilicibusque virentem
Plurimus Alburnum volitans, quoi nomen a filo
Romanum est, oestrum Graji vertère vocantes ;
Asper, acerba fonans : quo tota exterrita filvis
Diffugiunt armenta ; furit mugitibus aether 150
Concussus, silvaeque & ficci ripa Tanagri.
Hoc quondam monstro horribilis exercuit iras
Inachiae Juno pestem meditata juvencae.
Hunc quoque, nam mediis fervoribus acrior instat,
Arcebis gravido pecori, armentaque pascas 155
Sole recens orto, aut noctem ducentibus astris.
Post partum cura in vitulos traducitur omnis :
Continuoque notas & nomina gentis inurunt :

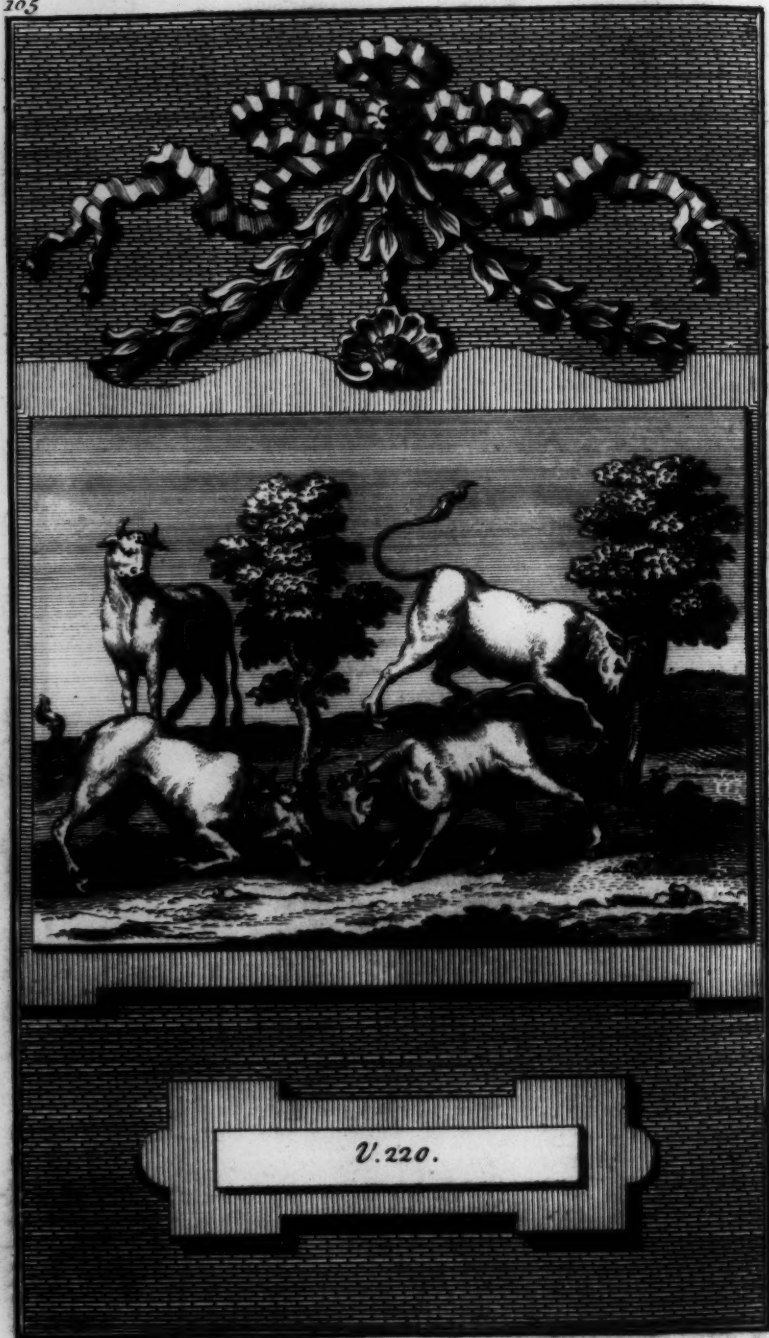

Et quos aut pecori malint submittere habendo,
Aut aris fervare sacros, aut scindere terram, 160
Et campum horrentem fractis invertere glebis.
Cetera pascuntur viridis armenta per herbas.
Tu quos ad studium atque usum formabis agrestem,
Jam vitulos hortare, viamque insiste domandi,
Dum faciles animi juvenum, dum mobilis aetas. 165
Ac primum laxos tenui de vimine circlos
Cervici subnecte : dehinc, ubi libera colla
Servitio adfuerint, ipsis e torquibus aptos
Junge pares, & coge gradum conferre juvencos :
Atque illis jam saepe rotae ducantur inanes 170
Per terram, & summo vestigia pulvere signent.
Post valido nitens sub pondere faginus axis
Instrepat, & junctos temo trahat aereus orbis.
Interea pubi indomitae non gramina tantum,
Nec vefcas falicum frondes, ulvamque palustrem,
Sed frumenta manu carpes sata : nec tibi foetae 176
More patrum nivea inplebunt mulctraria vaccae,
Sed tota in dulcis confument ubera natos.
Sin ad bella magis studium, turmasque feroces,
Aut Alphea rotis praelabi flumina Pisae, 180
Et Jovis in luco currus agitare volantis ;
Primus equi labor est, animos atque arma videre
Bellantum, lituosque pati ; tractuque gementem

Ferre rotam, & stabulo frenos audire sonantis.
Tum magis atque magis blandis gaudere magistri
Laudibus, & plausæ sonitum cervicis amare. 186
Atque hæc jam primo depulsus ab ubere matris
Audeat, inque vicem det mollibus ora capistris
Invalidus, & jamque tremens, & jam inscius ævi.
At, tribus exactis, ubi quarta adcefferit æstas, 190
Carpere mox gyrum incipiat, gradibusque sonare
Conpositis, sinuetque alterna volumina crurum;
Sitque laboranti similis: tum cursibus auras
Tum vocet, ac per aperta volans, ceu liber habenis,
Aequora, vix summa vestigia ponat arena: 195
Qualis, Hyperboreis Aquilo quum densus ab oris
Incubuit, Scythiaque hiemis, atque arida differt
Nubila: tum segetes altae campique natantes
Lenibus horrescunt flabris, summaeque sonorem
Dant silvae, longique urgent ad litora fluctus: 200
Ille volat, simul arva fuga, simul aequora verrens.
Hic vel ad Elei metas, & maxuma campi
Sudabit spatia, & spumas aget ore cruentas:
Belgica vel molli melius feret effeda collo.
Tum demum crassa magnum farragine corpus 205
Crescere jam domitis finito: namque ante doman-
dum
Ingentis tollent animos, prensique negabunt

Vol. I.

Verbera lenta pati, & duris parere lupatis.
 Sed non ulla magis vires industria firmat,
 Quam Venerem & caeci stimulos avertere amoris,
 Sive boum, sive est cui gratior usus equorum. 211
 Atque ideo tauros procul atque in sola relegant
 Pascua, post montem oppositum, & trans flumina
 lata :

Aut intus clausos satura ad praesepia servant.
 Carpit enim vires paullatim, uritque videndo 215
 Femina: nec nemorum patitur meminisse, nec her-
 bae.

Dulcibus illa quidem inlecebris & saepe superbos
 Cornibus inter se subigit decernere amantis :
 Pascitur in magna silva formosa juvenca :
 Illi alternantes multa vi proelia miscunt 220
 Vulneribus crebris : lavit ater corpora sanguis,
 Versaque in obnixos urgentur cornua vasto
 Cum gemitu. reboant silvaeque & longus Olympus.
 Nec mos bellantis una stabulare : sed alter
 Victus abit, longeque ignotis exfulat oris ; 225
 Multa gemens, ignominiam, plagasque superbi
 Victoris ; tum, quos amisit inultus, amores ;
 Et stabula adspectans regnis excessit avitis.
 Ergo omni cura vires exercet, & inter
 Dura jacet pernox instrato saxa cubili, 230

Frondibus hirsutis & carice pastus acuta :
 Et tentat sese, atque irasci in cornua discit
 Arboris obnixus trunco : ventosque laceffit
 Ictibus, & sparsa ad pugnam proludit arena.
 Post, ubi conlectum robur, viresque refectae, 235
 Signa movet, praeceptisque oblitum fertur in hostem:
 Fluctus ut, in medio coepit quum albescere ponto,
 Longius, ex altoque finum trahit ; utque volutus
 Ad terras, immane sonat per saxa, neque ipso
 Monte minor procumbit: at ima exaestuât unda 240
 Verticibus, nigramque alte subiectat arenam.
 Omne adeo genus in terris hominumque ferarumque,
 Et genus aequoreum, pecudes, pictaeque volucres,
 In furias ignemque ruunt. amor omnibus idem.
 Tempore non alio catulorum oblita leaena 245
 Saevior erravit campis : nec funera volgo
 Tam multa informes urfi stragemque dedere
 Per silvas. tum saevus aper, tum pessima tigris.
 Heu, male tum Libyae solis erratur in agris.
 Nonne vides, ut tota tremor pertentet equorum 250
 Corpora, si tantum notas odor adtulit auras ?
 Ac neque eos jam frena virum, neque verbere saeva,
 Non scopuli, rupestque cavae, atque objecta retardant
 Flumina, conreptosque undâ torquentia montis.
 Ipse ruit, dentisque Sabellieus exacuit sus, 255

Et pede profubigit terram, fricat arbore costas
 Atque hinc atque illinc, humeros ad volnera durat.
 Quid juvenis, magnum cui versat in ossibus ignem
 Durus amor? nempe abruptis turbata procellis
 Nocte natat caecâ serus freta: quem super ingens
 Porta tonat coeli, & scopulis inlisa reclamant 261
 Aequora; nec miseri possunt revocare parentes,
 Nec moritura super crudeli funere virgo.
 Quid lynces Bacchi variae, & genus acre luporum,
 Atque canum? quid, quae inbelles dant proelia cervi?
 Scilicet ante omnis furor est insignis equarum: 266
 Et mentem Venus ipsa dedit, quo tempore Glauci
 Potniades malis membra absumsere quadrigae.
 Illas ducit amor trans Gargara, transque sonantem
 Ascanium: superant montis, & flumina tranant. 270
 Continuoque avidis ubi subdita flamma medullis,
 Vere magis (quia vere calor redit ossibus) illae
 Ore omnes versae in zephyrum stant rupibus altis,
 Exceptantque levis auras: & saepe sine ullis
 Conjugiis vento gravidæ (mirabile dictu) 275
 Saxa per & scopulos & depressas convallis
 Diffugiunt; non, Eure, tuos, neque solis ad ortus;
 In Borean Caurumque, aut unde nigerrimus Auster
 Nascitur, & pluvio contristat frigore coelum.
 Hic demum, hippomanes vero quod nomine dicunt

Pastores, lentum destillat ab inguine virus. 281
Hippomanes, quod saepe malae legere novercae,
Miscueruntque herbas & non innoxia verba.
Sed fugit interea, fugit inreparabile tempus,
Singula dum capti circumvectamur amore. 285
Hoc fatis armentis. superat pars altera curae,
Lanigeros agitare greges, hirtasque capellas.
Hic labor: hinc laudem fortes sperate coloni.
Nec sum animi dubius, verbis ea vincere magnum
Quam sit, & angustis hunc addere rebus honorem.
Sed me Parnasi deserta per ardua dulcis 291
Raptat amor. juvat ire jugis, qua nulla priorum
Castaliam molli devertitur orbita clivo.
Nunc, veneranda Pales, magno nunc ore sonandum.
Incipiens stabulis edico in mollibus herbam 295
Carpere ovis, dum mox frondosa reducitur aestas:
Et multa duram stipula filicumque manipulis
Sternere subter humum, glacies ne frigida laedat
Molle pecus, scabiemque ferat, turpisque podagras.
Post hinc digressus jubeo frondentia capris 300
Arbuta sufficere, & fluvios praebere recentis;
Et stabula a ventis hiberno opponere soli
Ad medium conversa diem: quum frigidus olim
Jam cadit, extremoque inrorat Aquarius anno.
Hae quoque non cura nobis levior tuendae; 305

Vol.I.

Nec minor usus erit : quamvis Milefia magno
Vellera mutantur Tyrios incocta rubores.
Denfior hinc suboles : hinc largi copia lactis.
Quam magis exhausto spumaverit ubere mulctra;
Laeta magis preffis manabunt flumina mammis. 310
Nec minus interea barbas incanaque menta
Cinyphii tondent hirci, saetasque comantis,
Usum in castrorum, & miseris velamina nautis.
Pascuntur vero silvas, & summa Lycei,
Horrentisque rubos, & amantis ardua dumos. 315
Atque ipsae memores redeunt in tecta, suosque
Ducunt, & gravido superant vix ubere limen.
Ergo omni studio glaciem ventosque nivalis,
Quo minus est illis curae mortalis egestas,
Avertes : victumque feres, & virgea laetus 320
Pabula ; nec tota claudes foenilia bruma.
At vero, zephyris quum laeta vocantibus aestas,
In saltus utrumque gregem atque in pascua mittes.
Luciferi primo cum fidere frigida rura
Carpamus, dum mane novum, dum gramina canent,
Et ros in tenera pecori gratissimus herba. 326
Inde, ubi quarta sitim coeli conlegerit hora,
Et cantu querulae rumpent arbuta cicadae ;
Ad puteos, aut alta greges ad stagna jubeto
Currentem ilignis potare canalibus undam : 330

Aestibus at mediis umbrosam exquirere vallem,
 Sicubi magna Jovis antiquo robore quercus
 Ingentis tendat ramos : aut sicubi nigrum
 Illicibus crebris sacra nemus adcubet umbra.
 Tum tenuis dare rursus aquas, & pascere rursus 335
 Solis ad occasum. quum frigidus aëra vesper
 Temperat, & saltus reficit jam roscida luna,
 Litoraue Alcyonen resonant, acalanthida dumi.
 Quid tibi pastores Libyae, quid pascua versu
 Prosequar, & raris habitata mapalia tectis? 340
 Saepe diem noctemque, & totum ex ordine menssem
 Pascitur, itque pecus longa in deserta sine ullis
 Hospitiis : tantum campi jacet. omnia secum
 Armentarius Afer agit, tectumque, Laremque,
 Armaque, Amyclaeumque canem, Cressamque pha-
 retram. 345

Non secus ac patriis acer Romanus in armis
 Injusto sub falce viam quum carpit, & hosti
 Ante expectatum positus stat in agmine castris.
 At non, qua Scythiae gentes, Maeotiaque unda,
 Turbidus & torquens flaventis Hister arenas, 350
 Quaque redit medium Rhodope porrecta sub axem,
 Illic clausa tenent stabulis armenta ; neque ullae
 Aut herbae campo adparent, aut arbore frondes :
 Sed jacet aggeribus niveis informis, & alto

Vol.I.

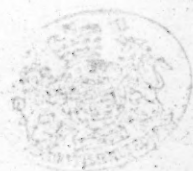

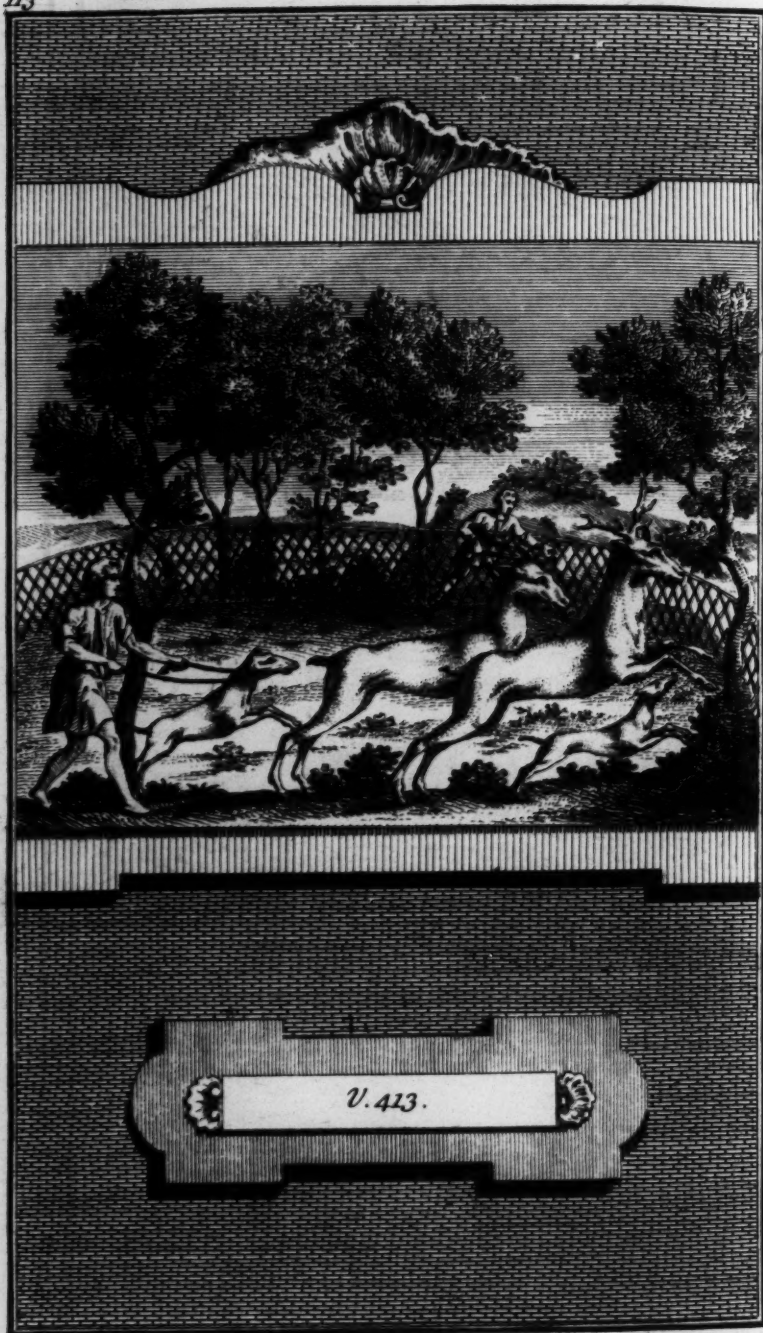
Terra gelu late, septemque adfurgit in ulnas. 355
Semper hiems, semper spirantes frigora cauri.
Tum sol pallentis haud umquam discutit umbras :
Nec quum invectus equis altum petit aethera : nec
quum

Praecipitem Oceani rubro lavit aequore currum.
Concrescunt subitae currenti in flumine crustae, 360
Undaque jam tergo ferratos sustinet orbis,
Puppibus illa prius patulis, nunc hospita plaustris.
Aeraque diffiliunt volgo, vestesque rigescunt
Indutae, caeduntque securibus humida vina,
Et totae solidam in glaciem vertere lacunae, 365
Stiriaque inpexis induruit horrida barbis.
Interea toto non secius aëre ninguit :
Intereunt pecudes, stant circumfusa pruinis
Corpora magna boum : confertoque agmine cervi.
Torpent mole nova, & summis vix cornibus exstant.
Hos non inmissis canibus, non cassibus ullis, 370
Puniceaeve agitant pavidos formidine pinnae :
Sed frustra oppositum trudentes pectore montem
Comminus obtruncant ferro, gravi:erque rudentes
Caedunt, & magno laeti clamore reportant. 375
Ipsi in defossis specubus secura sub alta
Otia agunt terra, congestaque robora, totasque
Advolvere focus ulmos, ignique dedere.

Hic noctem ludo ducunt, & pocula laeti
Fermento atque acidis imitantur vitea forbis. 380
Talis Hyperboreo Septem subiecta trioni
Gens effrena virûm Rhipaeo tunditur euro,
Et pecudum fulvis velatur corpora saetis.
Si tibi lanitium curae; primum aspera filva,
Lappaeque tribulique absint: fuge pabula laeta: 385
Continuoque greges villis lege mollibus albos.
Illum autem, quamvis aries sit candidus ipse,
Nigra subest udo tantum cui lingua palato,
Rejice, ne maculis infuscet vellera pullis
Nascentum: plenoque alium circumspice campo. 390
Munere sic niveo lanae, si credere dignum est,
Pan deus Arcadiae captam te, Luna, fefellit,
In nemora alta vocans: nec tu adspersa vocantem.
At cui lactis amor, cytisum, lotosque frequentis
Ipse manu, falsasque ferat praesepibus herbas. 395
Hinc & amant fluvios magis, ac magis ubera tendunt,
Et falis occultum referunt in lacte saporem.
Multi jam excretos prohibent a matribus haedos,
Primaque ferratis praefigunt ora capistris.
Quod surgente die mulsera horisque diurnis, 400
Nocte premunt; quod jam tenebris & sole cadente,
Sub lucem exportans calathis adit oppida pastor:
Aut parco sale contingunt, hiemique reponunt.

Nec tibi cura canum fuerit postrema: sed una
Velocis Spartae catulos, acremque Molossū, 405
Pasce fero pingui. numquam custodibus illis
Nocturnum stabulis furem, incurfusque luporum,
Aut inpacatos a tergo horrebis Hiberos.
Saepe etiam cursu timidos agitabis onagros,
Et canibus leporem, canibus venabere damas. 410
Saepe volutabris pulsos silvestribus apros
Latratu turbabis agens, montisque per altos
Ingentem clamore premes ad retia cervum.
Disce & odoratam stabulis adcondere cedrum,
Galbanoque agitare gravis nidore chelydros. 415
Saepe sub inmotis praeseptibus aut mala tactu
Vipera delituit, coelumque exterrita fugit:
Aut tecto adfuetus coluber succedere & umbrae,
Pestis acerba boum, pecorique adspargere virus,
Fovet humum. cape saxa manu, cape robora, pastor,
Tollentemque minas & sibila colla tumentem 421
Dejice. jamque fuga timidum caput abdidit alte,
Quum medii nexus, extremaeque agmina caudae
Solvuntur, tardosque trahit sinus ultimus orbis.
Est etiam ille malus Calabris in saltibus anguis, 425
Squamea convolvens sublato pectore terga,
Atque notis longam maculosus grandibus alvum:
Qui dum amnes ulli rumpuntur fontibus, & dum

Vere madent udo terrae, ac pluvialibus austris,
Stagna colit, ripisque habitans, hîc piscibus atram
Inprobus ingluviem ranisque loquacibus explet. 431
Postquam exusta palus, terraeque ardore dehiscunt,
Exfilat in siccum, & flammantia lumina torquens
Saevit agris, asperque siti atque exterritus aestu.
Ne mihi tum mollis sub dio carpere somnos, 435
Neu dorso nemoris libeat jacuisse per herbas :
Quum positis novus exuviis nitidusque juvena
Volvitur, aut catulos tectis aut ova relinquens,
Arduus ad solem & linguis micat ore trifulcis.
Morborum quoque te causas & signa docebo. 440
Turpis ovis tentat scabies, ubi frigidus imber
Altius ad vivum perfedit, & horrida cano
Bruma gelu : vel quum tonsis inlotus adhaesit
Sudor, & hirsuti secuerunt corpora vepres.
Dulcibus idcirco fluviis pecus omne magistri 445
Perfundunt, udisque aries in gurgite villis
Mersatur, missusque secundo defluit amni :
Aut tonsum tristi contingunt corpus amurca,
Et spumas miscent argenti, vivaque sulfura,
Idaeasque pices, & pinguis unguine ceras, 450
Scillamque, elleborosque gravis, nigrumque bitu-
men.

Non tamen ulla magis praesens fortuna laborum est,

Quam si quis ferro potuit rescindere summum
Ulceris os. alitur vitium, vivitque tegendo :
Dum medicas adhibere manus ad vulnera pastor 455
Abnegat, aut meliora deos sedet omina poscens.
Quin etiam, ima dolor balantum lapsus ad ossa
Quum furit, atque artus depascitur arida febris,
Profuit incensos aestus avertere, & inter
Ima ferire pedis salientem sanguine venam : 460
Bifaltae quo more solent, acerque Gelonus,
Quum fugit in Rhodopen, atque in deserta Getarum,
Et lac concretum cum sanguine potat equino.
Quam procul aut molli succedere saepius umbrae
Videris, aut summas carpentem ignavius herbas, 465
Extremamque sequi, aut medio procumbere campo
Pascentem, & ferae solam decedere nocte :
Continuo culpam ferro conpescce, prius quam
Dira per incautum serpanit contagia volgus.
Non tam creber agens hiemem ruit aequore turbo,
Quam multae pecudum pestes. nec singula morbi
Corpora conripiunt ; sed tota aestiva repente, 472
Spemque gregemque simul, cunctamque ab origine
gentem.
Tum sciat, aërias Alpis, & Norica si quis
Castella in tumulis, & lapidis arva Timavi, 475
Nunc quoque post tanto videat desertaque regna

Pastorum, & longe saltus lateque vacantis.
Hic quondam morbo coeli miseranda coorta est
Tempestas, totoque autumnu incanduit aestu,
Et genus omne neci pecudum dedit, omne ferarum:
Conrupitque lacus : infecit pabula tabo. 481
Nec via mortis erat simplex ; sed ubi ignea venis
Omnibus acta fitis miseros adduxerat artus :
Rursus abundabat fluidus liquor : omniaque in se
Ossa minutatim morbo conlapsa trahebat, 485
Saepe in honore Deum medio stans hostia ad aram,
Lanea dum nivea circumdatur infula vitta,
Inter cunctos cecidit moribunda ministros.
Aut si quam ferro mactaverat ante sacerdos,
Inde neque inpositis ardent altaria fibris ; 490
Nec responsa potest consultus reddere vates :
Ac vix suppositi tinguuntur sanguine cultri,
Summaque jejuna sanie infuscatur arena.
Hinc laetis vituli volgo moriuntur in herbis,
Et dulcis animas plena ad praesepia reddunt. 495
Hinc canibus blandis rabies venit, & quatit aegros
Tussis anhela fues, ac faucibus angit obesis.
Labitur infelix studiorum, atque inmemor herbae,
Victor equus, fontisque avertitur, & pede terram
Crebra ferit: demissae aures : incertus ibidem 500
Sudor ; & ille quidem morituris frigidus : aret

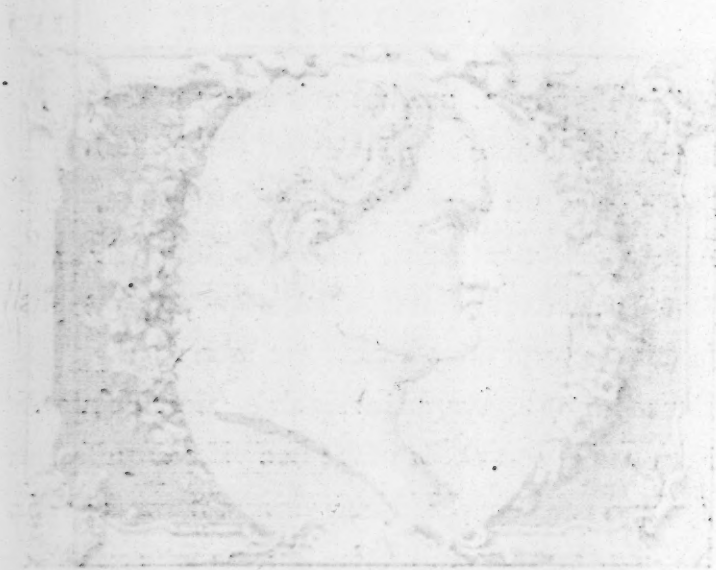
Pellis, & ad tactum tractanti dura resistit.
Haec ante exitium primis dant signa diebus.
Sin in processu coepit crudefcere morbus, 504
Tum vero ardentes oculi, atque adtractus ab alto
Spiritus, interdum gemitu gravis, imaque longo
Ilia singultu tendunt: it naribus ater
Sanguis, & obsessas fauces premit aspera lingua.
Profuit inserto latices infundere cornu
Lenagos: ea vifa salus morientibus una. 510
Mox erat hoc ipsum exitio, furiisque reſecti
Ardebant, ipſique ſuos, jam morte ſub aegra,
(DI meliora piis, erroremque hoſtibus illum!)
Diſciſſos nudis laniabant dentibus artus.
Ecce autem duro fumans ſub vomere taurus 515
Concidit, & mixtum ſpumis vomit ore cruorem,
Extremosque ciet gemitus. it triftis arator,
Moerentem abjungens fraterna morte juvencum:
Atque opere in medio defixa relinquit aratra.
Non umbrae altorum nemorum, non mollia poſſunt
Prata movere animum, non qui per faxa volutus 521
Purior electro campum petit amnis: at ima
Solvuntur latera, atque oculos ſtupor urguet inertis,
Ad terramque fluit devexo pondere cervix.
Quid labor, aut benefacta juvant? quid vomere terras
Invertiſſe gravis? atqui non Maſſica Bacchi 526

Munera, non illis epulae nocuere repostae :
Frondebis & victu pascuntur simplicis herbae.
Pocula sunt fontes liquidi, atque exercita cursu
Flumina, nec somnos abrumpit cura salubres. 530
Tempore non alio dicunt regionibus illis
Quaesitas ad sacra boves Junonis, & uris
Inparibus ductos alta ad donaria currus.
Ergo aegre rastris terram rimantur, & ipsis
Unguibus infodiunt fruges, montisque per altos 535
Contenta cervice trahunt stridentia plaustra.
Non lupo infidias explorat ovilia circum,
Nec gregibus nocturnus obambulat : acrior illum
Cura domat : timidi damae cervice fugaces
Nunc interque canes & circum tecta vagantur. 540
Jam maris inmensi prolem, & genus omne natantum
Litore in extremo, ceu naufraga corpora, fluctus
Proluit : insolitae fugiunt in flumina phocae.
Interit & curvis frustra defensa latebris
Vipera, & adtoniti squamis adstantibus hydri. 545
Ipsis est aer avibus non aequus, & illae
Praecipites alta vitam sub nube relinquunt.
Praeterea jam nec mutari pabula refert,
Quaesitaeque nocent artes : cessere magistri
Phillyrides Chiron, Amythaoniusque Melampus.
Saevit & in lucem Stygiis emissa tenebris 551

Pallida Tisiphone, morbos agit ante metumque,
Inque dies avidum surgens caput altius effert.
Balatu pecorum & crebris mugitibus amnes,
Arentesque sonant ripae, collesque supini. 555
Jamque catervatim dat stragem, atque aggerat ipsis
In stabulis turpi dilapsa cadavera tabo :
Donec humo tegere, ac foveis abscondere discunt.
Nam neque erat coriis usus : nec viscera quisquam
Aut undis abolere potest, aut vincere flamma : 560
Nec tondere quidem morbo illuvieque peresa
Vellera, nec telas possunt adtingere putris.
Verum etiam invisos si quis tentarat amictus ;
Ardentes papulae, atque immundus olentia sudor
Membra sequebatur. nec longo deinde moranti 565
Tempore contactos artus facer ignis edebat.

GEORGE WASHINGTON

LIBRARY OF CONGRESS

GEORGICON

LIBER QUARTUS.

ROTINUS aëril mellis coelestia
dona

Exsequar. hanc etiam, Maecenas,
adspice partem.

Admiranda tibi levium spectacula rerum,
Magnanimosque duces, totiusque ordine gentis
Mores, & studia, & populos, & proelia dicam. 5
In tenui labor : at tenuis non gloria ; si quem
Numina laeva sinunt, auditque vocatus Apollo.
Principio sedes apibus statioque petenda,
Quo neque sit ventis aditus, (nam pabula venti

Ferre domum prohibent) neque oves haedique pe-
tulci

10

Floribus insultent, aut errans bucula campo

Decutiat torem, & surgentis adterat herbas.

Absint & picti squalentia terga lacerti

Pinguibus a stabulis, meropesque, aliaeque volucres;

Et manibus Procne pectus signata cruentis. 15

Omnia nam late vastant, ipsasque volantis

Ore ferunt dulcem nidis inmitibus escam.

At liquidi fontes & stagna virentia musco

Adsint, & tenuis, fugiens per gramina, rivus,

Palmaque vestibulum aut ingens oleaster inumbret.

Ut, quum prima novi ducent examina reges 21

Vere suo, ludetque favis emissa juvenus,

Vicina invitet decedere ripa calori;

Obviaque hospitii teneat frondentibus arbos.

In medium, seu stabit iners, seu profluet humor, 25

Transversas falices, & grandia conjice saxa:

Pontibus ut crebris possint consistere, & alas

Pandere ad aestivum solem; si forte morantis

Sparserit, aut praeceps Neptuno immerferit Eurus.

Haec circum casiae virides, & olentia late 30

Serpilla, & graviter spirantis copia thymbrae

Floreat, inriguumque bibant violaria fontem.

Ipsa autem, seu corticibus tibi suta cavatis,

Seu lento fuerint alvearia vimine texta,
Angustos habeant aditus. nam frigore mella 35
Cogit hiems, eademque calor liquefacta remittit.
Utraque vis apibus pariter metuenda : neque illae
Nequicquam in tectis certatim tenuia cera
Spiramenta linunt, fucoque & floribus oras
Explent, conlectumque haec ipsa ad munera gluten,
Et visco & Phrygiae servant pice lentius Idae. 41
Saepe etiam effossis (si vera est fama) latebris
Sub terra fovère larem, penitusque repertae
Pumicibusque cavis, exesaeque arboris antro.
Tu tamen e levi rimosa cubilia limo 45
Ungue fovens circum, & raras superinjice frondis.
Neu propius tectis taxum sine, neve rubentis
Ure foco cancos, altae neu crede paludi :
Aut ubi odor coeni gravis, aut ubi concava pulsus
Saxa sonant, vocisque offensa resultat imago. 50
Quod superest, ubi pulsam hiemem sol aureus egit
Sub terras, coelumque aestiva luce reclusit,
Illae continuo saltus silvasque peragrant,
Purpureosque metunt flores, & flumina libant
Summa leves. hinc nescio qua dulcedine laetae 55
Progeniem nidosque foveant : hinc arte recentis
Excudunt ceras, & mella tenacia fingunt.
Hinc ubi jam emissum caveis ad sidera coeli

Nare per aestatem liquidam suspexeris agmen,
Obscuramque trahi vento mirabere nubem; 60
Contemplator : aquas dulcis, & frondea semper
Tecta petunt. huc tu jussos adsperge sapores,
Trita melisphylla, & cerinthae ignobile gramen:
Tinnitusque cie, & Matris quate cymbala circum.
Ipsae confident medicatis sedibus : ipsae 65
Intima more suo sese in cunabula condent.
Sin autem ad pugnam exierint; (nam saepe duobus
Regibus incessit magno discordia motu)
Continuoque animos volgi & trepidantia bello
Corda licet longe praesciscere: namque morantis 70
Martius ille aeris rauci canor increpat, & vox
Auditur fractos sonitus imitata tubarum.
Tum trepidae inter se coeunt, pennisque coruscant,
Spiculaque exacuunt rostris, aptantque lacertos,
Et circa regem atque ipsa ad praetoria densae 75
Miscentur, magnisque vocant clamoribus hostem.
Ergo, ubi ver nactae sudum camposque patentis,
Erumpunt portis; concurritur; aethere in alto
Fit sonitus, magnum mixtae glomerantur in orbem,
Praecipitesque cadunt. non densior aëre grando, 80
Nec de concussa tantum pluit ilice glandis.
Ipsi per medias acies, insignibus alis,
Ingentis animos angusto in pectore versant.

Uſque adeo obnixa non cedere, dum gravis aut hos,
Aut hos verſa fugâ victor dare terga ſubegit. 85
Hi motus animorum atque hæc certamina tanta
Pulveris exigui jactu compreſſa quieſcent.

Verum ubi ductores acie revocaveris ambo ;
Deterior qui viſus, eum, ne prodigus obſit,
Dede neci : melior vacua ſine regnet in aula. 90
Alter erit maculis auro ſqualentibus ardens :
(Nam duo ſunt genera) hic melior, inſignis & ore,
Et ruſtilis clarus ſquamis : ille horridus alter
Deſidia, latamque trahens inglorius alvum.
Ut binæ regum facies, ita corpora plebis. 95

Namque aliae turpes horrent : ceu pulvere ab alto
Quum venit, & ſicco terram ſpuit ore viator
Aridus : elucent aliae, & fulgore coruſcant
Ardentes auro, & paribus liſta corpora guttis.
Hæc potior ſuboles. hinc coeli tempore certo 100
Dulcia mella premeſ : nec tantum dulcia, quantum
Et liquida, & durum Bacchi domitura ſaporem.
At quum incerta volant, coeloque examina ludunt,
Contemnuntque favos, & frigida teſta relinquunt ;
Inſtabiliſ animos ludo prohibebis inani. 105

Nec magnus prohibere labor. tu regibus alas
Eripe. non illis quiſquam cunctantibus altum
Ire iter, aut caſtris audebit vellere ſigna.

Invitent croceis halantes floribus horti,
Et custos furum atque avium cum falce saligna 110
Hellespontiaci fervet tutela Priapi.
Ipse thymum pinosque ferens de montibus altis
Tecta serat late circum, cui talia curae:
Ipse labore manum duro terat: ipse feracis
Figat humo plantas, & amicos inriget imbris. 115
Atque equidem, extremo ni jam sub fine laborum
Vela traham, & terris festinem advertere proram;
Forfitan &, pinguis hortos quae cura colendi
Ornaret, canerem, biferique rosaria Paesti:
Quoque modo potis gauderent intuba rivis; 120
Et virides apio ripae, tortusque per herbam
Cresceret in ventrem cucumis: nec sera comantem
Narcissum, aut flexi tacuisssem vimen acanthi,
Pallentisque ederas, & amantis litora myrtos.
Namque sub Oebaliae nemini me turribus altis,
Qua niger humectat flaventia culta Galaesus, 126
Corycium vidisse senem: cui pauca relict
Jugera ruris erant: nec fertilis illa juvencis,
Nec pecori opportuna seges, nec commoda Baccho.
Hic rarum tamen in dumis olus, albaque circum 130
Lilia, verbenasque premens, vescumque papaver,
Regum aequabat opes animis; seraque revertens
Nocte domum dapibus mensas onerabat inemtis.

V. III. 151.

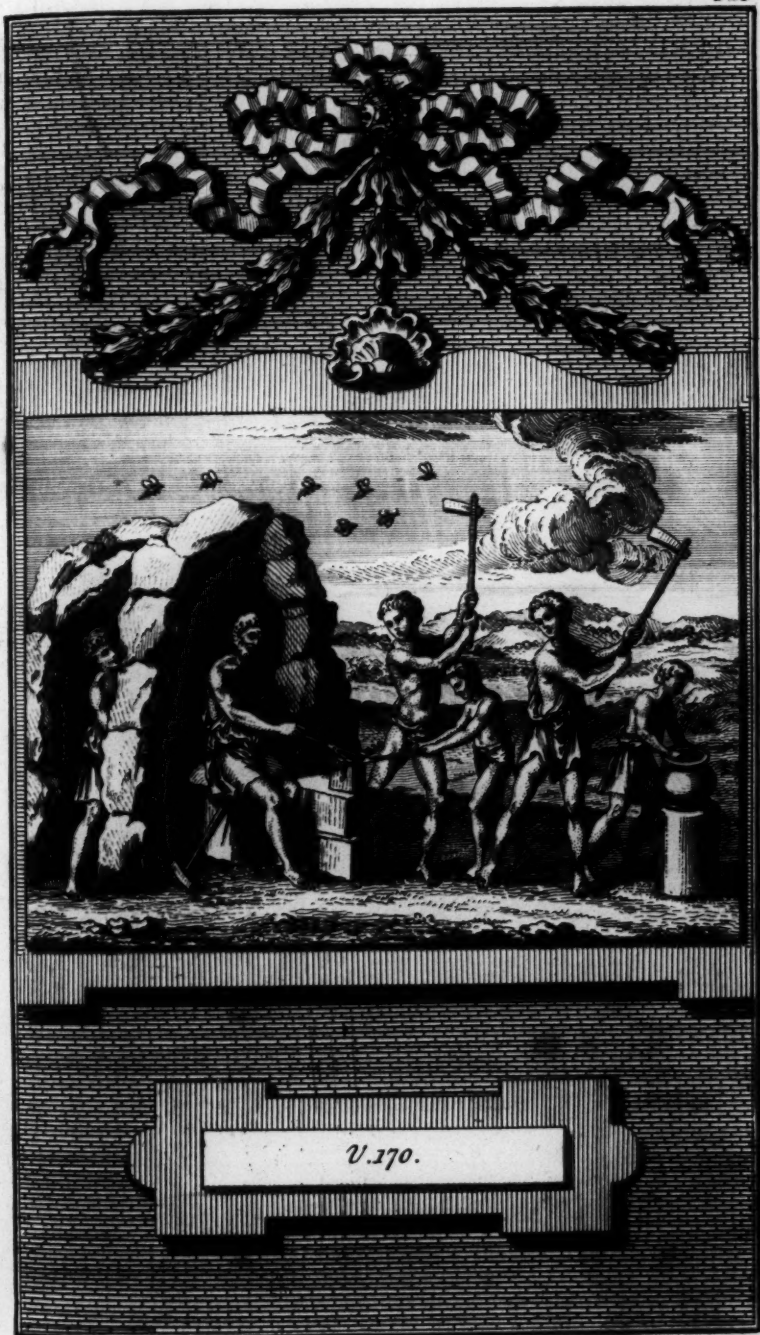
V.134.

Vol. I.

Primus vere rosam atque autumnno carpere poma,
Et quum tristis hiems etiam nunc frigore saxa 135
Rumperet, & glacie cursus frenaret aquarum,
Ille comam mollis jam tum tondebat acanthi,
Aestatem increpitans feram, zephyrosque morantis.
Ergo apibus foetis idem atque examine multo
Primus abundare, & spumantia cogere pressis 140
Mella favis: illi tiliae, atque uberrima pinus:
Quotque in flore novo pomis se fertilis arbos
Induerat, totidem autumnno matura tenebat.
Ille etiam seras in versum distulit ulmos,
Eduramque pirum, & spinos jam pruna ferentis, 145
Jamque ministrantem platanum potantibus umbras.
Verum haec ipse equidem spatiis exclusus iniquis
Praetereo atque aliis post me memoranda relinquo.
Nunc age, naturas apibus quas Juppiter ipse
Addidit, expediam: pro qua mercede, canoros 150
Curetum sonitus crepitantiaque aera secutae,
Dictae coeli Regem parere sub antro.
Solae communis gnatos, consortia tecta
Urbis habent, magnisque agitant sub legibus aevum:
Et patriam solae, & certos novere penatis: 155
Venturaeque hiemis memores aestate laborem
Experiuntur, & in medium quaesita reponunt.
Namque aliae victu invigilant, & foedere pacto

Exercentur agris : pars intra septa domorum
Narcissi lacrimam, & lentum de cortice gluten, 160
Prima favis ponunt fundamina. deinde tenacis
Suspendunt ceras : aliae, spem gentis, adultos
Educunt foetus : aliae purissima mella
Stipant : & liquido distendunt nectare cellas.
Sunt, quibus ad portas cecidit custodia forti : 165
Inque vicem speculantur aquas, & nubila coeli :
Aut onera adcipiunt venientum, aut agmine facto
Ignavum, fucos, pecus a praesepibus arcent.
Fervet opus, redolentque thymo fragrantia mella.
Ac veluti, lentis Cyclopes fulmina massis 170
Quum properant, alii taurinis follibus auras
Adcipiunt redduntque, alii stridentia tinguunt
Aera lacu : gemit inpositis incudibus Aetna.
Illi inter sese magna vi brachia tollunt
In numerum, versantque tenaci forcipe ferrum. 175
Non aliter, si parva licet componere magnis,
Cecropias innatus apes amor urguet habendi,
Munere quamque suo. grandaevis oppida curae,
Et munire favos, & daedala fingere tecta.
At fessae multa referunt se nocte minores, 180
Crura thymo plenae : pascuntur & arbuta passim,
Et glaucas salices, casiamque crocumque rubentem.
Et pinguem tiliam, & ferrugineos hyacinthos.

Omni^{bus} una quies operum, labor omni^{bus} unus.
Mane ruunt portis; nusquam mora. rursus easdem
Vesper ubi e pastu tandem decedere campis 186
Admonuit, tum tecta petunt, tum corpora curant.
Fit sonitus, mussantque oras & limina circum.
Post, ubi jam thalamis se composuere, filetur
In noctem, fessosque sopor suus occupat artus. 190
Nec vero a stabulis pluvia inpendente recedunt
Longius, aut credunt coelo adventantibus euris:
Sed circum tutae sub moenibus urbis aquantur,
Excursusque brevis tentant, & saepe lapillos,
Ut cumbae instabiles fluctu jactante saburram, 195
Tollunt: his sese per inania nubila librant.
Illum adeo placuisse apibus mirabere morem,
Quod nec concubitu indulgent, nec corpora segnes
In Venerem solvunt, aut foetus nixibus edunt:
Verum ipsae e foliis natos & suavibus herbis 200
Ore legunt: ipsae regem parvosque Quirites
Sufficiunt, aulasque, & cerea regna refingunt.
Saepe etiam duris errando in cotibus alas
Attrivere, ultroque animam sub fasce dedere.
Tantus amor florum, & generandi gloria mellis. 205
Ergo ipsas quamvis angusti terminus aevi
Excipiat; (neque enim plus septuma ducitur aestas)
At genus immortale manet, multosque per annos

Stat Fortuna domus, & avi numerantur avorum.
Praeterea regem non sic Aegyptos, & ingens 210
Lydia, nec populi Parthorum, aut Medus Hydaspes,
Observant. rege incolumi mens omnibus una est:
Amisso rupere fidem; constructaque mella
Diripuerunt ipsae, & crates solvere favorum.
Ille operum custos: illum admirantur, & omnes 215
Circumstant fremitu denso, stipantque frequentes;
Et saepe adtollunt humeris, & corpora bello
Objectant, pulchramque petunt per volnera mortem.
His quidam signis atque haec exempla secuti,
Esse apibus partem divinae mentis, & haustus 220
Aetheros dixere. deum namque ire per omnis
Terrasque, tractusque maris coelumque profundum.
Hinc pecudes, armenta, viros, genus omne ferarum,
Quemque sibi tenuis nascentem arcescere vitas.
Scilicet huc reddi deinde ac resoluta referri 225
Omnia: nec morti esse locum, sed viva volare
Sideris in numerum, atque alto succedere coelo.
Si quando sedem augustam, servataque mella
Thesauris relines, prius haustu sparsus aquarum
Ora fove, fumosque manu praetende sequacis. 230
Bis gravidos cogunt foetus, duo tempora messis,
Taygete simul os terris ostendit honestum
Plias, & Oceani spretos pede repulit amnis:

Aut eadem fidus fugiens ubi Piscis aquosi
Tristior hibernas coelo descendit in undas.
Illis ira modum supra est, laesaeque venenum
Moribus inspirant, & spicula caeca relinquunt
Adfixae venis, animasque in vulnere ponunt.
Sin duram metues hiemem, parcesque futuro,
Contusosque animos, & res miserabere fractas; 240
At suffire thymo, cerasque recidere inanis
Quis dubitet? nam saepe favos ignotus adedit
Stellio, & lucifugis congesta cubilia blattis:
Immunisque sedens aliena ad pabula fucus,
Aut asper crabro imparibus se immiscuit armis; 245
Aut dirum tineae genus, aut invisa Minervae
Laxos in foribus suspendit aranea casses.
Quo magis exhaustae fuerint, hoc acrius omnes
Incumbent generis lapsi sarcire ruinas,
Complebuntque foros, & floribus horrea textent. 250
Si vero (quoniam casus apibus quoque nostros
Vita tulit) tristi languebunt corpora morbo,
Quod jam non dubiis poteris cognoscere signis;
Continuo est aegris alius color: horrida voltum
Deformat macies: tum corpora luce carentum 255
Exportant tectis, & tristia funera ducunt:
Aut illae pedibus connexae ad limina pendent,
Aut intus clausis cunctantur in aedibus omnes,

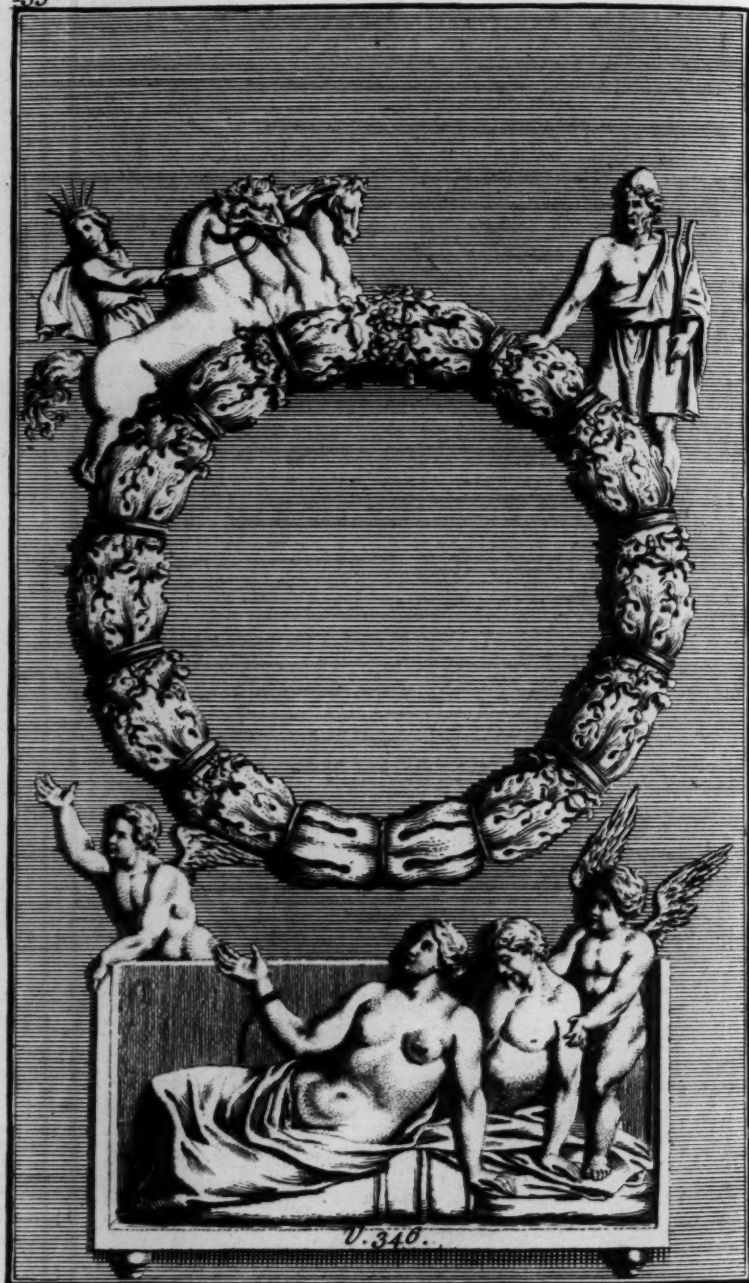
Ignavaeque fame & contracto frigore pigrae.
Tum sonus auditur gravior, tractimque susurrant: 260
Frigidus ut quondam filvis inmurmurat auster:
Ut mare sollicitum stridet refluentibus undis;
Aestuatur ut clausis rapidus fornacibus ignis.
Hic jam galbaneos suadebo incendere odores,
Mellaque arundineis inferre canalibus, ultro 265
Hortantem, & fessas ad pabula nota vocantem.
Proderit & tunsum gallae admiscere saporem,
Arentisque rosas, aut igni pinguis multo
Defruta, vel psythia passos de vite racemos,
Cecropiumque thymum, & grave olentia centaurea.
Est etiam flos in pratis, cui nomen amello 271
Fecere agricolae, facilis quaerentibus herba:
Namque uno ingentem tollit de cespite silvam,
Aureus ipse: sed in foliis, quae plurima circum
Funduntur, violae subluet purpura nigrae. 275
Saepe Deum nexis ornatae torquibus arae.
Asper in ore sapor. tonsis in vallibus illum
Pastores, & curva legunt prope flumina Mellae.
Hujus odorato radices incoque Baccho,
Pabulaque in foribus plenis adpone canistris. 280
Sed si quem proles subito defecerit omnis,
Nec, genus unde novae stirpis revocetur, habebit;
Tempus & Arcadii memoranda inventa magistri

Pandere, quoque modo caesis jam saepe juvencis
Infincerus apes tulerit cruor. altius omnem 285
Expediam prima repetens ab origine famam.
Nam qua Pellaei gens fortunata Canopi
Adcolit effuso stagnantem flumine Nilum,
Et circum pictis vehitur sua rura faselis ;
Quaque pharetratae vicinia Perfidis urguet, 290
Et viridem Aegyptum nigra fecundat arena,
Et diversa ruens septem discurrit in ora
Usque coloratis amnis devexus ab Indis :
Omnis in hac certam regio jacet arte salutem.
Exiguus primum, atque ipsos contractus ad usus 295
Eligitur locus. hunc angustique imbrice tecti,
Parietibusque premunt arctis, & quatuor addunt,
Quatuor a ventis obliqua luce fenestras.
Tum vitulus, bima curvans jam cornua fronte,
Quaeritur: huic geminae nares, & spiritus oris 300
Multa reluctanti obsuitur, plagisque peremto
Tunsa per integram solvuntur viscera pellem.
Sic positum in clauso relinquunt, & ramea costis
Subjiciunt fragmenta, thymum, casiasque recentis.
Hoc geritur, zephyris primum inpellentibus undas,
Ante novis rubeant quam prata coloribus, ante 306
Garrula quam tignis nidum suspendat hirundo.
Interea teneris tepefactus in ossibus humor

Aestuât, & visenda modis animalia miris,
 Trunca pedum primo: mox & stridentia pennis 310
 Miscentur, tenuemque magis, magis aëra carpunt:
 Donec, ut activis effusus nubibus imber,
 Erupere; aut ut, nervo pulsante sagittae,
 Prima leves ineunt si quando proelia Parthi.
 Quis Deus hanc, Musae, quis nobis extudit artem?
 Unde nova ingressus hominum experientia cepit?
 Pastor Aristaeus fugiens Peneia Tenape, 317
 Amissis (ut fama) apibus morboque fameque,
 Tristis ad extremi sacrum caput adstitit amnis,
 Multaquerens, atque hac adfatus voce parentem: 320
 Mater Cyrene, mater, quae gurgitis hujus
 Ina tenes, quid me praecelara stirpe deorum,
 (Si modo, quem perhibes, pater est Thymbraeus A-
 pollo)
 Invisum fatis genuisti? aut quo tibi nostri
 Pulsus amor? quid me coelum sperare jubebas? 325
 En etiam hunc ipsum vitae mortalis honorem,
 Quem mihi vix frugum & pecudum custodia sollers
 Omnia tentanti extuderat, te matre, relinquo.
 Quin age, & ipsa manu felicitis erue filvas;
 Fer stabulis inimicum ignem, atque interface messis:
 Ure fata, & validam in vitis molire bipennem: 331
 Tanta meae si te ceperunt taedia laudis,

Vol. I.

At mater sonitum thalamo sub fluminis alti
Sensit. eam circum Milesia vellera Nymphae
Carpebant, hyali saturo fucata colore : 335
Drymoque, Xanthoque, Ligeaque, Phyllidoceque,
Caesariem effusae nitidam per candida colla :
Nesae, Spioque, Thaliaque, Cymodoceque,
Cydippeque, & flava Lycorias ; altera virgo,
Altera tum primos Lucinae experta labores ; 340
Clioque & Beroë soror, Oceanitides ambae,
Ambae auro, pictis incinctae pellibus ambae ;
Atque Ephyre, atque Opis, & Asia Deïopea ;
Et tandem positis velox Arethusa sagittis.
Inter quas curam Clymene narrabat inanem 345
Volcani, Martisque dolos, & dulcia furta ;
Aque Chao densos divom numerabat amores.
Carmine quo captae, dum fufis mollia pensa
Devolvunt, iterum maternas inpulit auris
Luctus Aristaei, vitreisque sedilibus omnes 350
Obstupere : sed ante alias Arethusa sorores
Prospiciens, summa flavum caput extulit unda.
Et procul : o gemitu non frustra exterfita tanto,
Cyrene soror ; ipse tibi tua maxima cura
Tristis Aristaeus Penei genitoris ad undam 355
Stat lacrimans, & te crudelem nomine dicit.
Huic percussa nova mentem formidine mater,

Duc age, duc ad nos ; fas illi limina divom
Tangere, ait ; simul alta jubet discedere late
Flumina, qua juvenis gressus inferret. at illum 360
Curvata in montis faciem circumstetit unda,
Adcepitque sinu vasto, misitque sub annem.
Jamque domum mirans genetricis, & humida regna,
Speluncisque lacus clausos, lucosque sonantis,
Ibat, & ingenti motu stupefactus aquarum, 365
Omnia sub magna labentia flumina terra
Spectabat diversa locis, Phasimque, Lycumque,
Et caput, unde altus primum se erumpit Enipeus,
Unde pater Tiberinus, & unde Aniena fluente,
Saxosumque sonans Hypanis, Mysusque Caicus, 370
Et gemina auratus taurino cornua voltu
Eridanus : quo non alius per pingua culta
In mare purpureum violentior effluit amnis.
Postquam est in thalami pendentia pumice tecta
Perwentum, & gnati fletus cognovit inanes 375
Cyrene ; manibus liquidos dant ordine fontes
Germanae, tonsisque ferunt mantelia villis,
Pars epulis onerant mensas, & plena reponunt
Pocula. Panchaeis adolefcunt ignibus arae.
Et mater, Cape Maeonii carchesia Bacchi : 380
Oceano libemus, ait. simul ipsa precatur
Oceanumque patrem rerum, Nymphasque sorores,

Centum quae silvas, centum quae flumina servant.

Ter liquido ardentem perfudit nectare Vestam :

Ter flamma ad summum tecti subjecta reluxit. 385

Omine quo firmans animum, sic incipit ipsa ,

Est in Carpathio Neptuni gurgite vates

Caeruleus Proteus, magnum qui piscibus aequor

Et juncto bipedum curru metitur equorum.

Hic nunc Emathiae portus patriamque revisit 390

Pallenen : hunc & Nymphae veneramur, & ipse

Grandaevus Nereus : novit namque omnia vates,

Quae sint, quae fuerint, quae mox ventura trahantur.

Quippe ita Neptuno visum est : inmania cujus

Armenta, & turpis pascit sub gurgite phocas. 395

Hic tibi, nate, prius vinclis capiendus, ut omnem

Expediat morbi causam, eventusque secundet.

Nam sine vi non ulla dabit praecepta, neque illum

Orando flectes : vim duram & vincula capto

Tende. doli circum haec demum frangentur inanes.

Ipsa ego te, medios quum sol adcenderit aestus, 401

Quum sitiunt herbae, & pecori jam gratior umbra

est,

In secreta senis ducam, quo fessus ab undis

Se recipit ; facile ut somno adgrediare jacentem.

Verum ubi conreptum manibus vinclisque tenebis ;

Tum variae eludent species atque ora ferarum. 405

Fiet enim subito fus horridus, atraque tigris,
Squamosusque draco, & fulva cervice leaena :
Aut acrem flammae sonitum dabit, atque ita vinclis
Excidet, aut in aquas tenues dilapsus abibit. 410
Sed quanto ille magis formas se vertet in omnis,
Tanto, gnate, magis contende tenacia vincla :
Donec talis erit mutato corpore, qualem
Videris, incepto tegeret quum lumina somno.
Haec ait, & liquidum ambrosiae diffundit odorem :
Quo totum nati corpus perduxit. at illi 461
Dulcis conpositis spiravit crinibus aura,
Atque habilis membris venit vigor. est specus ingens
Exesi latere in montis, quo plurima vento
Cogitur, inque finus scindit sese unda reductos; 420
Deprensis olim statio tutissima nautis,
Intus se vasti Proteus tegit objice saxi.
Hic juvenem in latebris aversum a lumine Nympha
Conlocat : ipsa procul nebulis obscura resistit.
Jam rapidus torrens sitientis Sirius Indos, 425
Ardebat ; coelo & medium sol igneus orbem
Hauserat. arebant herbae, & cava flumina ficcis
Faucibus ad limum radii tepesacta coquebant :
Quum Proteus consueta petens e fluctibus antra
Ibat. eum vasti circum gens humida ponti 430
Exsultans rorem late disperfit amarum.

Sternunt se fomno diversae in litore phocae.

Ipse, velut stabuli custos in montibus olim,

Vesper ubi e pastu vitulos ad tecta reducit,

Auditisque lupos acuunt balatibus agni, 435

Confidit scopulo medius, numerumque recenset :

Cujus Aristaeo quoniam est oblata facultas,

Vix defessa senem passus componere membra,

Cum clamore ruit magno, manicisque jacentem

Occupat. ille suae contra non inmemor artis, 440

Omnia transformat sese in miracula rerum,

Ignemque, horribilemque feram, fluviumque li-
quentem.

Verum, ubi nulla fugam reperit pellacia, victus

In sese redit, atque hominis tandem ore locutus :

Nam quis te, juvenum confidentissime, nostras 445

Jussit adire domos? quidve hinc petis? inquit. at ille:

Scis, Proteu, scis ipse: neque est te fallere cuiquam.

Sed tu define velle. deum praecepta secuti

Venimus hinc lapsis quaesitum oracula rebus.

Tantum effatus. ad haec vates vi denique multa 450

Ardentis oculos intorsit lumine glauco,

Et graviter frendens, sic fatis ora resolvit :

Non te nullius exercent numinis irae.

Magna luis commissa : tibi has miserabilis Orpheus

Haud quaquam ob meritum poenas, ni fata resistent,

Suscitat; & rapta graviter pro conjuge saevit. 456
Illa quidem, dum te fugeret per flumina praeceps,
Inmanem ante pedes hydram moritura puella
Servantem ripas alta non vidit in herba.
At chorus aequalis Dryadum clamore supremos 460
Inplerunt montis. flerunt Rhodopeiae arces,
Altaque Pangaea, & Rhesi Mavortia tellus,
Atque Geta, atque Hebrus, & Aëtias Orithyia.
Ipse cava solans aegrum testudine amorem,
Te, dulcis conjux, te solo in litore secum, 465
Te veniente die, te decedente canebat.
Taenarias etiam fauces, alta ostia Ditis,
Et caligantem nigra formidine lucum
Ingressus, Manisque adiit, Regemque tremendum,
Nesciaque humanis precibus mansuescere corda. 470
At cantu commotae Erebi de sedibus imis
Umbrae ibant tenues, simulacraque luce carentum:
Quam multa in foliis avium se millia condunt,
Vesper ubi, aut hibernus agit de montibus imber:
Matres, atque viri, defunctaque corpora vita 475
Magnanimum heroum, pueri, innuptaeque puellae,
Inpositique rogis juvenes ante ore parentum,
Quos circum limus niger, & deformis arundo
Cocytii, tardaue palus inamabilis unda
Adligat, & novies Stryx interfusa coërcet. 480

Vol. I.

Quin ipsae stupuere domus, atque intima Lethi
Tartara, caeruleosque inplexae crinibus anguis
Eumenides, tenuitque inhians tria Cerberus ora,
Atque Ixionii vento rota constitit orbis.

Jamque pedem referens casus evaserat omnis, 485
Redditaque Eurydice superas veniebat ad auras,
Pone sequens; namque hanc dederat Proserpina le-
gem :

Quum subita incautum dementia cepit amantem,
Ignoscenda quidem, scirent si ignoscere Manes.
Restitit, Eurydicenque suam jam luce sub ipsa 490
Inmemor, heu, victusque animi respexit. ibi omnis
Effusus labor, atque inmitis rupta tyranni
Foedera, terque fragor stagnis auditus Avernis.
Illa, Quis & me, inquit, miseram, & te perdidit,
Orpheu ?

Quis tantus furor ? en iterum crudelia retro 495
Fata vocant, conditque natantia lumina somnus.
Jamque vale. feror ingenti circumdata nocte,
Invalidasque tibi tendens, heu non tua, palmas !
Dixit. et ex oculis subito, ceu fumus in auras
Commixtus tenuis, fugit diversa : neque illum, 500
Prensantem nequicquam umbras, & multa volentem
Dicere, praeterea vidit : nec portitor Orci
Amplius objectam passus transire paludem,

Quid faceret ? quo se rapta bis conjuge ferret ?
Quo fletu Manis, qua Numina voce moveret ? 505
Illa quidem Stygia nabat jam frigida cymba.
Septem illum totos perhibent ex ordine mensis
Rupe sub aëria deserti ad Strymonis undam
Flevisse, & gelidis haec evoluisse sub antris,
Mulcentem tigris, & agentem carmine quercus. 510
Qualis populea moerens philomela sub umbra
Amisissos queritur foetus ; quos durus arator
Observans nido inplumis detraxit : at illa
Flet noctem, ramoque sedens miserabile carmen
Integrat, & moestis late loca questibus inplet. 515
Nulla Venus, non ulli animum flexere hymenaei.
Solut Hyperboreas glacies, Tanaïmque nivalem,
Arvaque Rhipaeis numquam viduata pruinis
Lustrabat, raptam Eurydicen, atque irrita Ditis
Dona, querens. spretae Ciconum quo munere ma-
tres, 520
Inter sacra Deūm, nocturnique orgia Bacchi,
Discerptum latos juvenem sparsere per agros.
Tum quoque marmorea caput a cervice revolsū,
Gurgite quum medio portans Oeagrius Hebrus
Volveret, Eurydicen vox ipsa & frigida lingua, 525
Ah miseram Eurydicen ! anima fugiente vocabat :
Eurydicen toto referebant flumine ripae.

Haec Proteus : & se jactu dedit aequor in altum.
Quaque dedit, spumantem undam sub vertice torfit.
At non Cyrene : namque ultro adfata timentem : 530
Nate, licet tristis animo deponere curas.
Haec omnis morbi causa : hinc miserabile Nymphae,
Cum quibus illa choros lucis agitabat in altis,
Exitium misere apibus. tu munera supplex
Tende petens pacem, & faciles venerare Napeas. 535
Namque dabunt veniam votis, irasque remittent.
Sed, modus orandi qui sit, prius ordine dicam.
Quatuor eximios praestanti corpore tauros,
Qui tibi nunc viridis depascunt summa Lycei,
Delige, & intacta totidem cervice juvencas. 540
Quatuor his aras alta ad delubra dearum
Constitue, & sacrum jugulis demitte cruorem :
Corporaque ipsa boum frondoso deferere luco.
Post, ubi nona suos Aurora ostenderit ortus,
Inferias Orphei Lethaea papavera mittes, 545
Placatam Eurydicen vitula venerabere caesa,
Et nigram mactabis ovem, lucumque revises.
Haud mora : continuo matris praecepta facessit :
Ad delubra venit ; monstratas excitat aras ;
Quatuor eximios praestanti corpore tauros 550
Ducit, & intacta totidem cervice juvencas,
Post, ubi nona suos Aurora induxerat ortus,

Inferias Orphei mittit, lucumque revisit.
 Hic vero subitum ac dictu mirabile monstrum
 Adspiciunt, liquefacta boum per viscera toto 555
 Stridere apes utero, & ruptis effervere costis ;
 Inmensasque trahi nubes : jamque arbore summa
 Confluere, & lentis uvam demittere ramis.
 Haec super arborum cultu pecorumque canebam,
 Et super arboribus : Caesar dum magnus ad altum
 Fulminat Euphraten bello, victorque volentis 561
 Per populos dat jura, viamque adfectat Olympo.
 Illo Virgilium me tempore dulcis alebat
 Parthenope, studiis florentem ignobilis otî :
 Carmina qui lusi pastorum, audaxque juvena 565
 Tityre, te patulae cecini sub tegmine fagi.

FIGVRARVM, quibus BUCOLICA atque
GEORGICA adornata atque illustrata sunt
brevis explicatio.

FRONS OPERIS.

1. Euterpe Musa. *Ex Statuarum Collectione Dominici Rosfi. Tab. 113.*
2. Panos caput. *Ex antiquo vitreo elypo in Museo Thomæ Hol-
lis Armigeri de Hespitio Lincolnienſi, Societatis Regiæ et
Antiquariæ Socii.*

VIRGILII HISTORIA.

- P**AG. I. Fig. 1 & 2, Virgilii caput cum larva. *Ex gemmis
in Museo Florentino. Vol. 1. tab. 43.*
- IV. Nummi consulares 1 POMPEII. 2 CRASSI. 3 CICERONIS.
4 ANTONII. 5 PISONIS.
- V. 1 GABINII. 2 JULII CAESARIS. 3 LEPIDI. 4 PANSÆ.
5 HIRTI.
- VIII. 1 PLANCI. 2 ANTONII. 3 SERVILII ISAURICI. 4
DOMITII CALVINI. 5 ASINII POLLIONIS.
- IX. 1 MARCII CENSORINI. 2 CALVISII SABINI. 3 CLAUDII
PULCHRI. 4 NORBANI FLACCI. 5 VISPANII AGRIPPÆ.
- X. 1 CANINII GALLI. 2 GELLII POPLICOLÆ. 3 COCCEII
NERVÆ. 5 CORNIFICII. 5 SEXTI POMPEII.
- XI. 1 SCRIBONII LIBONIS. 2 VOLCATII TULLI. 3 DOMITII
AENOBARBI. 4 SOSII. 5 CAESARIS OCTAVIANI.
- XII. 1 VALERII MESSALÆ. 2 STATILII TAURI. 3 JUNII
SILANI. 4 CALPURNII PISONIS. 5 CLAUDII MARCELLI.
- XIII. 1 ARRUNTII. 2 LOLLII. 3 APPULEII. 4 NERVÆ.
5 SENTII SATURNINI.
- XV. 1 LUCRETII VESPILLONIS.

*Hi omnes ex nummis Familiarum Romanarum a Vaillantio editis.
2 Virgilii Tumulus. Ex antiquis sepulchris a Petro Bartoli
editis.*

ECLOGÆ.

- P**AG. 1. *Ex antiquissimo Virgiliano codice, qui fragmenta et
pieturas ex bibliotheca Vaticana ad priscas imaginum formas a P.
Sancto Bartoli incisas habet. Romæ 1741.*
2. Romæ Genius sedens Marti Victoriolam offert. *E gemmis
in Dactylothecca Regis Christianissimi a Mariette editis. vol. 2.
tab. 99.*
5. Caput Augusti: *Parte aversa, Ara encarpis, pateris, vittisque
pendentibus ornata. Nummus e Museo Florentino. class. 2.
tab. 3.*

6. 1 Panos

FIGURARVM

6. 1. Panos caput cum calamis junctis et pedo
2. Panos et Syringis capita cum calamis. *Utraque ex Anti-
quitat. Explicat, per Montfaucon. v. 1. p. 176.*
9. Pan Juvenem calamis ludere docens. *Ex statuarum collectione
Dominici Rossi.*
10. Pastor cum capris et fistula. *E gemma. Mus. Flor. 90.*
13. Pars averfa insignis numismatis ærei Commodi; in qua
Jupiter stat nudo pectore, corpore inferius pallio tecto, laeva
sceptrum, dextra clypeum tenet, in quo inclusæ quatuor
puellæ propriis cum symbolis, quatuor anni tempestates
designantes; ante eum Genius nudus, utraque manu cornu-
copiam sustentans. *Mus. Flor. Cl. ff. 2. Tab. 41.*
17. Nummus consularis C. Asinii Poilionis. *Vaillant. Fam.
Rom. 22.*
19. Tres Parcae *E nummo Diocletiani in Martiale per Smids
edito. p. 106.*
20. Matrona sedens attente puerulum inspiciens. *Mariette 2. 99.*
21. Nummus Marci Bruti qui Julium Cæsarem a Virgilio sub no-
mine Daphnidis memoratum interfecit: hac parte Bruti caput
illa Pileus inter duos pugiones. *Vaillant. Fam. Rom. 78.*
22. Caput Julii Cæsaris laurea cinctum, qui ut Suetonius nar-
rat, cum calvitii sui deformitatem iniquissime ferret, ex om-
nibus decretis sibi a senatu populoque honoribus, non aliud aut
recevit aut usurpavit libentius, quam jus laureae coronæ perpetuo
gestandæ. Hinc aptum ei Daphnidis nomen a Virgilio as-
signatum videtur. *Ex anaglypso marmoreo olim penes Richardi
Mead, M. D.*
23. Bacchantes. *Ex libro cui titulus Admiranda Romanarum An-
tiquitatum.*
24. Julii Cæsaris Apotheosis. *Ex gemma in Thesauro Branden-
burgensi a Begero edito.*
25. 1. Satyrus saltans et cophinum gerens. *Mus. Flor. 1. 89.*
2. Faunus saltans. *Idem 1. 91. 26. Manus aurem vellens
de quo apposite Plinius. Est in aure ima memoriae locus quem
tangentes attestamus. Nat. Hist. xi. 103. Idem 2. 22.*
27. 1. Silenus recumbens, utre vini pleno nixus, dextra cyathum
tenens. *Montfaucon. 1. 65.*
2. Fauni atque Satyri ebrium Silenum sustentantes. *Mariette
2. 36.*
29. 1. Hercules Hylam puerum gerens. *Rossi.*
2. Europa tauro vecta. *Nummus Gortynæ apud Beger. 1. 40.*
3. Atalanta malum aureum tenens. *Mariette. 2. 90.*
30. Phaetontis Sorores in alnus mutatae. *Nummus consularis Ac-
coleiæ familiae apud Beger. 2. 529.*
2. Scylla cujus inguina latrantibus monstris succincta sunt.
Nummus Pompeii. Idem. 2. 574.
3. Hesiœdi caput. *Mariette. 2. 96.*

E X P L I C A T I O.

31. Pastor quiescens sub arbore qua dependet fistula. *Mus. Flor.*
1. 92.
33. 1. Sacrificium ad Priapum. *Mariette* 2. 50.
2. Diana venatrix cothurnata adstante cervo. *Pars aversa numismatis Antonini Pii. Mus. Flor. Class.* 2. 18.
35. 1. Caput Herculis populeo ferto cinctum. *Idem* 1. 35.
2. Caput Bacchi pampinis coronatum. *Idem* 1. 83.
3. Caput Apollinis laurea redimitum. *Idem* 1. 64.
4. Caput Veneris myrto insignitum. *Nummus familiae Confidiae Vaill. Fam. Rom.* 45.
36. Musa dextra larvam, sinistra Thyrsum gerens. *Mus. Flor.*
2. 16.
38. Arion Delphino vestus. *Pars aversa nummi Methymnæorum ex Thesaurò Britannico N. F. Haym.* 2. 29.
39. Incantationis forma. *Mariette* 2. 66.
41. Cupido calamos inflans. *Mus. Flor.* 1. 81.
42. Nummus Consularis Quinctilii Vari. *Vaillant. Fam. Rom.*
121.
45. 1. Hircus Satyrum cornu feriens. *Mus. Flor.* 1. 89.
2. Caput Julii Cæsaris, ante frontem stella, pone lituus. *Mus. Flor.* 1. 1.
45. Arethusa caput. *Mariette* 2. 37.
46. Adonis. *Ex gemmis Philippi de Stofsch.* 21.
47. Sylvanus gremium habens frugibus refertum. *Ex Libro cui titulus, Raccolti di Camei e gemme antiche diseguate da Bartoli,*

G E O R G I C A.

1. Urania Musa. *Ex Statuarum Collectione Dominici Ross. Tab.* 119.
2. Cereris Caput. *Ex antiquo cæruleo Chalcedonio (apud Italos Chalcedonia Zaffirina) in Museo Thomæ Hollis Armigeri de Hospitio Lincolnensi, S. R. & A. Socii.*
51. Caput Mæcenatis. *Mariette* 2. 49.
52. 1. Panos caput petaso tectum, in humeros capellam gerentis. *Mus. Flor.* 4. 61.
2. Minerva Pacifera ramum olivæ gerens. *Nummus Albini. Beger.* 2. 697.
3. Sylvanus dextra falcem, sinistra ramum cupressi gerens. *Idem* 2. 258.
53. 1. Jupiter in medio duodecim signorum sedens. *Pars aversa nummi Severi Alexandri. Mus. Flor. Class.* 2. 66.
2. Cereris caput. *Nummus Metapontinorum. Beger.* 1. 330.
58. Bacchi mystica vanpus. *Ex antiquis picturis charta delineatis olim penes R. Mead. M. D.*
59. Antiqui aratri forma. *Mus. Flor.* 1. 42.
60. 1. Cereris caput spicis coronatum; parte aversa, fasciculus spicarum et papaverum. *Nummus Domitiani. Beger.* 3. 109.
2. Sol.

FIGURARVM

2. Sol in quadrigis inter duodecim signa. *Museum Romanum* 1. 37.
61. Orbis cælestis. *Ex antiquo globo marmoreo in ædibus Farnesianis servato; cujus figura æve incisa in Manilio a Bentleio edito occurrit.*
63. Jupiter Porphyryonem fulmine prosternens. *Mus. Flor.* 1. 35.
65. Cereris Sacerdos cum patera et cornucopiæ. *Mus. Roman.* 2. 37.
67. 1. Solis et Lunæ capita adversa globo imposita. *Mus. Flor.* 2. 89.
2. Lūna sive Diana pharetra ac duplici hasta armata. *Idem* 2. 13.
72. Quadrigæ. *Idem* 2. 80.
73. Bacchi caput hederæ cinctum. *Idem* 1. 83.
74. Bacchus pampinis coronatus thyrsū gerens, et cothurnatus. *Rossi.* 139.
77. 1. Arabia. *Pars aversa nummi Trajani.*
2. Tmoli caput pampinis redimitum. *Nummus ex libro cui titulus Polymetis a J. Spence.* 35.
80. Nummi consulares. 1. MARII. 2. CAMILLI. 3. SCIPIONIS AFRICANI. 4. SCIPIONIS ASIATICI. *Vaillant Fam. Rom.*
5. Asia recepta. *Ex nummis Arsebottanis.*
86. Sol verno tempore terram sæcundans. *Mus. Flor.* 2. 87.
88. 1. Fauni duo caprum Baccho sacrificantes. *Montfaucon.* 2. 200.
2. Fauni saltantes in utres. *Idem supplem.* 3. 182.
89. Oscilla Baccho ex arbore suspensa. *Ex gemmis antiquis illustratis a P. A. Maffei.*
90. 1. et 2. Falcium formæ duæ. *E lucernis antiquis a Passerio illustratis.*
93. Fasces. *Montfaucon.*
95. *Ex Virgilio Vaticano.*
96. Dea Pales. *Mus. Flor.* 1. 99.
97. Columna rostrata in honorem C. Duillii erecta post victoriam navalem de Carthaginiensibus reportatam. *Montfaucon* 4. 174.
100. 1. Castor et Pollux. *Mus. Flor.* 1. 97.
2. Ludi Circenses. *Idem* 1. 79.
102. *Ex Virgilio Vaticano.*
105. *Ex eodem.*
107. 1. Hero et Leander. *Nummus Abydenorum. Apud Morellum.*
2. Leandri caput. *Mariette* 2. 38.
109. *E Virgilio Vaticano.*
110. Romani milites ad prælium accedentes. *E Columna Trajani.*
111. Sol oriens, precedente Phosphoro. *Pars aversa nummi Antonini Pii. Mus. Flor. Class.* 2. 19.

EXPLICATIO.

113. Cervorum venatio. *Ex antiquis picturis charta delineatis olim penes R. Mead. M. D.*
117. Sacrificulus exta consulens. *Bartoli Lucernae. 1. 5.*
119. Juno in plauistro bobus junctis ducta. *Montfaucon. 1. 58.*
121. Maecenatis caput. *Mus. Flor. 2. 10.*
122. Spes stans juxta Alveare, e cujus suprema parte erumpunt spicae et papavera. *Montfaucon. 1. 330.*
126. 1. Priapi simulachrum Hermaeum. *Mus. Flor. 1. 95.*
2. Curetes cum Infante Jove. *Pars aversa nummi Antonini Pii. Montfaucon. 1. 33.*
127. *E Virgilio Vaticano.*
128. *Ex eadem.*
130. Aristomachus, quem duo de viginti annos in perscrutandis apum naturis impendisse auctor est Plinius. *Ex gemmis L. Augustini.*
135. Mars et Venus Vulcani laqueis deprehenfi. *Admiranda.*
136. Oceani Patris Horti, Nympharumque antrum. *Mus. Flor. 2. 51.*
137. Neptunus per mare a phocis ductus. *Montfaucon. 1. 68.*
139. *E Virgilio Vaticano.*
140. Lyrae veteris forma. *Spence. Tab. 14.*
141. 1. *E Virgilio Vaticano.*
2. *Ex eodem.*
144. Antiochiae Genius, Syriae Metropoleos. *Pars aversa nummi Augusti apud Goltzium.*

F I N I S.

ERRATA hæc ad numeros qui in tabulis occurrunt spectantia sic corrigantur.

P^AG. 28, pro 46, lege 60.
62, pro 281, lege 283.
97, adde 29.
137. pro 384, lege 395.